

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio III. De Ecclesiæ Proprietatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](#)

nem amplectentur; cùm non haberent, unde veram à falso dignoscerent: imò nulla jam esset vera religio in mundo, contra dicta n. 220. vel certè non essent obligati homines ad eam amplectendam, & ipsa foret otiosè instituta.

285. Ob. ultimò. Note veræ Ecclesiæ non debent assignari illæ quatuor, allatae n. 271. sed aliæ ex Calvino, Brentio, & Augustana confessione, de quibus videatur Tannerus tom. 3. disp. 1. q. 3. n. 96. scilicet pura, ac sincera prædicatio verbi Divini, & legitima administratio sacramentorum: alii addunt constantiam in confessione fidei, atque obedientiam erga ministros verbi, quatenus verbum administrant: ergo. Resp. neg. ant. Note nostræ desumptæ sunt ex Concilio Niceno, & non tantum ex cerebro unius, aut alterius heretici. Dein signa, à sectariis istis allata, sunt magis obscura, quām sit ipsa Ecclesia independenter à signis; nam de hoc ipso vel maximè dubitatur inter varias sectas, quānam habeat veram prædicationem, legitimum usum sacramentorum &c. & in omnibus sectis aliqui, si non constantes, saltē pertinaces sunt: quāquam tot, tamque illustria martyrum testimonia, pro alia, quām pro nostra non dentur. Subjectio etiam ad ministros religionis aliqua apud omnes datur; unde ista signa quālibet secta sibi arrogabit: adeoque ex his, nudè sumptis, nisi aliunde majus discrimen ostendatur, & ipsa e. g. veritas doctrinæ, per alia signa monstretur, nihil certi rescribetur: sed, ut prius, obscura manebit Ecclesia.

QUÆSTIO III.

De Ecclesiæ Proprietatibus.

ARTICULUS I.

An Ecclesia Vera debeat esse semper visibilis.

286. Ecclesiæ esse visibilem (ut rete Tannerus tom. 3. disp. 1. q. 3. n. 85. ait) est, eam esse semper, ut vera doctrina, ac professio fidei, & legitima sacramentorum administratio in perpetuò vigeat, ac palam in oculos, irēisque incurrat: dein, ut talibus signis sit festa, ut ab aliis catibus infidelium possit discerni, & evidenter credibile sit, eam solam se veram. Hanc visibilitatem perpetuam Ecclesiæ veræ omnibus modis negant nostri mporis sectarii: quamvis enim ipsum etiā, Ecclesiæ ab initio, per primos circa quadragesitos, vel quingentos annos esse visibilem; at postea, per plura saecula, deditam fuisse invisibilem, audacissimè assertint; quippe facile vident, si Ecclesiæ visibilis esse debeat, eorum sectam non esse veram Ecclesiæ; cùm ante ducentos, & paucamplius annos, nulla Ecclesia Lutheranæ, vel Calvinistarum, vel Zwinglianæ,

rum, fuerit ulla in orbis parte visibilis. Quāmvis enim fuerint antiqui heretici, qui errores eorum aliquos tenuerint, tamen nulla secta in omnibus, etiam substantialibus cum ipsis omnino convenit, ut ostendit Tannerus n. 274. à nobis citatus.

287. Dico cum Catholicis omnibus, Ecclesia vera debet esse semper visibilis, Prob. 1. Isaie 61. v. 8. & 9. dicitur Fædus perpetuum feriam eis, & scient in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum: omnes, qui viderint eos, cognoscant illos; quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus: Quod autem hoc capite de Ecclesia sermo sit, colligitur, tum ex Luca 4. v. 17. ubi Christus capit illud caput Isaie legere, & postea v. 21. dixit: Quia hodie impleta est hec Scriptura in auribus vestris: tum ex SS. Patribus, communiter id ita explicantibus. Rursus Psal. 18. v. 6. dicitur: In sole posuit tabernaculum suum: quem locum explicans S. Augustinus enarrat. in hunc psalmum, expositione. 2. ait: In manifestatione Ecclesiam suam, non in occulto, non que lateat velut opera, ne forte fiat, scit opera super greges hereticorum. Hinc quoque S. Chrysostomus homilia 4. in illud Isaie: vidi Dominum c. 6. v. 1. ait: Facilius est, solem extingui, quam Ecclesiam evanescere. Confirm. Ecclesia in Scripturis dicitur mons domus Domini in vertice montium. Isaie 2. v. 2. lucerna non sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus. Matth. 5. v. 15. civitas supra montem posita, quæ non potest abscondi: ibidem v. 14. sed hæc utique sunt visibilia, & consequenter per ea Ecclesia denotatur visibilis: ergo.

288. Probatur 2. conclusio. Omnes homines tenentur ingredi veram Ecclesiam, & quidem omni tempore; quia extra illam nunquam est salus, ut habetur ex Lateranensi c. firmiter: Una vero est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur: idemque probatum est à n. 258. ergo debet ea esse visibilis; alias enim homines eam reperire non possent, adeoque tenerentur ad impossibile. Rursus debent omni tempore denunciari posse Ecclesia defectus fratrum, quos correctio fraterna non emendat; neque enim tantum uni homini, sed omnibus, & pro omnibus temporibus, dictum est a Christo Matth. 18. v. 17. Quodsi non audierit eos, dic Ecclesia. Item Christus dedit Ecclesia sua Pastores, & Doctores, ut habetur ad Ephes. 4. v. 11. qui oves regant, & pascant, & quibus oves obedient, ac rudes credant: & hoc quidem usque ad consummationem Sanctorum, & donec occurramus omnes, scilicet Christo Judici in die judicij: ergo debet Ecclesia semper esse visibilis; alias ista fieri non possent, ut consideranti facile patebit: certè S. Augustinus l. 19. contra Faustum c. 11. ait: In nullum autem nomen religionis, seu verum, seu falsum, coagulari homines possunt, nisi aliquo signaculorum, vel sacramentorum visibilium, consortio colligentur. Confir. Ecclesiæ non sufficit ad sanctitatem fides

fides tantum interior, & occulta, sed requiritur etiam exterior ejusdem professio, ut ait Apostolus ad Rom. 10. v. 10. dicens: *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem:* atqui, si Ecclesia non sit visibilis, non potest dari aperta, & ore facta confessio fidei: ergo deber Ecclesia esse visibilis.

289. Ob. 1. Sacra Scriptura sape ait, Ecclesiam Christi esse invisibilem: ergo ant. prob. variis textibus. 1. mō. *Jeremias 31. v. 33.* *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam.* 2. dō. *Psalm. 44. v. 14.* *Omnis gloria ejus filie regis ab intus.* 3. tō. *Luca 17. v. 20.* *Non venit regnum DEI cum observatione: neque dicent: ecce hic, aut ecce illic: ecce enim regnum DEI intra vos est.* 4. tō. *John 3. v. 24.* *Spiritus est DEUS, & eos, qui adorant eum, in spiritu, & veritate oportet adorare.* 5. tō. 1. *Petri 2. v. 5.* *Dominus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles DEO:* ergo. Confir. Christus *Luc. 18. v. 8.* dicit: *Veruntamen filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?* ergo sub finem mundi, quando secundò adventi Christus, ita fides, seu Religio, aut Ecclesia erit occulta, ut vix inveniri queat: ergo etiam aliis temporibus potest esse occulta, vel invisibilis. Resp. his textibus nihil probari.

Ad primum Resp. Jeremias non vult discernere Ecclesiam antiquam à nova per hoc, quod hæc futura sit cætus internus, aut invisibilis, sed, quod habitura sit maiores gratias internas: signa autem externa nullatenus negat. Secundo textu tantum significatur, præcipuum ornamentum Ecclesiae esse gratiam interiorē: non vero negatur omnis ornatus exterius visibilis: imò additur ibi etiam vestitus deauratus, & circumdans varietate. In tertio textu sermo est de adventu duplice Christi in mundum: unus est præsens, ratione cuius dicitur, regnum DEI intra nos esse, hoc est, per abundantiorem internam gratiam, per quam in potestate nostra est, observando legem Evangelicam Christum recipere, & regnum DEI acquirere: sicut scilicet Judæis DEUS dicit *Deuteronomii 30. v. 14.* mandatum sum esse juxta ipsos, & in ore, ac corde ipsorum: *Fuoste est sermo valde, in ore suo, & in corde tuo:* quod S. Paulus ad Rom. 10. v. 8. & 9. explicat de Evangelica lege, quæ corde, & ore impletur, dicens: *Hoc est verbum fidei, quod prædicamus; quia, si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quod DEUS illum suscitavit à mortuis, salvus eris.* Alter autem adventus Christi fururus in die judicii, erit improvitus, nec longè antè pro certo tempore predici poterit: sed quid hæc ad rem nostram?

Quartus textus (ut ex contentu pater) significat tantum, non esse certo loco alligata orationem, DEO placentem (ut aliquo modo in veteri testamento erat alligata templo Hierosolymitano) sed ubique DE-

UM orari posse, modò non labiis solidum, sed etiam corde, & spiritu oretur: sedrum hoc extra rhombum. Quintus textus S. Petri utique non excludit domos materiales, seu templa, qualia etiam, quamvis satis vacua, habent ipsi sectarii: igitur tantum significat, Ecclesiam esse domum spiritualem, non quod sit invisibilis spiritus, sed quod à Spiritu Sancto potissimum regatur; sic etiam dicitur homo spiritualis. Spirituales autem hostias appellat Apostolus bona opera; quia, ut meritaria sint, debent esse spiritui, siue fidei, & charitate formati. Tandem aliquando, quod non est spirituale quoad substantiam suam, sed tantum spirituali servit, vocatur in Scriptura spirituale: sic S. Paulus 1. Cor. 15. v. 44. etiam corpus vocat spiritale. Ad confir. Textus non venit ad rem; non enim ibi sermo est de fide, sed religione, seu de professione fidei Christianæ, sed de fide viva, & ardente, quæ maximè stimulat ad orandum DEUM cum magna fiducia, ad quam orationem ibi hortatur Christus, & cujus aliquem defectum tunc fore insinuat. vide Maldonatum, & Cornelium à Lapide in *hunc cum.*

290. Ob. 2. SS. Hilarius, & Hieronymus dicunt, Ecclesiam tempore Arianorum latuisse, eandemque etiam fore latenter tempore Antichristi: sicut tempore Eliatuit Ecclesia Hebræa: ergo. Resp. Est evidenter falsum, quod Arianorum tempore ita latuerit Catholica Ecclesia, sicut per milles, & plures annos, debuisset latere Ecclesia, juxta Lutherum, vel Calvinum, scilicet ita, ut nemo de ea quidquam sciverit; cum tempore Arianorum semper fuerint manifesti Romani Pontifices, & incomparabiliter magis nota tunc Ecclesia, quam tempore persecutionis factæ ab ecclesiis. Unde hi SS. Patres tantum volant dicere, Ecclesiæ non habuisse tunc omnem pristinum splendorem externum, nec non plures fideles latuisse in locis abditis, vel carceribus, id quod etiam fiet tempore Antichristi. Quod attinet ad Eliæ tempora, tunc certè etiam vera fides non fuit è mundo deleta; et si enim è regno Israël exulasset, tamen fuisset adhuc in regno Juda: inò illis temporibus vivebat Alia, & Josaphat, reges Juda boni, & DEI veri cultores. Adde, quod in ipso Israële erant septem millia virorum, quorum genua non sunt incurvata ante Baal, 3. Regum. 19. v. 12. unde Ecclesia quidem potest premi, sed non opprimi, vel omnino abscondi.

291. Ob. 3. Ecclesia creditur: ergo non videtur: prob. cons. fides debet esse de re obscura, non visa: ergo. Confirm. Ita Ecclesia tempore Christi Domini, & Apostolorum fuerit visibilis, non debuit semper manere visibilis: ergo. Resp. dist. cons. ergo Ecclesia non videtur sub ea ratione, sub qua creditur. conc. vel om. cons. sub alia ratione. neg. cons. ad prob. dist. ant. fides debet esse de re, sub omni ratione obfusa. neg. ant. sub aliqua ratione. conc. vel om. ant. & neg. cons. Sic S. Thomas Apo-

Apostolus, licet viderit Christum ut hominem, tamen credit in eum ut DEUM; quia scilicet sub ratione DEI eum non viderat. Sic, licet videamus baptismum, tamen credimus eum, seu ejus virtutem tollendi peccatum &c, quam non videmus. Sic etiam videamus Ecclesiam per signa credibilitatis: sed credimus eam ut affectam infallibili afflentia Spiritus Sancti, quam non videmus: imo nec videmus Ecclesiam ut dictam a DEO, sed eam tantum credimus. Verum de obscuritate fidei plura, quando de evidentiā in attestante. Ad confirm. neg. ant. Rationes nostrae n. 288. adducta universales sunt pro omni tempore: textus etiam Scriptura universaliter de Ecclesia in omni statu loquuntur. Accedit, quod, si Ecclesia facta fuisset invisibilis, certè portæ inferi contra eam prævaluissent; quia impedirent, ne quisquam eam ingredi posset: item ne ingressi possent ore confiteri fidem, parere præceptis Ecclesie, pascere, vel instruere alios &c.

292. Ob. 4. Non opus est, ut omnes ipsa ingrediantur Ecclesiam, modò eam ingrediantur in voto, ut cathecumeni: ergo Ecclesia non debet esse visibilis. prob. cons. et si Ecclesia non esset visibilis, tamen possent omnes desiderare ejus ingressum, seu per votum, & desiderium, intrare Ecclesiam ergo. Resp. neg. cons. ad prob. om. ant. neg. cons. & suppositionem; quod scilicet in eo casu votum illud esset justificans; nam illud votum eatenus justificaret, quatenus esset voluntas, implendi præceptum obligans ad ingressum Ecclesie: atqui in eo casu hoc præceptum tam parum posset dari, quam parum modò hominibus potest dari præceptum volandi; quia homines illud præceptum ingrediendi Ecclesiam, in casu Ecclesie invisibilis, non possent implere, nisi ad summum casualiter: quod de nullo præcepto, prudenter statuto, dici potest: DEUS autem utique, quando præcipit, prudenter præcipere debet; unde in eo casu homines neque possent habere votum, implendi præceptum ingrediendi Ecclesiam: neque (quod ordinariē saltē requiritur) possent conatum adhibere ad eam inveniendam, & ingrediendam; non enim potest quis velle implore præceptum, quod non datur. Dein, si omnes tantum haberent hoc votum, nulla daretur Ecclesia: ergo, si DEUS tamen vell, existere Ecclesiam aliquam invisibilē, deberet providere, ut saltē plures revera Ecclesiam ingrediantur: ad hoc autem requiritur, ut saltē istis sit visibilis, nisi velis dicere, omnia tantum casu contingere, in gravissimo hoc negotio: quod est manifeste absurdum.

293. Ob. 5. Forma Ecclesie, seu fides interior, non est visibilis: ergo neque Ecclesia. Resp. neg. ant. In primis sola fides non est tota forma constituenta Ecclesiam, sed etiam requiritur baptismus, communis cultus, & unio membrorum sub eodem capite: atqui baptismus, & communis cultus exterior, atque subjectio erga Vicarium Chri-

sti, & communio fidelium, est utique sat sensibilis, & incurrit in oculos. Quod attinet ad fidem internam, vel etiam cultum internum, licet hic non sit sensibilis immediate in se, est tamen sufficienter sensibilis mediatè in alio, scilicet in externa professione: sicut in sacramento pœnitentiae, dolor internus est sensibilis per confessionem, vel alius dolor animi, per externos ejulatus. Quod autem signa ista externa possint fallere, nihil probat; solum enim requiriatur sensibilitas eorum tanta, ut quis prudenter possit judicare, hunc, vel illum determinatum hominem, habere fidem internam: quanquam hoc iudicium non sit fide certum, sed ad summum moraliter certum. Dein, licet ista signa possint fallere circa hanc, vel illam personam privatam, non tamen possint fallere circa totam Ecclesiam; nam, cum Christus, non quidem cuique privato, sed tamen toti Ecclesie, promiserit stabilitatem in fide, non possunt omnes, qui exterius Ecclesiam visibilem constitue re censemur, interius fide carere.

ARTICULUS II.

Quinam sint Membra Ecclesie.

294. **E**cclisia in genere, ut diximus n. 219, est *societas communis, ex creaturis rationalibus constituta, supernaturali cognitione DEO adhaerens, ejusque vero cultus inter se communicans*. Unde involvit in primis plures, unus enim non est Ecclesia: imo probabilius neque duo; quia tres in jure dicuntur facere capitulum, & ad congregationem requiruntur caput, & membra; hinc, ut plures dicunt, Adam, & Eva, nondum constituerunt, sed tantum inchoarunt Ecclesiam. Nec obest, quod jam potuerint mereri, vel etiam pœnitentiam agere; quia, quod dici solet, extra Ecclesiam non esse salutem, vel remissionem peccati, aut pœnitentiam, intelligi debet de Ecclesia saltē inchoative tali. Secundò debent Ecclesiam constituere creature rationales, homines, vel Angeli. Tertiò, cum finis Ecclesie sit supernaturalis, debet ipsa etiam adhaerere DEO, per cognitionem supernaturalem, scilicet, vel per fidem, vel per visionem intuitivam. Tandem debet inter membra Ecclesie dari communicatio aliqua mutuum officiorum, & cultus Divini.

Dividitur autem Ecclesia in *Triumphantem, Militantem, & Purgantem*. Prima, seu *triumphantis* est Beatorum in celis: altera, seu *militans* est hominum in terris: tertia, seu *purgans* est animarum in purgatorio; nam damnati in inferno non amplius sunt membra Ecclesie: neque peculiarem Ecclesiam constituant; quia nulla inter eos societas, aut communio officiorum: quae tamen inter priores tres Ecclesias vel maximè datur; nam Ecclesia militans triumphantem respicit, & colit ut adjutricem;

purgantem verò adjuvat: & omnes tres sub eodem capite ad participandum influxum cohaerent: imò Ecclesia, generaliter sumpta, in his tribus suis partibus est eadem, sed in diverso statu, quemadmodum idem est homo in pueritia, virili aetate, ac senectute.

295. Dico 1. Ecclesia in terris militans, hoc est, fide meritaria sub Christo militans, strictissime sumpta pro Ecclesia Catholica, definiri potest *societas communictatis visibilis fidelium baptizatorum, sub uno capite Christo, qui in cœlis regnat, & Vicario ejus in terris, inter se eodem cultus communicantium*. Dixi *societas fidelium baptizatorum*, nam societatem, seu unionem, aut unitatem, ac fidem, & baptismum, requirit Apostolus ad Ephes. 4. v. 3. scribens: *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis: unum corpus, & unus spiritus: sicut vocati estis in una spe vocationis vestre: unus Dominus, una fides, unum baptisma*. & Florentinum in decreto Eugenii de baptismo ait: *Per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficiuntur Ecclesie*.

Requiritur insuper, ut membra sint unita inter se, sub eodem Vicario Christi; nam debent esse conjuncta corpori, non mutilo, aut acephalo, sed integro, & habenti caput, adeoque juncta etiam ipsi capiti: & quidem, cum Ecclesia sit visibilis, debent etiam membra esse conjuncta alicui capiti visibili: quamquam primariò debeant per fidem conjungi capiti invisibili Christo. Unde schismatici, qui se separant ab unitate capitum, non sunt Ecclesie membra: quod confirmatur ex eo, quod Ecclesia die Veneris sancto, seu Paracœves, non minus pro schismaticis, quam pro hereticis oret, ut DEUS... eos... ad fratrem matrem Ecclesiam Catholicam, atque Apostolicam revocare dignetur: rurius ex eo, quod Ecclesia comparetur tunicae inconsutili, quæ non scinditur, nec potest in plures scindi Ecclesiæ; quia tantum una datur; unde pars abscessa non est amplius ejus membrum. Idem desumitur ex SS. Patribus, qui id clarissime docent apud Bellarmimum, tom. 2. controv. 1. de Ecclesia l. 3. c. 5. & hinc heretici, quibus deficit fides: atque schismatici, qui le separant a capite, & corpore Ecclesie: item excommunicati, qui privantur communione fidelium, atque cultu communi, non sunt membra Ecclesie.

296. Dico 2. Ad membrum Ecclesie militantis non requiritur, ut quis sit justus, aut prædestinatus. Prob. 1. Damnata sunt a Martino V. in Concilio Constantiensi in Bulla: *Inter cunctas: que habetur in fine Concilii: haec propositiones Joannis Hufli. I. Unica est sancta universalis Ecclesia, que est prædestinorum universitas... Universalis sancta Ecclesia tantum est una, sicut tantum est unus numerus prædestinorum. & 3. Præsciti non sunt partes Ecclesia; cum nulla pars ejus finaliter excidet ab ea; eoque quod prædestinationis charitas, quæ ipsam ligat,*

non excidet: ergo etiam præsciti sunt membra Ecclesie.

Prob. 2. conclusio ex pluribus parabolis S. Scripturæ, in quibus Ecclesia variis rebus comparatur Matth. 3. v. 12. area, in qua est palea, & triticum. Matth. 13. v. 47. sagena misse in mare, ex omni genere pescum, bonorum, & malorum, congreganti. Matth. 22. v. 2. convivio nuptiali, in quo non omnes habent vestem nuptialem. Matth. 25. v. 1. decem virginibus, quarum quinque sunt fatuæ, & totidem prudentes. 2. ad Tim. 2. v. 20. vasis aureis, & ligneis &c. In magnam domo, non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed etiam lignea, & fictilia. Idem SS. Patres colligunt ex illo Matth. 18. v. 17. ubi dicitur, peccantem debere denunciari Ecclesie, & si hanc non audierit, esse vitandum, tanquam ethnicum, hoc est, ejicendum extra Ecclesiam: ergo etiam, dum peccavit, fuit adhuc intra Ecclesie. Idem tradit fusè S. Augustinus in breviculo collationum cum Donatistis collatione diei 3. c. 8. & alii SS. Patres, Cyprianus, Hieronymus, Gregorius &c.

297. Accedit ratio, maximè contra requirentes prædestinationem. Si soli prædestinati essent membra Ecclesie, sequetur, quod, qui semel est membrum Ecclesie, nunquam desineret esse membrum Ecclesie; quia decretum DEI prædestinationis est ab æterno, & in aeternum: & qui semel non esset membrum, nunquam futurus esset membrum Ecclesie: atqui hoc est contra Scripturam ad Ephes. 2. v. 13. *Vos, quando eratis longe, facti estis propè in sanguine Christi*. Dein, an S. Paulus jam erat membrum Ecclesie, quando totis viribus eam persequebatur? Affirmat quidem hoc Joannes Hufli in 2. proposit. quæ sic sonat: *Paulus nunquam fuit membrum diaboli, licet fecerit quosdam actus, actibus Ecclesie malignantium consimiles*: verum hoc propositio in Concilio Constantiensi damnata est, & planè ex se est incredibilis. Factus est autem S. Paulus postea membrum Ecclesie, quando conversus est, & baptizatus.

Pariter est prorsus incredibile, quod multi gentiles, dum adhuc adorabant idola, jam fuerint membra Ecclesie; cum tamen multi, postea conversi, etiam sanctè obierint, e. g. aliqui tortores martyrum postea conversi sunt. Rursus, si soli justi, aut prædestinati, spectarent ad Ecclesiam, sequeretur (ut rectè ait Bellarminus) mera confusio; quia hac ratione, nec oves agnoscerent suos pastores, nec isti suas oves; cum nemo de altero sciat, an sit prædestinatus, an non: & multi sint vocati, pauci electi. Similiter cum nemo agnoscat internam alterius justitiam, si soli justi essent membra Ecclesie, eadem confusio oriretur: & dubitate possent fideles, an Episcopi, vel etiam Papa, essent membra Ecclesie, & consequenter, an essent veri superiores, potentes suis præceptis Christianos obligare &c. qua ratione sane (ut rectè advertit Canus de locis Theol. l. 4. c. 3.) esset Christiana

na respublica, à suo auctore insipientissimè constituta, quod dicere esset summè blasphemum.

298. Ob. 1. Ecclesia est *hortus conclusus*, *fons signatus*, *Cantic. 4. v. 12*. qui juxta S. Augustinum continet in se tantum electos: ergo. Confir. Ecclesia etiam comparatur arca Noë, in qua sunt omnes, & soli salvati: ergo soli prædestinati sunt membra Ecclesie. Resp. 1. cum Bellarmino tom. 2. controv. 1. l. 3. de Ecclesia militante c. 7. non omnia, quæ dicuntur in Canticis, exponi debere de Ecclesia: sic illud *Cant. 2. v. 2*. *Sicut lily inter spinas, sic amica mea inter filias*: si explicaretur de Ecclesia, deberent per filias intelligi variæ sectæ infidelium: sed hoc est contra ipsum S. Augustinum, qui epist. 48. post medium de istis filiabus inquit: *Quæ nec spina dici possent, nisi malignitate mororum, nec filia, nisi communione sacramentorum*: atqui infideles non gaudent communione sacramentorum; unde per lily anima perfecta, per spinas animæ peccataices: vel per lily Beatissima Virgo, per spinas alii homines, saltem originali peccato infecti, intelliguntur. Sic etiam hortum conclusum quidam intelligunt de Beatissima Virgine, quidam de quavis anima perfecta.

Si tamen contendas, id dictum debebere de Ecclesia intelligi, dist. ant. Ecclesia est, vel dicitur fons signatus, aut hortus conclusus, denominatione defumpta ab omnibus partibus. neg. ant. denominatione defumpta à nobilioribus membris. conc. ant. & neg. cons. Utique denominatio, quæ tribuitur toti, non semper convenit cuique parti: sic homo dicitur rationalis, quamquam corpus tale non sit: sic etiam Ecclesia potest dici fons signatus, modò aliqua ejus membra signata, seu prædestinata sint: item potest dici hortus conclusus, modò ab aliquibus membris exclusum sit omne malum: imò modò exclusa sit hæresis.

Neque etiam S. Augustinus plus vult dicere, qui tract. 45. in *Ioannem* clare ait: *Secundum istam ergo præscientiam DEI, & prædestinationem, quam multæ oves foris, quam multi lupi intus: & quam multæ oves inus, & quam multi lupi foris*. Idem S. Augustinus epist. 59. ait, esse morem Scripturarum, de toto dicere, quod parti convenit. vide dicta n. 302, ubi etiam inventies verba S. Augustini formalia. Ad confir. dist. ant. Ecclesia comparatur arca Noë quoad omnia. neg. quoad aliqua. conc. ant. & neg. cons. Fuerunt in arca etiam bruta, nunquid & ista erunt membra Ecclesie? item fuere in ea animalia immunda: ergo, si vis comparisonem omnimodam facere, debes admittere, quod ista saltem signent peccatores. Melius autem dicitur, comparisonem factam esse in eo, quod, sicut nemo est salvatus extra arcam; ita etiam extra Ecclesiam non sit salus; non verò in eo, quod omnes in arca sint salvati.

299. Ob. 2. Christus est caput illius Ecclesie, quam salvat: sed salvat tantum

prædestinatos: ergo hi soli sunt Ecclesia. Confir. Membra debent esse similia capiti; sed reprobi non sunt similes Christo: ergo. Resp. dist. ma. Christus est caput Ecclesie, quam salvat, quantum est in se, & quoad suam passionem, ac satisfactionem sufficiens. conc. ma. quam salvat absolute. subdist. quam salvat adæquatè sumptam. neg. ma. inadæquatè sumptam. conc. ma. & conc. mi. neg. cons. Etiam hæc denominatio *salvata* potest convenire Ecclesie, licet non convenient omnis partibus.

Ad confir. dist. ma. Membra debent esse similia capiti aliquo modo. conc. ma. omni modo. neg. ma. & dist. sic mi. neg. cons. Nec in physico corpore manus, aut pes, est omnino similis capiti: nec in morali e. g. republica, vel regno, subditi sunt quoad dignitatem, vel alia moralia prædicata, similes capiū, seu principi: sufficit ergo similitudo aliqua: talis autem multa est, etiam inter Christum, & peccatores; est enim similitudo inter ipsos quoad humanam naturam, secundum quam dicitur nobis Christus similis factus: item est similitudo per baptismum, & fidem. Nec dicas, totum corpus Christi physicum esse salvum, adeoque etiam totum corpus mysticum debere esse salvum; alias sicut totum corpus Christi physicum est unitum Divinitati, deberet etiam ita esse unitum corpus Christi mysticum, quod est falsum; unde similitudo non debet esse in omnibus.

300. Ob. 3. Ecclesia est unum ovile, in se complectens oves Christi: sed oves Christi sunt tantum prædestinati: ergo prob. mi. Christus dicit *Joannis 10. v. 27. & 28*. *Oves meæ vocem meam audient, & ego cognosco eas, & sequuntur me; & ego vitam eternam do eis, & non peribunt in eternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea*: sed hoc tantum verificatur de prædestinatis: ergo. Confir. Peccatores sunt membra civitatis Babylonicae: ergo non sunt membra Solymæ, seu Ecclesie. Resp. 1. Ovine Christi complectuntur etiam hædos; nam hi dicuntur *Matth. 25. v. 33*, segregandi in die judicii, seu separandi ab ovinis: ergo prius fuere mixti in eodem ovili.

Resp. 2. om. ma. neg. mi. ad probat, conc. totum; quia per id non probatur intentum; nam, licet in uno, vel altero loco Scripturæ, per oves intelligentur soli electi, ut loco citato, & *Matth. 25. v. 33*, ubi dicuntur statuendæ à dextris; tamen hoc non contingit universaliter; nam eodem loco *Joan. 10. v. 12*. dicit Christus: *Lupus rapit, & dispersit oves*: hoc est, aliquæ illarum pereunt: item *Psalmi 73. v. 1*, dicitur: *Irratus est furor tuus super oves pascuae tuæ, rursus Psal. 78. v. 13. Nos autem populus tuus, & oves pascuae tuæ*: ubi David loquitur de omnibus Judæis, qui non omnes fuere electi. & *Ezech. 34. v. 8*. dicitur de Domini ovinis: *Facti sunt greges mei in rapinam, & oves mee in devorationem omnium bestiarum*. Quare, quando est ser-

mo de solis electis, per oves non intelliguntur tantum membra Ecclesiae, sed membra electa; nam Christus *ibidem*, seu *Ioan. 10. v. 16.* dicit: *Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili: quod rectè exponit S. Thomas in expositione Evangelii S. Joannis in hunc locum, item Cornelius à Lapide in hunc locum, de gentilibus, qui necedum tunc erant membra Ecclesiae, sed primum debebant fieri. At, si sermo est de membris Ecclesiae, & ista universaliter dicuntur oves, e.g. *Joannis ultimo v. 17. Pasc oves meas:* nullo modo potest probari, quod per oves tantum intelligentur electi.*

*301. Ad confirm. neg. conf. Potest quis ratione diversarum habitationum, vel jurium, spectare ad duplum civitatem: & sic etiam peccator, ratione fidei, & communicationis cum fidelibus, spectat ad civitatem DEI: ratione scelerum spectat ad civitatem diaboli. Sic etiam Bellarminus tom. 2. contr. 1. l. 3. de Ecclesia militante. c. 7. exponit illud. *1. Ioan. 2. v. 19. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis; nam si fuissent ex nobis, permanissent utique nobiscum:* exponit, inquam, illud *ex nobis* de iis, qui specialiter ratione prædestinationis erant oves Christi, & membra Ecclesiae. Et in eodem sensu eadem verba explicat tam Glossa interlinearis, quam Lyrani. Cornelius à Lapide in hunc locum putat, eos dici non esse *ex nobis*, seu ex membris Ecclesiae, sicut pater quandoque de filio improbo dicit: *Non est meus filius, nec eum pro filio agnoscō.* Canus de locis Theol. l. 4. c. 6. seu postremo. §. sed ut argumento huic ait, intelligi posse factos, & simulatos Christi discipulos, qui quasi amici ad tempus, & socii mensæ, in die necessitatis recesserint: quasi S. Joannes diceret: Inter nos versabantur, & sacramenta nobiscum habebant communia: sed simulatio tantum erat: idisque, cum non essent ex animo, & verè nostri, non erant ex nobis.*

*302. Ob. 5. Ecclesia Christi est sancta: ergo ejus membra non possunt esse peccatores. Confirm. 1. Peccatores non sunt filii DEI: ergo nec sunt membra Ecclesiae. Confirm. 2. S. Paulus ad Ephes. 5. v. 27. ait Ecclesiam esse *non habentem maculam, aut rugam:* ergo nullum complectitur injustum. Resp. neg. conf. In primis Ecclesia dicitur sancta, ratione doctrinæ fidei, & morum, quæ est sanctissima: rursus Ecclesia in celis tota est sancta: &, si sanctum dicitur, quod habet gratiam sanctificantem, etiam Ecclesia militans eam habet in plurimis membris; quare etiam ista, ratione istorum membrorum, magis principalium, potest dici sancta. Ubi notandum, quod S. Augustinus dicit epist. 59. post medium: *Scriptura mos est, ita loqui de parte, tanquam de toto: sicut Paulus Corinthios, in primis epistola sua partibus, ita laudat, tanquam omnes tales sint, cum essent laudabiles quidam eorum: & postea, in nonnullis epistola ipsius locis, ita reprehendit, tanquam omnes culpabiles essent, propter quosdam, qui tales erant. Istam**

Divinarum Scripturarum consuetudinem, per omne corpus literarum ejus creberrime sparsam, quisquis diligenter adverterit, multa dissolvit, quæ inter se videntur esse contraria.

Quod autem denominatio aliqua possit tribui toti, et si non conveniat singulis partibus, est clarum ex millenis exemplis. Sic homo dicitur rationalis, materialis, corruptibilis, licet non singulæ partes sint tales. Unde principium: *Bonum ex integra causa, malum ex quocunque defectu:* non venit ad rem; quia hoc tantum verificatur de actibus moralibus, qui, ut revera sint boni, debent ex nullo capite vitiani. An autem denominatio sit toti alicui tribuenda, an non, colligendum est ex ipsa definitione, vel communis intelligentia illius denominacionis: & siquidem ea definitio cum veritate possit affirmari de toto, potest ei tribui denominatio, licet non singulis partibus conveniat: e.g. corruptibile dicitur, quod non semper manet, quale est, sed destruitur manente subiecto: hoc certè competit homini; licet non competat omni ejus parti, e.g. animæ; unde homo absolute potest dici corruptibilis. Ad 1. confirm. neg. conf. quæ non probatur. Ad 2. confirm. dist. ant. S. Paulus ait, esse talen Ecclesiam triumphantem. conc. ant. militarem. subdist. denominatione competente toti Ecclesiae, ratione membrorum præcipuorum. conc. ant. competente singulis membris. neg. ant. & conf. S. Augustinus, l. 1. retract. c. 7. hoc dictum explicat de Ecclesia triumphante.

*303. Ob. 6. S. Augustinus l. 3. de doctrina Christiana c. 32. ait: Non enim revera Domini corpus est, quod cum illo non erit in aeternum: ergo non prædestinati non sunt membra Ecclesiae. Resp. dist. conf. ergo non prædestinati non sunt membra Ecclesiae stabilia, & perpetuò talia permanitura. conc. conf. non sunt membra pro nunc, dum in vita retinent ea, quæ nos requirimus ad membrum Ecclesiae. neg. conf. S. Augustinus per Domini corpus ibi intelligit corpus Christi morale, non quomodounque tale, sed id, quod erit semper tale permaniturum in celo; nam *ibidem* se explicat dicens: Nunc in uno sunt, ... non tamen semper in uno erunt; ipse est quippe ille servus, commemoratus in Evangelio, cuius Dominus, cum venerit, dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet.*

Nota insuper, quando fortè unus, aut alter ex Patribus dicit, in corpore Christi nihil esse mortuum, intelligendum esse, nihil omnino mortuum, ita ut nec habeat aliquam vitam secundum quid: non autem tantum simpliciter mortuum, ita, ut adhuc habeat vitam secundum quid. Peccator carrens gratiâ dicitur simpliciter mortuus, nec potest dici membrum Christi simpliciter vivum, ut definit Tridentinum *sess. 6. c. 7.* quia tamen adhuc fidem, & communionem fidelium, adeoque aliquem motum retinet, habet adhuc aliquam vitam animæ secundum

dum quid, ferme sicut manus arida, nec potens moveri, dicitur emorta, licet adhuc aliquo modo tenuiter nutritatur.

304. Ob. 7. à contrariò. Schismatici, & excommunicati, retinent baptismum, & fidem: ergo sunt membra Ecclesie. Confir. ex S. Augustino *ad Donatistas post collationem c. 20.* dicente: *Neque enim à populo DEI separamus, quos vel degradando, vel excommunicando, ad humiliorem patienti locum redigimus:* ergo. Resp. neg. cons. Ista non sufficiunt ad membrum Ecclesie, si desit communicatio externa respectu aliorum fidelium, vel subjectio respectu Prælatorum; unde excommunicatus potest quidem in Ecclesia manere in voto, adeoque etiam poenitentiam agere; sed non manet in ea re ipsa. Ad confir. Textum S. Augustini Bellarminus *tom. 2. controv. 1. l. 3. de Ecclesia c. 6.* suspicatur esse corruptum, & omnissimam particulam non, ut legendum revera sit: *Neque enim non separamus; nam statim sequitur: Et ubi hoc facere, pacis, & tranquillitatis Ecclesia gratia, non permittemus, non tamen ideo Ecclesiam negligimus:* quæ verba non congruent omissioni separationis. Quodsi textus corruptus non sit, dicendum est cum eodem Bellarmino, per populum DEI non intelligi membra Ecclesie, sed intelligi electos, seu omnes salvandos, à quibus separare non intendunt Episcopi, aut alii Prælati, etiam eos, quos excommunicant.

305. Ob. 8. Ecclesia potest punire schismaticos, hereticos, & excommunicatos: ergo sunt intra Ecclesiam. prob. cons. i. *Corinth. 5. v. 12.* dicitur à S. Paulo: *Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, iudicare?* ergo Ecclesia non judicat, consequenter nec punit eos, qui non sunt ejus membra. Confir. Episcopi, incidentes in heresim, possunt validè exercere actus ordinis, e. g. consecrare, ordinare: ergo adhuc sunt membra Ecclesie. Resp. neg. cons. Cùm schismatici, & hereticci, habeant characterem baptisalem, hoc ipso habent debitum redeundi ad Ecclesiam, à qua discessere: sicut ergo oves, fugientes extra ovile, possunt à pastore è fuga retrahi, & verberibus etiam ad redeundum cogi: ita possunt supradicti plecti ab Ecclesia; unde non sunt membra Ecclesie in re, sed in debito, & jure.

Textus autem Apostoli tantum intelligendus est de iis, qui ita foris sunt, ut nunquam fuerint intus, nec ratione characteris habeant debitum redeundi, ut sunt Gentiles, & Judæi. Ad confir. neg. cons. nam Episcopi ratione ejusdem characteris, & debiti redeundi ad Ecclesiam, seu tanquam membra, non quidem in re, sed in voto, habent capacitatem ad alias functiones Ecclesiasticas; item habent exercitium jurisdictionis, dum fideles reputantur; quippe hoc necessarium est ad rectam gubernationem Ecclesie, quæ non judicat de internis, nisi per externa: & cuius alia membra aliæ sepe paterentur inevitabili, & gravissimum damnum; quia e. g. ne scirent, Episcopum, vel parochum esse excommunicatum. Unde Canus *L. 4. de locis Theol. c. 6. seu postremo. resp. ad 12. arg.* ait: *Summum Pontificem, Episcopos, ceterosque Ecclesia ministros, potestate, ac jurisdictione, per hæresim abditam, interiorēisque privari, non modo non certum, sed ne probabile quidem esse, maxima auctoritate Theologi affirmant.*

ARTICULUS III.

An Ecclesia sit infallibilis Regula fidei.

306. Dico cum omnibus Catholice. Ecclesia est regula fidei, seu credendorum infallibilis. Ut autem Gormaz *de virt. Theol. n. 436.* rectè notat *regula fidei*, prout hic accipitur, est *infallibilis propositio, vel applicatio doctrinae fidei;* non enim hic per regulam fidei tantum intelliguntur quicunque *Loci Theologici*, ex quibus scilicet solent erui argumenta pro conclusionibus Theologicis: & qui non omnes sunt regula fidei. Solent autem assignari decem, scilicet 1. *ratio humana.* 2. *auctoritas philosophorum.* 3. *historia humana, etiam Ecclesiastica.* 4. *communis sententia scholasticorum.* 5. *consensus Patrum* (quando aliquid communiter quidem docent, sed non ut verbum DEI traditum) & hi quinque loci non sunt regula fidei. Reliqui vero quinque scilicet 1. *Sacra Scriptura,* 2. *Traditio.* 3. *Ecclesia.* 4. *Concilium Oecumenicum.* 5. *Romanus Pontifex definiens*; possunt (ut patet ex dicendis) esse regula fidei: quanquam Scriptura, aut traditio le solis non sint regula fidei, sed juncta explicatione, seu applicatione Ecclesiae, sub qua comprehenditur Concilium, & Pontifex: adeoque tres ultimi loci possunt reduci ad unum, scilicet ad Ecclesiam, vel per se, vel per Concilium, vel per suum Caput loquenter.

307. Prob. jam conclusio. Cùm nec Scriptura sola, nec traditio, nec spiritus privatus, sufficienter applicant nobis verbum DEI, certè debet dari adhuc alia regula: cùmque fides beatæ esse firmissima, & immutabilis, debet etiam ejus regula esse infallibilis; aliæ enim, deprehensio posse errore, assensus prudenter mutaretur: ergo debet dari alia regula infallibilis: hæc regula alia non potest assignari, quæ Ecclesia, seu ejus definitivum iudicium: ergo. ant. videtur innegabile; aliæ enim Christus non fuisset sat providus, & destituisset Ecclesiam suam medio maximè necessario: reliquistet eam in summa confusione, & incertitudine, divisione, & dissensi.

Nam, si nemo Scripturam, vel traditionem, infallibiliter applicaret, vel res dubias, ultimo, & infallibili iudicio, decideret: tunc (sicut videmus modò apud hæreticos

ticos contingere) nihil certi foret; & cum plurimi inter se non convenienter in opinioribus suis, essent inter se diversi, & dissentientes (certe quamprimum Lutherus infallibilitatem Ecclesiae, tanquam regulæ, negavit, infinita propemodum sectæ ex ejus hæresi ortæ sunt) cùmque ex minus doctis, alii his, alii aliis, adhærent, forent sectæ, & partiales Ecclesiae innumeræ: plurimi dubitarent in utramque partem, non sine confusione: maximè autem rudes destituerentur omni applicatione firma, & digna, cui securè possent fidere; cùm non nisi ex auctoritate res fidei discere possint: imò etiam docti destituerentur necessario medio, ex hac ipsa ratione; quia & hi suo iudicio infallibiliter fidere, nisi per magnam præsumptionem, non possunt: & ipsi quoque res adeò sublimes, quas fides proponit, ex auctoritate dicere debent.

Confir. 1. Christus scivit, orituras esse varias hæreses: & utique voluit instituere Ecclesiam rite ordinatam, tanquam bonam rempublicam: ergo, sicut in civilibus debet dari magistratus, habens auctoritatem, leges interpretandi, ità etiam debet dari similis auctoritas in Ecclesia: & quidem, sicut legislator, si posset dare infallibilem interpretationem legum civilium, malè faceret, si daret fallibilem: ità etiam Christus, cùm potuerit dare infallibilem regulam, non bene dedisset fallibilem. Confir. 2. Si Ecclesia non esset infallibilis, posset contingere, ut doctrina ab ea tradita falleret: ergo sine vitio aliquis ab ea discederet, si fallitatem agnosceret: ergo hæresis, prout significat discessum ab Ecclesia in credendis articulis, ex genere suo non esset vitium: quod est per se falsum.

308. Probatur 2. conclusio contra hæreticos, admittentes Sacram Scripturam, ex hac ipsa. Matth. 28. v. 20. dicit Christus: *Ecce ego vobisum sum usque ad consummationem seculi.* item Joannis 14. v. 16. *Ego rogado Patrem, & alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobisum in aeternum, spiritum veritatis.* & paulo post de eodem Spiritu. v. 26. *Ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcumque dixero vobis.* & c. 16. v. 13. *Cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* item Matth. 16. v. 18. *Super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam.* iterum Matth. 18. v. 17. *Si autem Ecclesia non audierit, sit tibi scut ethnicus, & publicanus.* rursus ad Ephes. 4. v. 11. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem prophetas, alias vero Evangelistas, alias autem pastores, & doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in edificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii DEI.* & i. ad Timoth. 3. v. 15. *Ecclesia DEI vivi, columna, & firmamentum veritatis.*

Ex his manifestè habetur, Ecclesiam non tantum pro aliquo tempore, sed usque

ad seculi finem, & in æternum, fore semper dirigendam à Spiritu S. ne erret, vel ne cadat columna veritatis: aut ne fideles, qui eam, per pastores, & doctores suos, loquentem tenentur audire, ab ea decipiatur: ne denique inferni potentia contra eam prævaleat, eripiendo veram fidem, & consequenter etiam sanctitatem, quæ fide fulcit. Confir. 1. Ecclesia debet semper esse sancta: ergo debet etiam esse infallibilis; alias enim posset docere doctrinam non sanctam: quo casu non esset amplius sancta, sanctitate suæ doctrinæ, imò nec morum; quia falsitas doctrinæ statim post se traheret etiam aliquam maculam in moribus, saltem in plurimis membris. Confir. 2. S. Paulus ad Titum 3. v. 10. ait: *Hareticum hominem, post unam, & secundam corruptionem, devita, sciens, quia subversus est:* at, quomodo devitabimus, & sciemos, cum subversum, nisi Ecclesia id nos infallibiliter doceat? ergo haec debet esse infallibilis.

309. Probatur conclusio 3. ex SS. Patribus, quorum infinitos textus adducere, quia impossibile est, paucos tantum delibabo. S. Irenæus l. 3. aduersus hæreses c. 4. *Non oportet adhuc querere apud alios veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere;* cùm Apostoli, quasi in depositorum dives, plenissime in eam contulerint omnia, quæ sunt veritatis. S. Cyprianus l. de unitate Ecclesia. Hanc unitatem Ecclesia qui non tenet, DEI legem non tenet: non tenet Patris, & Fili fidei: viam non tenet, & salutem. S. Augustinus jam relatus est n. 147. & 276. in super enarrat: in psal. 30. concion. 1. ante medium, ait: *In Christo loquitur Ecclesia, & in Ecclesia loquitur Christus, & corpus in capite, & caput in corpore.* S. Hieronymus epist. 57. ad Damasum. *Beatus uaini tui, id est, cathedra Petri, communione confessor: super illam petram edificatam Ecclesiam scio.*

Huc etiam faciunt omnia illa, quæ Patres passim docent, de Ecclesiæ indefectibilitate, de Conciliorum universalium, & Romani Pontificis auctoritate. Tandem dicta hucusque confirmat praxis communissima, atque perpetua fidelium: qua dubiorum solutionem semper petierunt ex Ecclesiæ definitione: & qui Ecclesiæ contradicere ausi fuerunt, semper hæretici habiti sunt, ut ostendi potest per singula scula. Nec dici potest, illos habitos fuisse hæreticos, non quia Ecclesiæ definitionibus, sed quia SS. Scripturis se se opposuerunt; hoc enim ex eo falso est, quod multæ hæreses ex solis Scripturis clarè confutari non potuerint, ut posset ostendi, enumerando varios errores, Quartodecimanorum, Novatianorum, Arianorum, Macedonianorum, Anabaptistarum: qui omnes etiam pro se Scripturas allegabant.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

310. Ob. 1. Ecclesia à SS. Scripturis, & Patribus, comparatur luna: ergo, sicut ista eclipsein patitur, & deficit, ita potest etiam Ecclesia deficere à lumine fidei. Confir. Ecclesia potest sātem deficere à veritate inculpabiliter; hoc enim non obest fidei: ergo. Resp. neg. conf. Similitudo utique non debet esse omnimoda: igitur ea tantum stat in hoc, quod, sicut luna initio mensis sui crevit, usquedum plena sit, ita Ecclesia creverit, usquedum perfecta fuerit. 2. quod, sicut luna lumen habet à sole, ita Ecclesia lumen fidei habeat à Christo. 3. quod, sicut luna eclipsein patitur, ita Ecclesia patiatur persecutiones, quibus aliquando imminuta est fidelium numero, vel etiam externo, & aperto splendore, ut dictum n. 290.

Ad confir. neg. ant. nam licet inculpabiliter à veritate deficere possit homo privatus, tamen hoc non potest contingere in Ecclesia; alias enim non amplius eset columna, & firmamentum veritatis: nec maneret cum ipsa spiritus veritatis: omniaque foren dubia, etiam ipsa Scriptura; cùm dubitari posset, an non circa hanc ipsam Ecclesia inculpabiliter erraret. Nec dici potest sufficere, modò Ecclesia sit infallibilis in designanda vera Scriptura; si enim infallibilis est in hoc pñcto, cur non in aliis? 2. nisi sātem sit Ecclesia etiam infallibilis in explicatione Scripturæ, nondum est satis confutum; cùm Scriptura sit obscura, nec se sola clare intelligatur, ut dictum à n. 181. & seq. 3. cùm non omnia in Scriptura continantur, ut n. 192. probatum est, debet etiam Ecclesia esse infallibilis, quoad rite determinanda illa, quæ ex traditione creduntur, eaque etiam rite explicanda, adeoque quoad omnia, extra, & intra Scripturam definita.

311. Ob. 2. Ecclesia potest errare tempore sedis vacantis, seu quando nullus est Pontifex, vel tempore schismatis, quando plures sunt Pontifices dubii: ergo. Resp. neg. suppositum, quod tunc aliquid posse definiri, tanquam de fide credendum; nam tempore sedis vacantis, Cardinales tantum habent auctoritatem ad eligendum Pontificem: tempore vero schismatis Concilium Generale congregatum tantum habet auctoritatem, seu potestatem, sibi providendi de certo capite, seu creandi legatum, & indubitatum Pontificem: non vero habet potestatem condendi leges universales, quæ vim habeant obligandi Ecclesiam, independenter à confirmatione veri Pontificis; nam, ut Eximus Doct. 1. 4. de legibus c. 6. n. 4. latè ostendit, Concilium tempore schismatis tantum habet potestatem illam, quæ necessaria est, velut ad defensionem Ecclesiae, eamque pacificandam, eligendo Ponti-

ficem certum: quam potestatem ei tribuit jus naturale, sicut optimatibus regni, in ordine ad constitutionem regis. At vero maiorem potestatem, nec jus naturale, nec positivum, Concilio in eo casu tribuit; cùm nullum jus, plus aliquid tribuens, ostendi posset; unde ad summum obligarent Ecclesiam tales leges vi sp̄ontanæ acceptationis.

312. Ob. 3. Ecclesia est libera ad credendum: ergo potest non credere: ergo potest fides omnis deficere: ergo Ecclesia non est absolutè infallibilis. Resp. 1. Pontificem, & Concilium, quando repräsentant totam Ecclesiam, & quando totam Ecclesiam obligant, non esse liberos, ad docendum verum, vel falsum; nam tunc assistentia Spiritus S. id impedit. Interim tamen habent sufficientem libertatem ad meritum, ut Christus, qui etiam non potest dicere falsum. Habent scilicet tunc Pontifex, & Concilium, libertatem contradictionis, ad loquendum, vel omnino tacendum: habent etiam libertatem, ad varias bonas intentiones, & amplectenda motiva, impellentia ad volendum definire. Sed tamen per hoc nondum satifit argumento; nam per hoc non tollitur, quo minus tota Ecclesia, seu omnia eius membra, eti recte doceant, tamen male credant, non assentiendo propriæ doctrinæ: atqui sic deficeret fides totius Ecclesiae, adeoque etiam ipsa; nam ad eam constituendam, non tantum requiritur doctrina vera, sed etiam cœtus fidelium rite creditum.

Resp. igitur 2. cum Gormaz de virt. Theol. n. 376. dist. ant. Ecclesia est libera ad credendum libertate antecedente. conc. ant. libertate consequente. neg. ant. & sub eadem dist. conc. vel neg. conf. Antequam DEUS determinaverit, creare hos homines, & facere, ut nascantur in religione Catholica, jam prævidit, quod plurimi his, vel illis auxiliis, sint consensi, & cum istis rite credituri; unde postea eo decreto, quo determinavit, eos creare, etiam decrevit, pluribus quovis tempore dare auxilia illa congrua: & simul prædefinivit eorum fidem: quod decretum prædefinitivum, licet sit antecedenter impedibile, adeoque quilibet possit antecedenter à fide deficere, non tamen est frustrabile consequenter; hinc nunquam omnes deficient. Quare etiam consequenter ad hanc scientiam, de aliquorum in fide perseverantia, sub his, vel illis auxiliis, & consequenter etiam ad decretum DEI, dandi ea auxilia, potuit DEUS infallibiliter promittere, quod nunquam sit tota Ecclesia à fide defecta: neque ea promissio, subsequens illam scientiam medium, ulla tenus tollit libertatem. Sed fusor hujus rei explicatio petenda est ex tractatu de DEO, ubi de prædefinitionibus agitur.

313. Ob. 4. Ecclesia sunt tantum homines: sed hi possunt errare: ergo. Confir. Singuli homines possunt errare: ergo etiam omnes. Resp. dist. ma. Ecclesia ut considerata sine assistentia Spiritus S. sunt

tantum homines. conc. ma. ut considerata cum illa assistentia. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Ecclesia quidem, si consideretur tantum ut congregatio piissimum, & doctissimorum hominum, habet maximam auctoritatem: attamen ea nondum omnino infallibilis est: adeoque nondum sufficit ad applicandum infallibilitatem verbum DEI; unde accedit promissa assistentia Spiritus S. docentis omnem veritatem, quae addit infallibilitatem.

Ad confir. om. ant. neg. conf. Non est bonum hoc argumentum, à sensu distributivo ad collectivum; sicut non est bonum: Singuli testes non faciunt plenam probationem: ergo neque omnes; quia scilicet, ut non quilibet testis solus habet auctoritatem requisitam à legibus, ita nec singuli homines habent assistentiam Spiritus S. quae promissa est Ecclesia: & collectio Ecclesiae est saltem conditio, sine qua non est promissa illa assistentia cuilibet in particulari. Dixi om. ant. propter Summum Pontificem, de quo inferius. Addo, quod minister quilibet Ecclesia, qui non tantum materialiter est missus, sed formaliter, sive, dum loquitur formaliter ut missus, seu explicat doctrinam Ecclesiae verè talem, concipiatur à fidelibus habere infallibilitatem saltem actualem, seu quoad illum actum docendi, non verò habitualem, & permanentem; quia in alia occasione hic ipse minister potest docere aliiquid contrarium doctrinæ Ecclesiae.

314. Dices. Nunquam aliiquid definitur à tota Ecclesia; quis enim ex omnimundo omnes fideles colligat in unum Concilium? Resp. Sicut in cibilibus dicitur respublica, vel urbs, aliiquid statuisse, quamvis non omnes cives id statuerint, sed tantum senatus, licet omnium civium communis causa agatur: ita etiam dicitur Ecclesia aliiquid definitisse, licet non omnes fideles id decreverint, modò pastores, & doctores Ecclesiae, qui ei promissi sunt, & quibus etiam assistentia Spiritus S. promissa est, aliiquid decidant. Iste autem sunt primò Romanus Pontifex, per se, vel per suos legatos præfens: dein Episcopi, quibus S. Paulus *Act. 20. v. 28.* ait: *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI.*

Horum, in Concilio generali (quantum fieri moraliter potest; nec enim Spiritus Sanctus, ut afflatus, exigit aliiquid moraliter impossibile) congregatorum, definitionibus, securè fidunt fideles cæteri. Nec ullo modo, ut sectarii quidam contendunt, in Conciliis etiam, ut judices debent adesse laici; hoc est enim contra omnem antiquissimam praxin; nam laici sunt oves, & non pastores: imò nec inferiores Episcopis sacerdotes admittuntur ut Judices; nam nec isti sunt illi sublimes pastores, & successores Apostolorum, quibus assistentia Spiritus S. promissa est: quamvis soleant multi adhiberi ut Theologi, & consiliarii. Adde, quod, si omnes convocarentur, Concilium tale

ob multitudinem regi non posset, sed confusio ingens nasceretur.

315. Dices. Illa assistentia Spiritus S. gratis fingitur. Resp. cam fuisse toto articulo præcedenti fuisse probatam. Replicabis, assistentiam illam probari ex Scripturis legitime explicatis, & legitimam explicationem probari per assistentiam Spiritus S. adeoque per circulum vitiosum. Resp. i. esse falso, quod ea assistentia tantum probetur ex Scripturis; nam probationes allatae, sunt ex ratione, non ex Scripturis petite. Licet autem sequentes probationes ex Scripturis sint, non sit circulus vitiosus; nam hic tunc sit, quando duo mutuò ita probantur, ut neutrum independenter ab altero probetur: sicut haeretici plures probant mutuò Scripturam, & spiritum privatum. At nos ab initio, independenter à Scriptura probamus Ecclesiam veram esse Catholicam, idque fuisse per plurima signa, & motiva credibilitatis: ex quo, præsertim additis rationibus n. 307. allatis, ulterius sequitur, Ecclesiam eam habere infallibilem assistentiam Spiritus S. tum in aliis dogmatibus, tum etiam in explicanda legitimè Scriptura.

Ex Ecclesia autem sic jam prius probata, dein probamus ipsam Scripturam, ejusque legitimū sensū, atque explicacionem. Et hinc, quando dein etiam ex Scriptura ulterius ad abundantiam probamus Ecclesiam, tam parum facimus circumviros, quam parum fecerunt circumviros Christus Dominus, & S. Joannes, dum mutuò de se invicem testimonium perhibuerunt; cum, sicut Christus testimonium dedit Joanni, ut habens aliunde auctoritatem, ita etiam Ecclesia, ut aliunde habens auctoritatem, testimonium det Scripturam: & sicut Christus etiam à Joanne postea accepit testimonium, ita etiam Ecclesia à Scriptura testimonium recipiat, præsertim contra eos, qui Scripturam admittunt.

316. Ob. c. Saltem non potest probari, quod assistentia Spiritus S. promissa sit, non tantum Apostolis, sed successoribus quoque, & Ecclesiae posteriori, præsertim visibili, & non tantum invisibili: ergo. Resp. neg. ant. nam probationes à nobis, tum ex ratione, tum ex Scripturis allatae, probant assistentiam Spiritus S. usque ad consummationem saeculi, seu finem mundi: & recte S. Augustinus enarrat. in psal. 47 sub fine ait: *Illi Apostolis loquebatur Christus, & nos significabat, cum diceret: Ecce ego vobis cum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.*

Quod autem visibili Ecclesiae Spiritus S. assistentia promissa sit, probatur facile; quia Christus eam frustra promisisset invisibili, quam nemo agnosceret, nemo audiret, nemo nisi in rarissimo casu, inveniret. Et utique promissa est assistentia dicta illi Ecclesiae, quam nos DEUS voluit doceri, quam debemus ingredi, & in qua debemus salvare &c. Certè non haberemus medium necessarium salutis, nec fundamentum illum fidei

dei, summè necessariae ad salutem, nisi ipsa Ecclesia visibilis foret columna, & firmamentum veritatis; quale esse non potest sine assistentia Spiritus Sancti.

Nec dicas, Ecclesiam tantum habere assistentiam Spiritus S. si adhibeat debitam diligentiam, in inquirenda veritate, quæ tamen diligentia possit omitti; nam respondeo: vel non est necessaria talis diligentia: vel, si necessaria est, etiam DEUS providebit certissime, ut ea non omittatur, aut definitiones temerarie fiant, ne omnia incerta sint: quod DEUS non vult permittere. Hinc de definitionibus absolute editis dubitari nunquam debet, eas esse legitimè factas. Valentia. tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 7. question. 6. ad 6. object. cum putet, etiam absque diligentia adhibita infallibilis fore definitiones, concludit consequenter, studium, ac diligentiam, Pontifici (& par est ratio de Concilio) tantum necessariam esse, ut sine culpa definiat, & convenienter: non tamen, ut definiat infallibiliter. vide etiam infra n. 381. ob. 3.

317. Ob. 6. Juxta nos Sacra Scriptura subijceretur iudicio Ecclesiæ: hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. ma. vel enim intelligis per *subiici*, quod Ecclesia debeat judicare, an id, de quo certò constat, enè verbum DEI, sit verum: & neg. ma. neque enim hoc ullo modo à nobis afferitur: vel intelligis tantum, quod Ecclesia debeat definire, an aliquis liber sit Sacra Scriptura: vel an sit vera ejus editio, vel quis sit legitimus sensus illius; & iterum neg. ma. quia hoc non est propriè Scripturam Sacram subiici iudicio Ecclesiæ.

Sed neque hoc continet in se aliquid absurdum: sicut absurdum non est, quod sèpe inferior magistratus debeat, ex certis signis determinare, an aliquod decretum sit à rege editum, an legitimo sigillo corroboratum &c. quanquam, si de veritate decreti constet, non possit illud non exequi: nec enim propterea rex subiicitur suis subditis: & pariter nec DEUS, aut Christus Ecclesiæ; quia ista hanc ipsam potestatem accepta Christo. Imò Ecclesia, in Concilio congregata, non est pars cum Scriptura auctoritatis; non enim omnia in Concilio, sed tantum eorum definitiones sunt infallibilis, ut dicimus n. 324. cùm tamen in Scriptura omnia sint infallibilia: imò, multi dicunt, etiam infallibilitatem definitionum Ecclesiæ esse in ordine inferiori, scilicet tantum in ordine, sive linea applicacionis verbi DEI; cùm Scriptura sit ipsum verbum DEI, de quo infra agendum.

318. Ob. 7. Synagoga antiqua tota erravit: ergo etiam potest Ecclesia nova tota errare. ant. prob. tota Synagoga cum summo sacerdote Aarone adoravit vitulum aureum. Item Synagoga defecit tempore Eliæ, ut dictum n. 290. Rursus *Isaie* 1. v. 3. de toto Israëlitico populo dicit DEUS: *Israël au temme non cognovit*. Tandem etiam tempore Christi Synagoga, eum non agnoscens, tota erravit: ergo. Resp. 1. Etsi omittetur

antecedens, non statim verum foret consequens; Synagoga enim non fuit Ecclesia universalis, nec Pontifex illius habuit potestatem in omnes fideles, sed solum in populum Hebræorum: extra quem erant alii fideles, qui observantes legem naturalem, poterant extra Synagogam salvati.

Neque enim tunc tenebantur fideles omnes acceptare legem Moysis, sed solus populus Hebræorum; cùm tamen modò non sit salus extra Ecclesiam Christi, ut expressè definit Tridentinum *in formula professionis fidei*, & prius jam definivit Lateranense sub Innocentio III. C. firmiter de *summa Trinitate, & fidei*. Unde, et si Synagoga errasset, tamen potuissent justi plures vitam aeternam adipisci, nec tota DEI Ecclesia in terris deficeret. At verò, si erraret Ecclesia Christi, tunc tota deficeret Ecclesia DEI, nec extra illam posset obtineri salus.

319. Resp. 2. neg. ant. Synagoga nunquam tota erravit, iam usque ad Christum; nam quod attinet ad vitulum adoratum, præterquam quod tunc Aaron nudum fuerit summus sacerdos, non est verum, omnes omnino illum adorasse; cùm præcipui duo viri, Moyses, & Jofue, id non recerint: alios etiam ab illo ecclere remotos fuisse, colligitur ex eo, quod statim Moysi e junxerint filii Levi, & multos proper cultum vituli occiderint. Quod ad Eliæ tempora attinet, reponsum est satis eodem n. 290.

Ad Isaïam die, sèpe in Scripturis de omnibus dici, quod convenit tantum majori parti, vel pluribus, ut observat S. Augustinus citatus n. 302. Tandem, cùm Synagogæ non fuerit promissa assistentia Spiritus S. aeternum (cùm nec ipsa aeternum durare debuerit, sed in Ecclesiam novam mutari) mirum non est, quod in ejus Pontifice Caipha, præsente jam Christo, infallibilitas defecisset: quanquam tunc, non tam Synagoga defecisse, quam incepisse mutari in novam Ecclesiam dici possit. Sed neque omnes defecerunt tunc à vera fide; cùm Christus habuerit multos sequaces.

320. Ob. 8. Ipsa etiam Ecclesia novi testamenti erravit, & rursus etiam errabit: ergo. ant. prob. 1. Totum Concilium Ariminense approbavit Arianismum, ita, ut S. Hieronymus in dialog. adversus Luciferianos. c. 7. dicat: *Ingemuit totus orbis, & se Arianum miratus est.* 2. Adventus Christi secundus ad iudicium non erit, ut dicitur 2. ad Thessal. 2. v. 3. *Nisi venerit disciplio primùm, & revelatus fuerit homo peccati:* hoc est, nisi omnes reliquerint fidem, & venerit Antichristus. 3. Angelus Daniel. 9. v. 27. dicit: *Deficiet hostia, & sacrificium.* Tandem 4. dicit Christus Luca 18. v. 8. *Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?* quasi diceret: non inveniet: ergo.

Resp. neg. ant. ad 1. prob. om. ant. neg. conf. Etsi Ariminenses Patres errassent, non sicut approbatus eorum error à Romano Pontifice: imò nec omnes illi Patres con-

senserunt errori: sed aliqui ex ipsis, discesserunt in locum, qui etiamnum dicitur *Catholica*. Dein plures propriè hæresin non confirmarunt, sed decepti ab Arianis tantum consenserunt, ut omitteretur vox *homousios*, seu *consubstantialis*, non quasi Christus non esset talis; sed tantum, ut tolleatur occasio discordiarum: in quo quidem illi Patres negligenter egerunt; sed tamen eos propterea hæreticos fuisse, evinci non potest.

Accepit quidem inde orbis occasionem alicujus ruinæ, præsertim Arianis rem alter vulgaribus: & hinc S. Hieronymus rhetorum more dixit, mundum se ingemuisse Arianum: attamen plurimi, & ipse Romanus Pontifex Damasus, ac innumerii alii, manferunt aperte Catholici. Quod attinet ad alia Concilia, in quibus aliqui volunt, errores notare, sciendum est, illa, aut non fuisse generalia, sed tantum diaœcana, vel provincialia: aut non fuisse legitimè convocata: aut à Pontifice non fuisse confirmata: aut non errasse in materia fidei, vel moralium præceptorum, sed fortè tantum in aliqua quaestione puri facti, ut dicemus n. 324.

321. Ad 2. Discessio illa ex S. Ambrofio, Primafo, & Sedulio *apud Cornelium in hunc locum*, est separatio à Romano imperio, ut scilicet Romanum imperium omnino intereat, sicut e. g. imperium Asyriorum. Quodsi velis, per eam discessiōnem etiam intelligere discessiōnem à fide, nunquam illa erit totius Ecclesiae, sed tantum plurimum, remanente tamen semper aliquo cœtu, quanquam minore, fidelium. Ad 3. Angelus ibi loquitur de eversione Hierosolymæ, & cessatione sacrificiorum Iudaicorum, ut explicant SS. Chrysostomus, Hieronymus, Augustinus, & alii, patetque ex eo, quod ille defectus prænuntiatus debebat fieri tempore septuagesimæ hebdomadæ, in qua occidens erat Christus, ante cuius mortem vigebant sacrificia Iudaica. Ad 4. Ex verbis illis Christi non potest evinci, nullum, sed ad summum, paucos tunc fore respectivè fideles, quamquam S. Hieronymus *dialogo adversus Luciferianos c. 6.* dictum illud non intelligat de fide tantum simpliciter tali, sed de fide exigua, quæ est paucorum. Quæ alia circa Concilia, vel Summos Pontifices, obiici solent, suo loco servamus.

ARTICULUS V.

Quenam Propositio, vel Definitio Ecclesie sit infallibilis Regula credendi.

322. **D**ico 1. Canones, seu definitio[n]es Conciliorum generalium, universalem Ecclesiam repræsentantium, legitimè statuti, sunt infallibilis regula credendi. ita Catholici omnes. Concilium autem generale, seu universal[e], aut œcumenicum censetur illud,

cui interesse possunt, imò debent omnes totius orbis Episcopi, nisi legitimè impeditantur: & huic nemo legitimè praesidet, nisi Romanus Pontifex, vel ejus Legati: folius etiam Papa Romanus illud indicere potest, ut Bellarminus *tom. 2. contrav. i. l. 1. de Conciliis c. 12.* ostendit. Unde, quando antiquitus leguntur aliqua Concilia, indicta ab imperatoribus, intelligendum id est, quod ad imperatorum petitionem Concilia fuerint indicta à Pontificibus, & ab imperatoribus adjuta, ac promota eorum exercitio.

Alia autem Concilia dicuntur, vel *Nationalia*, ad quæ Episcopi alicujus totius nationis e. g. Africæ, aut Galliæ, convocantur, aut convenientiunt: vel *Provincialia*, ad quæ convenientiunt Episcopi alicujus totius provinciæ, à Metropolitanu, vel Primate, vel Archiepiscopo convocati: vel *Episcopalia*, aut *Diacepsana*, ad quæ Clerus inferior ab Episcopo convocatur. Hæc autem Concilia per se infallibilia non sunt, & multa eorum errarunt. Si tamen à Pontifice Romano approbata fuerint, eorum definitiones non minus, quam ipsius Pontificis (de quibus infra *an. 352.*) infallibilitatem habent. Quodsi etiam non sint approbata Concilia provincialia, attamen neque sint reprobata, magnam auctoritatem, & pondus merito habent, ut observat Canus *de locis Theologicis l. 5. c. 4.* quia, ut ait hic auctor, *communis Ecclesie, vel silentio, vel etiam implicito consensu, commendatur, si ad Ecclesie communem notitiam pervenerint; non enim fit aliquo pacto verisimile, ut Concilii provincialis, toto orbe vulgati, hæresin Ecclesie diu dissimulaverit.*

Prob. conclus. 1. Si Concilium generale in definitionibus suis posset errare, errare quoque posset Ecclesia; nam Concilium repræsentat Ecclesiam, & fideles omnes debent obedire definitionibus Conciliorum; cum enim non possint convenire in unum omnes omnino fideles, ex omni orbe terrarum, docti, & indocti &c. debet certè à primariis Ecclesie membris, id est, à pastoriis, & doctoribus, decidi, quid sit credendum; eos enim, ut *Autor. 20. v. 28.* dicitur, *Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam DEI;* & ipsis debent alii fideles obedire; cum sint oves, ac discipuli: sicut alii subditi debent obediere legibus, in comitiis regni statutis: ergo errante Concilio erraret Ecclesia: atque Ecclesiam errare non posse, probatum est à n. 306. ergo.

323. Prob. conclus. 2. ex SS. Patribus, imò ex consensu totius Ecclesie; nam semper per à SS. Patribus, & tota Ecclesia, tanquam firmissimum, & verissimum habitum est, quod in aliquo Concilio generali erat definitum. S. Athanasius, *epist. ad Episcopum Corinthiorum Episcopum initio ait, Hæresi corum inanem garrulitatem Niceno Concilio sedatam esse.... quæ Synodus omnium hæreson profigatarum, ac in primis Ariane tropheum habenda est.... Quaigitur auctoritate fit, ut post tanti Concilii authoritatem*

tem, disceptationes, aut questiones instituant? S. Augustinus epist. 118. sub initium ait de plenariis Conciliis: *Quorum est in Ecclesia saluberrima authoritas: & l. i. de bapt. contra Donat. c. 18.* S. Cyprianum ab hæresi absolvit, ex eo, quod tunc, quando hic S. Mar-tyr contrarium, propugnabat, nondum à Concilio generali fuisse definitus valor baptismi, ab hæreticis collati.

S. Gregorius epistolarum l. 1. epist. 24. sub finem ait: *Præterea .... sicut S. Evangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere, & venerari me fateor .... Quintum quoque Concilium pariter venero .... Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit.* Tandem universim SS. Patres, atque fideles, semper habuerunt pro exploratis hæreticis eos, qui generalibus Conciliis contumaciter resistebant: & hinc nunquam permisum fuit, ut hæreses, semel à tali Concilio damnatae, rursus in controversiam vocarentur: quod tamen posset fieri, si definitiones illæ fallere possent: imò tunc omnia, quæ etiam ab adversariis admittuntur, incerta forent.

324. Addendum tamen h̄c est, ipsos canones, seu definitiones Concilii quidem infallibles esse: si quando autem definitiō-nibus præmittantur aliquæ disputationes, vel etiam aliqua rationes, aut alia, ad defi-nitiones magis illustrandas, apponantur, ista non etiam pars esse authoritatis cum defi-nitionibus, nisi quatenus in definitionibus denuo continentur; quia, licet Concilium circa talia erraret, nihil incommodi patere-tur Ecclesia; nam non proponuntur fidelib-bus credenda illa præambula, aut rationes omnes, sed tantum definitiones.

Aliquando autem à Conciliis fiunt decreta morum, hoc est, præcepta moralia, omnibus observanda: & de his credendum est, nihil præcipi in iis, quod sit malum, vel inho-nestum; alias Ecclesia deficeret à sanctitate doctrinæ: & ex eadem ratione credendum est, nihil ab Ecclesia prohiberi honestum, necessarium ad salutem. Aliquando vero Concilia aliquid decidunt circa aliquam quæstiōnem facti: & tunc si factum sit tantum particulare, nec connexum cum quæstiōnibus fidei, aut juris, nec ex verbo Divino, seu scripto, seu tradito, revelatum, Concilium quoad eam decisionem non est infalli-bile; error enim talis non afferit grave incom-modum Ecclesiæ: nec in talibus habetur infallibilis assistentia Spiritus S. Sedde his in-ferius plura.

325. Dico 2. Ad hoc, ut definitiones Conciliorum, etiam universalium, sint legiti-mè constituta, aut firmata, adeoque infalli-biles, accedere debet confirmatio, vel ratifi-catio Romani Pontificis. ita Theologi Catholici communissimè. Supponitur autem, Pontificem esse legitimum, & indubitatum; alias enim, si plures in aliquo schismate, du-bii forent Pontifices, posset Concilium ge-nrale dubios deponere, vel forte potius declarare, nullum esse legitimū, & de indubitato sibi providere, ut dictum n. 311. Quodsi Pontifex legitimus aperte lapsus es-

set in hæresin, in eaque contumaciter per-fitteret, excideret eo ipso suo officio, & pos-set à Concilio fieri sententia declaratoria criminis, atque etiam declarari, quod talis Papa à Christo esset potestate sua privatus.

Unde in his duabus occasionibus posset etiam convocari Concilium generale abfque authoritate Pontificis, quod in aliis casibus fieri nunquam potest, ut inter se conveniunt Doctores Catholici: & Pelagius II. dīst. 17. cap. Multis. conventum, Episcoporum abfque authoritate Romani Pontificis cele-bratum, vocat conuenticulum, vel concilia-bulum; quia, ut ibidem ait Pontifex: *Mul-tis denuo Apostolicis, & Canonicis, atque Ec-clesiasticis instruimus regulis, non debere abfque sententia Romani Pontificis Concilia célébrari.* Et sanè contra rationem aliquid toti Ecclesiæ proponeretur credendum, aut agendum, sine autoritate illius, qui toti Ecclesia p̄œest. His suppositis

326. Prob. conclusio 1. negativè. Infallitas Concilii, abfque confirmatione Pon-tificis, non potest ulla ratione ostendi: ergo gratis asseritur. antec. prob. Inprimis non potest ostendi facta à Christo promissio tali Concilio, de assistentia Spiritus S. Dein neque ex natura rei talis infallibilitas ne-cessaria est; nam habetur alia regula fidei, & morum in Ecclesia DEI, scilicet Concilii à Romano Pontifice approbati definitiones. Sed nec est assignabile ullum aliud caput, ex quo probaretur infallibilitas illa: ergo. Confirm. Non tantum unum generale Con-cilium, quia non fuit confirmatum à Roma-no Pontifice, fuit ab Ecclesia reprobatum tanquam erroneum, ut Ariminense, Medioia-nense, Ephesinum II. de quibus vide Fran-colinum tyrc. Theol. p. 2. §. 2. n. 38. Certè an. Domini. 449. Concilium generale Ephe-sinum II. erravit, approbando errores Euty-chetis, reclamantibus Legatis Romani Pon-tificis S. Leonis, & Diösco omnia vio-lenter agente: idque Concilium postea S. Leo irritum, & nullius valoris esse declaravit: ergo talia Concilia non sunt infallibilia.

Prob. 2. conclusio positivè. Soli S. Petro, præ omnibus aliis Apostolis, Christus dixit Matth. 16. v. 18. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam:* pro eodem solo Christus specialiter oravit, ut ait Luc. 22. v. 32. *Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua:* hunc solum Christus constituit Pastorem universalem gregis Dominici Joan. ultimo v. 16. & 17. *Pasce agnos meos .... pasce oves meas.* Quod autem Christus Dominus dixit Petro, in or-dine ad regendam Ecclesiam, idem dictum est successoribus ejus, Romanis Pontificibus; nam, cùm Christus voluerit Ecclesiam fir-mam esse usque ad mundi finem, quoisque non voluit vivere S. Petrum, voluit certè ali-os ei succedere, qui regerent eodem modo usque ad mundi finem Ecclesiam suam.

327. Hoc etiam adeo receptum semper fuit omni xitate, ut Romani Pontificis Se-des, non nisi *Apostolica Sedes, Cathedra D. Petri,*

Petri, Locus Petri, sit nominata: ipse autem Papa sit dictus *Supremus Christi in terris Vicarius, Divi Petri Successor, Summus Ecclesia universalis Pastor, Caput omnium Ecclesiarum, Ecclesie universalis Pontifex &c.* Hinc Florentinum ita definit sess. 25. in literis unionis: Item definimus, sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem, in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum, successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesie Caput, & omnium Christianorum Patrem, & Doctorem existere, & ipsi in Beato Petro scandi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam, à Domino nostro JESU Christo plenam potestatem traditam esse.

Idem definit Lateranense, sub Leone X. qui in Bulla: *Exurge Domine: in eodem Concilio contra Lutherum, ejusque errores edita*, damnavit hanc ejusdem heresiarchæ propositionem, ordine 25am. *Romanus Pontifex Petri successor, non est Christi Vicarius, super omnes totius mundi Ecclesias, ab ipso Christo in Beato Petre institutus.* Idem constat ex eodem Lateranensi sess. 11. sub Leone X. in quo hic abrogationem *Pragmatica Gallica*, seu Constitutionem: *Pastor eternus gregem*: edidit, in qua dicitur, non tantum S. Scripturæ, sed & Patrum, & ipsorum Conciliorum confessione, manifeste constare, Romanum Pontificem super omnia Concilia autoritatem habere. Idem quoque constat ex Constitutione Martini V. *Intercunctas pastoralis curæ: edita an. 1418. Pontificatus sui. an. 1.* (electus namque est an. 1417.) in Concilio Constantiensi, quando hoc erat indubitate legitimum.

Ex quibus sic argumentor. Si definitiones Conciliorum forent infallibilis ante approbationem Pontificis, deberet etiam Pontifex illis se submittere, suamque illis fidem accommodare: ergo non jam super ipsum esset aedificata Ecclesia, sed potius ipse esset fundatus, & aedificatus super Ecclesiam: item non ipsius fides præ reliquis ex efficacia orationis Christi esset indefectibilis, sed aliorum, à quibus ipse esset confirmandus; cùm tamen Christus ibidem, seu *Luc. 22. v. 32.* ubi ait Petro, se pro ipso orasse, eidem dicat: *Confirmat fratres tuos:* neque Petrus universum Dominicum gregem doctrinâ pasceret, sed ab ipsis pasceretur, ac gubernaretur &c. atqui hæc admitti non possunt: ergo.

328. Prob. conclusio 3. ex universalissima, & constantissima praxi totius Ecclesiæ, ipsorum etiam Conciliorum generalium, quæ semper pro suis definitionibus petierunt approbationem Romani Pontificis, prout Lateranense sub Leone X. sess. 11. testatur in Bulla: *Pastor eternus gregem suum: approbante Concilio edita, quæ est abrogatoria Pragmatica Gallica: Consueveruntque (inquit) antiquorum Conciliorum Patres, pro eorum, quæ in suis Conciliis gesta fuerunt, corroboratione, à Romano Pontifice subscriptionem, approbationem-*

que humiliter petere, & obtinere, prout ex Nicena, & Ephesina, ac Chalcedonensi hujusmodi, & sexta Constantinopolitana, & septima eadem Nicena, ac Roma sub Symacho, Synodis habitis, earumque gestis, nec non in Aimari libro de synodis, manifeste colligitur: quod etiam novissime Constantienses Patres fecisse constat. Huc usque Bulla. Idem etiam factum ab ultimo generali Concilio Tridentino, ut constat ex ultima sessione, s. ultimo ante acclamations Patrum, ubi expressè dicitur, confirmationem decretorum esse à Papa perendam: & idem iterum dicitur factum in Bulla Pii IV. qui id confirmavit.

329. Neque Patres, in Conciliis congregati, confirmationem suarum definitionum petierunt à Papa, tantum ex humanitate, vel ad firmandam arctiorem unionem, inter caput, & membra; nam fatetur Concilia, se eam approbationem petere, ut definitiones accipiant firmitatem. Sic Nicænum scribit ad S. Sylvestrum in epist. quæ habetur in fine Concilii. *Quidquid autem constituimus in Concilio Nicæno, precamur, vestri oris consortio confirmetur.* Chalcedonense Concilium actione 3. in relatione S. Synodi ad B. Papam Leonem in fine ait: *Omnem vobis gestorum vim insinuavimus, ad comprobationem nostræ sinceritatis, & ad eorum, quæ à nobis gesta sunt, firmitatem, & consonantiam.* Rursus C. Significati de electione. ait Paschalisi: *Cum omnia Concilia per Romane Ecclesiæ auctoritatem, & facta sint, & robur acceperint, & in eorum statutis Romani Pontificis patenter excipiatur auctoritas &c.* Gelasius Papa C. *Confidimus.* 25. q. 1. ait de prima, hoc est, Romana Sede: *Quæ & unquamque synodus sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit.* Plura adhuc, quæ hanc nostram sententiam, de primatu Summi Pontificis, etiam supra Concilia generalia, firmissimè roborant, afferens infra à n. 403. & adhuc plura suppeditat Reverendissimus Matthæus Peritidius Abbas S. Petri Senonensis Ordinis S. Benedicti, natione Gallus in suo tractatu de auctoritate, & infallibilitate summorum Pontificum.

330. Censetur autem Pontifex approbare, confirmare, vel ratas habere definitiones Conciliorum 1. si praesens sit, & consentiat. 2. si absente ipso, Legati ejus praesentes juxta specialem instructionem suam consentiant. At non censetur addere robur, si ipse, vel ejus Legati praesentes reclament; vel si Legati contra instructionem specialem consentiant: & probabilius neque tunc, quando consentiant, dum tantum habent instructionem generalem; non enim potest ipsis Pontifex delegare assistitiam Spiritus S. unde Suarez disp. 5. de fide sec. 7. n. 11. ait, probabilissimum quidem esse, DEUM non permisurum, ut tales Legati cum Concilio errant, tamen regulam credendorum esse non posse; eoque quid infallibilitas eorum, saltem non sit certa;

ta: quin neque tunc censetur Pontifex ap-
probare decreta Conciliorum, si negativè
habeat, hoc est, neque consentiat, ne-
que reclamat.

Inconsequenter autem quidam dicunt,
Pontificem, si solus dissentiret, contra om-
nes Patres Concilii, non impediturum
infallibilitatem decretorum, vel definitio-
num; nam, si quis rationes hucusque allatae
expendat: aut ea etiam probant de so-
lo Pontifice: aut nec probant de eo cum
aliquibus Patribus sumpto. Nec dici potest,
eum tunc tantum locuturum ut doctorem
privatum; nam, quod loquatur ex cathe-
dra, non desumitur ex eo, an solus, an cum
aliis loquatur: sed, an obliget universalem
Ecclesiam ad credendum, an non: & qui
alter sentiunt, viam sternunt ad negan-
dum sepiissime, vel quod Pontifex ex cathe-
dra sit locutus, vel quod ejus definitiones
sint infallibles.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

331. Ob. 1. contra 1. conclusionem.
On Non potest constare, an
Concilium universale sit le-
gitimum: ergo frustra ei DEUS contulisset
infallibilitatem. prob. antec. non est legiti-
mum, nisi Episcopi congregati sint fideles,
& ritè ordinati &c. sed non potest constare
de eorum fide, & ordinatione: ergo. Resp.
neg. ant. ad prob. dist. ma. Concilium non
est legitimum, nisi re ipsa omnes Episcopi
tales sint. neg. ma. nisi saltem apparterer
exterius tales sint (quod facilè cognosci po-
test) con. ma. & sic distincta minore neg.
conseq. Nam, vel DEUS etiam Episcopis ap-
parenter talibus assistet: vel certè manife-
stabit defectum, ne Ecclesia tota inducatur in
errorem. Pariter DEUS non permettit, ut
Episcopi violenter cogantur, ad aliquid de-
cidendum: vel etiam coactis assistet, ut
nihil falsi decernant: vel manifestabit tal-
em coactionem; hoc enim exigit ejus pro-
missio de perpetua assistentia, & directione
Spiritus Sancti.

332. Ob. 2. SS. Patres negant Con-
ciliis, etiam generalibus, infallibilitatem:
ergo. prob. ant. S. Gregorius Nazianz. epist.
ad Procopium ait: *Hoc animo sum, ut omnem*
Episcoporum conventum fugiam; quoniam
nullius Concilii finem latum, & faustum vidi.
S. Augustinus l. 2. de bapt. contra Donat. c.
3. ait, Concilia plenaria sapè priora poste-
rioribus emendari, cum aliquo experimen-
to rerum aperitur, quod clausum erat, &
cognoscitur, quod latebat. S. Isidorus, rela-
tus à Gratiano dist. 50. C. Domino Sancto.
ait: *Quotiescumque in gestis Conciliorum*
dissors sententia inventur, illius Concilii
magis teneatur sententia, cuius, aut antiquior,
aut posterior extat authoritas: ergo
juxta hos SS. Patres Concilia, etiam genera-
lia, non sunt infallibilia; alias enim non
R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

essent fugienda, nec emendabilia, nec in-
ter se contraria.

Resp. neg. ant. ad prob. neg. conseq.
& explico SS. Patres. S. Gregorius Nazi-
anzenus non loquitur de Conciliis genera-
libus, sed tantum de particularibus aliquo-
rum Episcoporum, ex quibus multi fave-
bant hereticis. Neque tunc Sanctus hic Pa-
ter sperabat Concilium generale legitimum,
à Pontifice confirmatum: quanquam pos-
slea tale viderit, nec fugerit, sed interfuer-
it, & subscripsit Concilio generali II.
Constantinopoli anno 381. celebrato.

S. Augustinus codem ipso libro mul-
tum commendat autoritatem Conciliorum
generalium, loc. cit. n. 323. textu autem
objecto probare vult, non esse irrefraga-
bilem autoritatem unius Episcopi, vel
Conciliorum particularium: & argumenta-
tur aliquo modo à majori ad minus: qua-
si diceret: statuta in conventu paucorum
Episcoporum non sunt immutabilia; cùm
etiam aliqua statuta plenariorum Concilio-
rum, quandoque possint mutari, seu emen-
dari: intellige autem, non statuta, vel de-
creta fidei, sed tantum aliqua, vel judicia
circa facta aliqua nuda, seu informia, vel
decreta morum, quæ pro temporum cir-
cumstantiis, & experimentis rerum, possunt
aliquando prudenter mutari, ut factum est
circa communionem sub utraque specie, re-
spectu laicorum.

Et quamvis S. Augustinus ibi agat de
quaestione fidei, scilicet, an hereticis sint re-
baptizandi, non sequitur, quod velit, eti-
am canones universalium Conciliorum, ad
fidem spectantes, posse emendari; nam tan-
tum in genere dicit, cùm Concilia hæc
emendari possint, etiam posse emendari sen-
tentiam Cypriani: quasi diceret: si Conci-
lia generalia, in quibusdam decretis morum,
vel decisionibus facti non dogmatici, mu-
tari, vel emendari possunt, quanto magis
etiam in suis decretis potest emendari unus
Episcopus Cyprianus? S. Isidorus eodem
modo potest explicari, quamvis, eo quod eius
casus sit tantum de aliqua poena, lapsis in-
fligenda, non veniat ad rem; cùm non sit
quaestio fidei: & potest utique aliqua poena,
licet prius fuerit in aliquo Concilio statuta,
per aliud Concilium relaxari: & quoad ta-
lia, posterioribus temporibus, ad posterioris
Conciliis canones, ordinariè magis est atten-
dendum.

333. Ob. 3. contra 2. conclus. Act. 8.
v. 14. dicitur S. Petrus unā cum S. Joanne
ab Apostolis missus in Samariam: ergo eti-
am Petrus erat subjectus collegio Aposto-
lorum, adeoque etiam ejus successores Con-
ciliis. Confirm. 1. In primo Concilio ge-
nerali Act. 15. non fit mentio Petri, sed
tantum Concilii; nam dicitur v. 28. *Visum*
est Spiritui Sancto, & nobis: ergo non fuit
suprema potestas in Petro, sed in Concilio.
Confirm. 2. Papa etiam est frater; nam &
ipse debet nobiscum dicere: *Pater noster,*
qui es in celis. Matth. 6. v. 9. & alios E-
piscopos solet vocare fratres: ergo etiam
N ipse

ipse errans, potest, & debet deferri ad Ecclesiam, iuxta illud *Matth. 18. v. 17. Si non audierit eos, dic Ecclesia:* ergo etiam Ecclesia, seu Concilium, debet posse de Papa judicare.

Resp. neg. conseq. Spiritus S. missus est a Patre, & Filio, quin fuerit minor; fieri igitur potest missio etiam precando, suadendo &c. nec necessario debet fieri per præceptum. Ad 1. confir. neg. ant. Cum Petrus esset caput Concilii, sufficenter fiebat ejus mentio, dum fiebat totius Concilii: sic sèpè fit mentio solius Ecclesie, quin excludatur Pontifex. Dein saltem v. 7. fit primo loco mentio dictorum S. Petri, & S. Jacobus ibi S. Petri verba approbat. Quod autem non fuerit facta specialis ejus mentio, tanquam capituli, sicut non est argumentum pro nobis, ita nec est pro adversariis.

334. Ad 2. confirm. dist. ant. Papa est frater, si sit Pontifex illegitimus, vel dubius. con. ant. si sit Pontifex legitimus, indubitatus, & tantum aliquorum criminum reus, subdist. est frater, ita, ut simul sit pater, & caput fidelium, supremam habens autoritatem. conc. ant. est frater simplex tantum. neg. ant. & dist. conseq. potest deferri ad Ecclesiam, ea intentione, ut puniatur, deponatur, vel etiam ab Ecclesia absindatur. neg. conseq. potest deferri, ut à Concilio deliberetur de aliis remedii adhibendis, v. g. ut admoneatur, rogetur, vel, si Ecclesia infestus esset, jure defensionis contra eum Ecclesia utatur. om. conseq. In primis in textu illo: *Dir Ecclesia:* per Ecclesiam S. Chrysostomus, Theophilactus, Euthymius, & alii, intelligunt Ecclesiam particularem cum Episcopo, vel hunc solum: & certè communissimè accusatio fit apud Episcopum, atque sufficenter censetur quis delatus ad Ecclesiam, si deferatur ad Episcopum; quia iste cum potest excommunicare &c. Secundò, et si daretur, quod possit ex hoc textu desumi, Papam posse deferri ad generale Concilium, quando id ipse convocasset (aliter enim legitimum non esset) tamen non sequeretur, quod Concilium posset habere in ipsum jurisdictionem.

Nec timendum est, ne Papa, si accusari non possit in Concilio generali, destruat Ecclesiam; quia quoad fidem, & morum præcepta, ut dictum est, errare non potest, saltem si sit in Concilio: si extra illud non esset infallibilis (quod tamen, ut mox dicemus, falsum est) neque posset obligare Ecclesiam, neque DEUS in casu erroris permetteret, ut tota Ecclesia eum sequeretur. Dein Ecclesia non deessent adhuc alia remedia, ad avertenda à se mala, per Pontificem imminentia: & sufficerent sola preces, quæ fundi possent, & quibus moveatur DEUS, ad benignè respiciendam Ecclesiam suam, nec sinendum, ut fideles tentarentur supra id, quod possint &c. Sicut autem tolerandum est aliquando, etiam in corpore materiali, membrum molestum, præfertim si inter præcipua sit, quando vitæ periculum non avertit: ita, & multò magis

tolerandum est in mystico corpore tale membrum, quando illud vim, & vigorem non habet à corpore, sed ab alio, ut Papa à Christo: cuius etiam propriissime minister est, & non Ecclesiae: quanquam aliquando etiam dicatur minister Ecclesie, quatenus in ejus bonum, à Christo est constitutus dispensator mysteriorum DEI: non autem quasi ab Ecclesia potestatem accepit.

335. Ob. 4. Concilium Pisanum, Constantiense, & Basileense, deciderunt, Concilia generalia habere autoritatem supra Pontificem: ergo. ant. prob. Pisanum definivit, Concilium generale, universalem Ecclesiam representans, esse superius Papa, atque etiam de facto Benedictum, dictum XIII. & Gregorium XII. depositum, ac Alexandrum V. creavit, qui postea decreta Concilii approbavit. Constantiense idem docuit, præfertim sess. 5. ubi ait hæc synodus: *Et primò declarat, quod ipsa, in Spiritu sancto legitime congregata, Concilium generale faciens, & Ecclesiam Catholicam representans, potestatem à Christo immediate habet, cui quilibet, cuiuscunque status, vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obdere tenetur, in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis, & reformationem dictæ Ecclesiæ, in capite, & membris.* Quod ipsum repetit, & confirmat Concilium Basileense sess. 2. Hanc objectionem egregie tractat, atque refellit Leytam in impenetrabili clipeo Pontificia dignitatis discept. 5. per totam, & iterum discept. 7. sec. 7.

336. Resp. An Concilium Pisanum fuerit universale, an non, dubitanti quidam, ut Leytam, ac Bellarminus tom. 2. controv. I. l. 1. de Eccles. & Concil. c. 8. ac alii: certè Odoricus Reynaldus ad annum 1409. n. 70. ait, multos doctrinæ, & religione conspicuos, de illius autoritate dubitasse: & ratio dubitandi est hæc. Si Concilium Pisanum fuisset indubitate legitimum, debuisset Johannes XXIII. successor Alexandri V. in eo Concilio electi, haberri pro indubitato Pontifice: & tamen Concilium Constantiense eum ut tales non agnovit; nam sess. 14. hujus Concilii etiam Gregorius XII. vocatur Pontifex: atque adeo à Concilio Pisan, non tam extinctum, quam auctum est schisma: nec post illud Ecclesia uni Papæ adhæsit: sed tribus diversis, etiam diverse partes fidelium adhæserunt.

Quodsi etiam omittatur, Concilium Pisanum fuisse universale, nihil statuit, definiendo de legitimis indubitatis Pontificibus; sed tantum de dubiis, schisma fovenib, & ut ibi vocantur (prout videre est apud Binium tom. 3. Concil. p. 2. in notis ad Concilium Pisanum. mihi fol. 1554.) hæreticis. Nec potest ostendi, quod unquam definierit, Concilium esse supra Papam indubitatum. Et quanquam referantur ibi sententiæ quædam Universitatum, Parisiensis, & Bononiensis, illæ tamen etiam (ut legenti eas apud Binium tom. 3. Concilior. p. 2. in notis

tis ad Concil. Pisan. fol. mibi 1554. est manifestum loquuntur de dubiis, & schismatis Pontificibus. Quodsi etiam aliqua visiderentur à Concilio illimitatè dici, tamen, quia Concilium ibi loquitur, in illis circumstantiis dubiorum existentium Pontificum, etiam de his ea dicta congruenter accipiuntur: præterquam quodd, ut jam diximus, non omnia, quæ in Conciliis referuntur, sint de fide. Videatur apud Binium tom. 3. Concilior. p. 2. folio mibi 1553. historia hujus Concilii.

337. Quod attinet ad Concilium Constantiense, istud explicari, & potest, & debet, de Concilio tempore schismatis, & dubiorum Pontificum, ut patet ex contextu: certe ibidem Joannes XXIII. sess. 11. à Procuratoribus Concilii accusatur, tanquam notorius simoniacus, pertinax hereticus &c. Dein sess. 37. idem Concilium in sententia contra alterum Papam, dictum Benedictum XIII. hunc condemnat, tanquam schismaticum, & hereticum, ac à fide devium &c. Quod ad Gregorium XII. attinet, qui sponte abdicavit, et si non ita à Constantiensi culperetur, tamen à Pisano hereticus dicitur: certe Binus tom. 3. Concil. p. 2. mibi folio 1554. in notis in Concilium Pisanum scribit, Benedictum, & Gregorium, depositos fuisse ut hereticos, & schismaticos. Adde, si Concilium adstruere voluisse superioritatem Concilii supra Papam, etiam quando hic indubitate legitimus est, certe Martinus V. ejus definitionem non approbasset.

Unde, quæcumque dicuntur de potestate Concilii, immediate à Christo accepta, de necessitate ipsi parendi, etiam personis dignitatis Papalis imposita, quoad ea, quæ spectant ad fidem, & reformationem Ecclesie, in capite, & membris, intelligenda tantum sunt de casu schismatis, & Pontificis dubii, aut notoriè heretici; tunc enim Concilium habet potestatem, ad providendum sibi de legitimo capite, & ad dijudicandam etiam fidem, vel declarandum errorem Pontificis notoriè heretici. Confirmantur dicta ex eo, quod dicat Concilium, se representare universalem Ecclesiam; nam, dum existit legitimus Pontifex, Concilium solum non representat absque Papa totam Ecclesiam; utique enim legitimus Papa est membrum, & quidem præcipuum.

338. Dices 1. Concilium Constantiense determinavit multa ante electionem Martinus V. circa doctrinam hereticam Joannis Hus, & Hieronymi Pragensis. Resp. Ea tunc primum infallibile robur acceperunt, postquam Martinus V. jam legitimus Pontifex illa approbavit. Dices 2. Etiam reliqua sunt ab eodem approbata. Respondeo. Severinus Binus in titulo Concilii, & in notis, atque cum eo alii, communiter asserunt, Concilium hoc tantum ex parte esse approbatum, scilicet quoad ea, quæ ad fidem pertinent contra Wiclefum, Husium &c. reliqua verò de authoritate Concilii supra Pontificem nullo modo esse approbata à Martino V. præsertim, si explicitur de legitimo, & indubitate Pontifice; quomodo enim Mar-

tinus ea probasset, qui in sua Bulla, in eodem Concilio edita, statuit, suspectum de herefi interrogandum esse: *Utrum credit, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor Beati Petri, habens supremam autoritatem in Ecclesia DEI?* Quin portius ista superioritas Concilii supra Papam est reprobata à Florentino, & Lateranensi. Cajetanus ait, decreta fidei Concilii Constantiensis esse propriæ ea, quæ definita sunt contra hereticos: & hæc sola approbata fuisse; nam sess. 45. seu ultima dicitur: *Sanctissimus Dominus noster Papa dixit, respondendo ad predicta, quod omnia, & singula, determinata, conclusa, & decreta, in materiis fidei, per præsens Concilium conciliariter, tenere, & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contrarie quoquo modo. ipsaque sic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo.* Et quæso, quis unquam dixit, hereticum esse, negare authoritatem Concilii generalis supra legitimum Pontificem? & tamen hereticum foret, si sententia Concilii Constantiensis etiam ad causum legitimi Pontificis se extenderet, & in Concilio à Martino V. approbata fuisse?

Advertit etiam bene Raslerus de regula externa fidei art. 15. n. 221. notanda esse illa verba: *Ipsaque sic conciliariter facta approbat, & ratificat (Martinus V.) & non aliter, nec alio modo; nam ea verba ad... reformationem ... in capite, & membris, non habentur in sessione 4.* (Etsi in Coloniensi editione Concilii Constantiensis per errorem etiam ibi ea verba ponantur) sed tantum in sessione 5. quæ conciliariter facta non fuit, ut docet Bellarminus tom. 2. contr. 1. l. 2. de Conciliis c. 19. imò probabilissime illa sessio 5. nullius est authoritatis; tum quia nullus, nec dubius Pontifex ei aderat (Joannes enim jam recesserat, & Martinus nondum electus erat) tum quia needum aderant ii, qui hucusque secuti erant Gregorium, & Benedictum: imò Concilio repugnabant: adeoque tertia tantum pars Ecclesie præsens erat: tum quia res non erant actæ, more in Conciliis confueto, seu verè conciliariter, scilicet adhibendo solitum examen, diligentiam &c. que, licet juxta quorundam lentitiam non sint absolute necessaria ad aliquid determinandum à Concilio cum Papa, vel à solo Papa, tamen necessaria sunt, ut acta in Concilio dici possint conciliariter facta: adeoque decretum, de potestate Concilii supra Pontificem, à Martino V. nunquam approbatum fuit; nam contra aliter, quam conciliariter facta, protestatus est Martinus, ut patet ex verbis conciliariter facta... & non aliter

339. Accedit, quod nunquam Ecclesia judicaverit, à Constantiensi Synodo decidsum, quod Concilium sit supra legitimum Pontificem; alias non potuisset de eo iterum deliberari, vel id in quæstionem vocari; & tamen de hoc, saltem aliquo modo, actum rursus fuisse in Tridentino, negari non potest; nam heretici eam quæstionem definiri
N 2

finiri volebant, non sincera intentione, ut patesceret veritas, sed ut turbas cierent. Et quanquam decisum nil fuerit, tamen, teste Pallavicino in *historia Tridentini l. 21. c. 4.n. 5.* Patres, tum Hispani, tum Itali, in eo conspirarunt, ut definiretur, Papam esse supra Concilium, qui Gallis, & paucis aliis aliarum nationum Episcopis, multò plures erant.

Adde, quod post Concilium Constantiense usque nunc, incomparabiliter major pars doctorum senserint, Pontificem legitimum esse supra Concilium: qui utique non docuerint hæresin, qualis esset opinio contraria definitioni Concilii, à Pontifice approbatæ. Adde, quod, ut jam dictum *num. præced.* in Constitutione Martini V. in eodem Concilio edita, contra Hussium, & Wyclifum, ponantur interrogations, propoundingas suspectis de hæresi, & inter has etiam ista: *Utrum credat, quod Papa.... sit successor Beati Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia DEI?* quam auctoritatem certè juxta adversarios Papa non haberet, sed Concilium.

Quod attinet ad Concilium Basileense, ejus auctoritas minima est; nam etsi legitimè fuerit indicatum, tamen ab indubitate Pontificis Eugenii IV. obedientia recepsit, & Antipapam Felicem V. creavit: nec Nicolaus Eugenii successor ullatenus decreta ejus approbavit, nisi quoad quasdam dispositiones circa beneficia Ecclesiastica. Contra ipsum Concilium Basileense est reprobatum à Concilio Lateranensi *sub Leone X. siff. 11. in Bulla: Pastor aeternus gregem suum: qua abrogat Gallicam Pragmaticam: & quidem est reprobatum, tanquam Conciliabulum, quod Concilium amplius appellari non meribusur, & cuius facta nullum robur habere potuerint.* Et hinc hujus Concilii auctoritas communissime deseritur.

340. Ob. 5. *Matth. 18. v. 20.* ait Christus: *Ubi enim sunt duo, vel tres, congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum: ergo multò magis, ubi Episcopi plurimi sunt congregati in Coacilio universalis, etiam absque consensu Papæ, Christus adest, & assistendo eorum decreta infallibilizat.* Confir. *Actor. 20. v. 28.* dicit S. Paulus omnibus Episcopis: *Attende vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI:* ergo etiam reliqui Episcopi regunt Ecclesiam DEI universam, & maximè in Concilio. Resp. neg. conseq. Argumentum manifestè probat nimium; nam, si ea verba Christi ad mentem adversariorum accipienda essent, quodlibet collegium Christianorum in causa fidei, vel virtutis, ad Christi honorem congregatum, esset infallibile, & multò magis quodlibet Concilium diæcesanum, aut provinciale: quod est certissimè falsum; cùm plura manifestè erraverint.

Locus ille potius intelligendus est de simul orantibus, quibus Christus ibi promittit, se adfuturum, ut impetrant. Si applicare eum velis ad Concilium sine Ponti-

fice, nego, Christum de eo casu loqui: si de Concilio cum Pontifice, omitto, possi dici, Christum adfuturum, ne caput cum membris erret. Ad confir. dist. conseq. ergo reliqui etiam Episcopi regunt Ecclesiam DEI partialiter, hoc est, quilibet suam diæcesin. conc. conseq. regunt totaliter sine Pontifice, quando talis legitimus adeat, neg. conseq. Ex hoc autem non sequitur, quod eorum decreta, absque approbatione Pontificis, sint infallibilia; sed tantum, quod tunc sint talia, quando in Concilio cum Pontifice convenientiunt, & simul cum ipso aliquid decernunt; tunc enim collective regunt Ecclesiam universam.

341. Ob. 6. Sacri canones ipsi nostre conclusioni adverfantur: ergo. prob. ant. C. *Confidimus. 25. q. 1.* dicitur: *Uniususcumque synodi constitutum, quod universalis Ecclesia probavit assensus, nullam magis exequi sedem pre ceteris oportere, quam primam, qua & unamquamque synodus sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit.* & ibidem C. *Contra ait Pontifex: Contra statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem sedis potest auctoritas:* ergo &c. Resp. 1. Hic clare afferitur superioritas Romani Pontificis supra Concilia, dum dicitur: *Unamquamque synodus sua auctoritate confirmat:* quod est superioris. Resp. 2. neg. ant. ad prob. neg. conseq. Ibi in primis expressè sermo tantum est de constitutis à Pontifice approbatis; nam, ut jam notatum est, expressè dicitur, primam sedem synodos confirmare.

Dein, si sunt constituta, seu statuta, aut decreta fidei, non possunt mutari, ut est in confessio: si sunt decreta morum, & tangunt jus naturale, aut Divinum; nec ista possunt mutari; quia non potest Pontifex mutare jus Divinum, aut naturale: si autem tantum tangunt jus humanum; non potest Pontifex ea mutare passim, temere, & absque legitima causa; nam, licet Jus Canonicum Papam, utpote legistatem, & superium principem, non obliget vi coactiva, tamen, vel eum obligat vi directiva, ut docet S. Thomas 1. 2. q. 96. a. 5. ad 3. vel, si eum non obligat Jus Canonicum immediate vi sua, tamen eum ratione Juris Canonici, & ad huic se conformandum, obligat honestas, seu convenientia naturalis, ut eius etiam Papa tenetur, se conformare alii, & subditis exemplo præire, ut isti legem facilius observent, prout docent alii cum Layman l. 1. tract. 4. c. 9. n. 3. Potest tamen Papa in Jure Canonico mutare aliquid, si id expedire judicaverit, ut docet Angelicus loco modo citato. Eadem responsio servit ad alterum textum ex C. *Contra. objectum.*

342. Ob. 7. C. *Sicut Sancti. dist. 15. aio* S. Gregorius de statutis in generalibus Conciliis: *Se, & non illa, destruit, quisquis praesumit, aut solvere, quos religant, aut ligare, quos solvunt:* ergo nec Papa potest solvere statuta Conciliorum. Confir.

Quænam Propositio, vel Definitio Ecclesiæ sit infallibilis Regula credendi. 101

1. C. Nemo. q. 3. & C. Si Papa. dist. 40. dicitur, quod etiam Pontifex possit accusari coram Ecclesia, si peccet, & contumax sit: ergo Ecclesia est ejus superior. Confir. 2. In Constantinopolitana Synodo IV. (quæ fuit Oecumenica VIII. & habetur apud Binium tom. 3. Concil. p. 2. fol. mihi 880.) action. 10. can. 13. fol. 897. dicitur, si synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de S. Romanorum Ecclesia quædam ambiguitas, & controversia, oportere venerabiliter, & cum convenienti reverentia, de proposita quæstione sciscitari, & solutionem accipere, aut proficere, aut profundum facere: non tamen audacter sententiam dicere contra Summos senioris Römae Pontifices: ergo.

Resp. dist. conseq. Nec Papa potest solvere statuta Conciliorum passim, & temerè, & ita, ut hoc licet faciat. conc. conseq. non potest, quando id expedit ob certas causas. neg. conseq. Textus ille prorsus non probat intentum adversariorum. S. Gregorius ibi loquitur de personis, aut à Concilio excommunicatis ob hæreses, vel approbatis ob eorum fidem: de quibus utique nec Pontifex aliter potest judicare; nam alias, vel approbare hæreses, vel condemnare rectam fidem. Potest tamen Pontifex damnatos in Concilio absolvere, si penitentiam convenientem egerint, ita nemo negabit.

Ad 1. confirm. neg. antec. C. Nemo. expressè sic habet: *Nemo judicabit primam sedem &c.* Quod autem glossa in hoc caput: *Nemo*, dicat, eum posse accusari, idque se probasse C. Si Papa. dist. 40. non refert; quia glossæ authoritas minimè prævalet maximè nostræ authoritatì: nec ratio ulla sufficiens adducitur. Ipsum autem C. Si Papa. tantum dicit, Papam, si negligens fuerit, alios secum in infernum trahere, neminem tamen mortalium presumere, eum arguere, nisi sit à fide devius. Ad 2. confirm. Canon ille apud Binium sic legitur. *Siqua verò Oecumenica synodus collecta, de Romana Ecclesiæ controversia quapiam querat, licebit cum verecundia de proposita quæstione religiōse percontari, responsūque admittere,* & (sive nocens sit, sive innocens) nequam impudenter sententiam in Pontifices Romanos pronunciare: ubi nota, quod in fragmentis Concilii apud eundem Binium fol. 857. sit hic Canon. 21. Informa. neg. cons. Scientiarī aliquando licet de Romana Ecclesia, in certis casib⁹ etiam juxta nos, imò Pontificem rogare, & monere: judicium ferre non licet: quod etiam aperte ex canone isto colligitur.

ARTICULUS VII.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

§ 43. O B. 8. C. Ecce. dist. 99. S. Gregorius vetat, se dici *Universalem Papam*: ergo Papa non est caput universalis Ecclesiæ. Confir. C. *Prima sedis* (quod desumptum est ex Concilio

Africanō) eadem dist. dicitur: *Prima sedis Episcopus non appelletur princeps sacerdotum, vel summus sacerdos, aut aliquid hujusmodi: ergo. Resp. Papam esse caput Ecclesiæ &c. est clarè definitum in Florentino, citato n. 327. in forma, neg. conseq. Universalis Papa potest accipi in duplice sensu: primò, ut significet, Papam esse ita universalem Episcopum, ut ipse tanquam proprius Episcopus præsideat etiam cuique particuliari Ecclesiæ, ita, ut alii sint tantum quasi ejus vicarii, seu suffraganei. Secundò, ut tantum significet, universalem Ecclesiam, seu omnes etiam Ecclesiæ particulares, esse ei subjectas.*

In primo sensu Papa non est universalis Episcopus, & in hoc sensu nomenclationem illam accepit S. Gregorius, ut patet vel ex eo, quod Eulogio Patriarcha Alexandrino, qui hunc titulum S. Gregorio inscriperat, hic Sanctus rescribat: *Si enim universalem me Papam vestram sanctitas dicit, negat, se hoc esse, quod me fatetur universum: hoc est, negat, se esse Episcopum: adeoque vult dicere, quod, si ipse vocetur Universalis Papa, alii Episcopi non amplius futuri sint Episcopi.* In secundo sensu etiam S. Gregorius non negavit, se talem esse; imò autoritatem suam in omnes Ecclesiæ strenue defendit: & in hoc sensu etiam Chalcedonensis Synodus S. Leonem vocavit universalem Patriarcham: quo nomine etiam Hormisda à multis est appellatus. videatur glossa in hoc cap.

Ad confirm. neg. conseq. Non agitur ibi de Romano Pontifice, sed de Episcopis Primatibus, seu Patriarchis, certorum regnorum, ut habet glossa: & videtur vel ex eo patere, quod illud Concilium tantum statuta ediderit pro sua provincia, & circa suum Primate, non autem circa alium. Adde, quod, et si tunc etiam Romanus Pontifex non sit visus appellandus universalis, propter speciales rationes, & forte propter acceptiōem illius vocis, in significatione supra adducta, ob quam noluit eam adhiberi S. Gregorius, tamen neutiquam propterea negatur Pontificis suprema authoritas: neque inconvenienter, mutatis jam circumstantiis, is titulus ei tribuitur.

344. Ob. 9. C. Legimus. dist. 93. ex S. Hieronymo. ep. 85. dicitur: *Si autoritas queritur, orbis major est urbe:* ex quo inferit S. Pater, non peculiarem Romæ, sed orbis, seu totius Ecclesiæ consuetudinem esse servandam: ergo. Confirm. Idem Sanctus ibidem dicit, Episcopos omnes esse æquales: ergo, si alii subsunt Concilio, etiam eidem subest Romanus Episcopus. Resp. neg. conseq. S. Hieronymus ibi agit de quibusdam Diaconiis Romanis, qui, eo quod essent ditiores quibusdam presbyteris, eis se præferebant: & hanc eorum consuetudinem, neutiquam in Concilio, vel Pontifice approbatam, apprehendit: quod non venit ad rem. Ad confirm. dist. ant. ait, Episcopos esse æquales quoad ordinem, & characterem. conc. ant. quoad jurisdictionem. neg. antec. & conseq.

sic enim ait: *Ubicunque fuerit Episcopus, sive Roma, sive Eugubii .... ejusdem meriti, ejusdem est sacerdotii.*

345. Ob. 10. In Concilio Pisano, centum, & tres Theologi, censuerunt, Papam subesse Concilio, idemque censuerunt Academia, Parisiensis, & alia per Galliam, itemque Bononiensis, ac Florentina, quin etiam alia. Idem tenuere Patres Concilii Constantiensis, & Basileensis. Idem teste Ferrerio apud Pallavicinum in hisp. Trident. l. 19. c. 14. n. 4. tanquam articulum necessarium tenuit tota Gallia: & hunc sensum Galliae esse, videtur posse colligi ex propositione secunda Conventus Parisiensis anno 1682. qua dicitur, *sic autem inesse Apostolica sedi, ac Petri successoribus, Christi Vicariis, rerum spiritualium plexam potestatem, ut simul valeant, atque immota consistant sancte Oecumenica synodi Constantiensis à sede Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesia usū confirmata, atque ab Ecclesia Gallicana perpetua religione custodita decreta, de auctoritate Conciliorum generalium, que sessione quarta, & quinta continentur: nec probari à Gallicana Ecclesia, qui eorum decretorum, quasi dubia sint auctoritatis, ac minus approbata, robur confringant, aut ad solum schismatis tempus, Conciliis dicta detorqueant: atqui tanta auctoritas utique sententiam adversam sat satis roborat: ergo.*

Resp. neg. ma. & mi. In primis Universitates tempore Concilii Pisani loquuntur tantum, de Pontificibus dubiis, ut ex Academiarum illarum rescriptis ostendit Leytam in clypeo Pont. dignit. discept s. sect. 1. & sect. 5. n. 44. In Constantiensi Concilio, eti sententia Theologorum fuerint distractæ, tamen, ut idem author cit. sect. 5. ostendit, potissima pars tantum loquebatur de casu schismatis. Patres, ac Theologi Basileenses, ut plurimum sententiam revocarunt, ac cum Eugenio redierunt in gratiam.

Quod attinet ad Galliæ Doctores, iis, si nobis contrarii sint, opponere licet reliquas nationes Catholicas, oppositum communissime sentientes. Sed forte non ita communiter sunt contrarii, ut quibusdam videatur: sanè eos aliquando alter sensisse, constat ex legatione ad Eugenium IV. Florentiæ tunc degentem, à Carolo Franciæ rege missa, in qua Meldensis Episcopus, regis, ac regni nomine, detectatus est acta Basileensem: & professus est (ut habet Odoricus Raynaldus ad an. 1441. n. 8.) *Eugenium verè esse summum DEI Vicarium, eadēque potestate, quam Petrus ab ipso Christo accepit, pollere: nec non Monarchiam Pontificiam à Christo esse constitutam.* Idem Rex (ut idem Odoricus ibidem paulò superius testatur) agnovit, Basilea impetu, & seditione rem gestam, ac pestilentem doctrinam, adulterantem Evangelium, & Pontificiam potestatem, non in uno, summoque præsule, sed in multitudine collocantem, ac Monarchiam, institutam à Christo, in Aristocrati-

tiam, vel Democratiam redigentem, fuisse induc tam.

Verba Legati ad Eugenium n. 9, sunt ista: *Tuum principatum Monarchicum sed DEO, nedum secundum communem universi providentiam, sed etiam speciali institutione, inter opera restorationis mundi, à Christo institutum, tæque vera, legitimæ successione, illum possidere, palam recognoscimus, & confitemur. & poltea n. 10. Ad has extremitates evellendas (id est ad tollenda duo offendicula) non sufficit auctoritas Pape sine generali Concilio, nempe quoad ad effectum exoptatum, quamvis valeat quoad potestatem; unde distinguendum est hic de duplice potestate, tam in summo Pontifice, quam in ceteris Pralatis. Una squidem auctoritas est commissa potestatis: & illa in omnibus summis Pontificibus semper est equalis: quod datum est Petro in potestate, datum est etiam omnibus successoribus. Alia est potestas bona estimationis, seu reputationis: & hac venit ex virtutibus, & operibus virtuosis: quare non semper est equalis in summis Pontificibus: sicut patet de Gregorio Magno, & B. Leone, qui fuerunt maxime auctoritatis. & reputationis: sicut id, quod fit per Papam in generali Concilio: & isto modo Concilia generalia dicuntur summe auctoritatis, quantum ad auctoritatem, que venit ex ratione, vel estimatione. & n. 11. Subditus est nedum periculum, sed & precipitum aeterna damnationis, recedere a summo Pontifice, ex quacunque occasione, nisi propter manifestam heresim. videatur ipse Odoricus Raynaldus ad an. 1441. an. 8.*

346. Quod attinet ad propositionem illam Conventus Parisiensis, ajunt, eam immitto publicatam fuisse sub titulo Cleri Gallicani, & ad summum Episcopos ibi collectos eam declarationem emisisse, alli non mandantibus, nec sua sponte probatur: & contrariam mentem, frequentibus, ac liberitoribus comitiis aliis, eundem Clerum aperuisse. Evidenter dicunt illi Episcopi, se esse Ecclesiam Gallicanam representantes: sed videntur, hoc sine sufficienti jure, aut ratione sibi tribuere: certè quadraginta Episcopi, Parisiis convenientes an. 1714. (qui Conventus, ut habetur in instrutione pastorali ibi facta fuit unus ex numerosioribus conventibus in Gallia celebratis) non aucti sunt dicere, se representare Ecclesiam Gallicanam: & in literis suis encyclicis ajunt, se bene scire, quod non possint aliis Episcopis obligationem aliquam imponere. Quare neque id potuerit Conventus an. 1682. celebratus. vide etiam infra n. 372.

Jam ad minorem: hæc merito negatur, cum incomparabiliter major sit numerus Theologorum, qui oppositum, seu nostram sententiam tenent, & inter eos non paucissimi etiam sanctitate celebres, ut videre est apud Bellarmine tom. 2. controv. 1. l. 2. de Conciliis. c. 14. & P. Thyrsum 1. p. advers. Machomet. l. 3. c. 6. n. 178. & seq. ac alios, partaque etiam ex dictis n. 338. de novem parti

Quænam Propositio, vel Definitio Ecclesiæ fit infallibilis Regula credendi. 103

partibus Patrum ex decem Concilii Tridentini: certè Rasslerus *de regul. exter. fidei. art. 15. n. 230.* ait, nihil adhuc veræ probabilitatis in contraria sententia apparere.

347. Ob. 11. Sententiam adversam etiam tenuerunt Petrus Alliacensis Cardinalis, Nicolaus Cusanus, Cardinalis Florentinus, Franciscus Zabarella, Abbas Panormitanus, seu Nicolaus Tudeschus, Abulensis, Almarius, Major, Adrianus, & Aeneas Sylvius, postea Pius II. imò etiam S. Antoninus *3. p. tit. 23. c. 2. §. 6.* Joannes Gerson autem vir doctissimus, & Parisiensis Cancellarius, in Concilio Constantiensi publicè perorando ad Patres dixit, quod, qui in opposita (hoc est, nostra) sententia sit, cadat in heresim jam damnatam, quamque nullus unquam Theologus, maximè Parisiensis, & sanctus asseruerit: ergo. Resp. Etiam hos auctores explicando esse de casu dubii Pontificis. Si autem de eo casu explicari non posset, possent ipsis opponi alii æquè graves, imò graviores, & incomparabiliter plures authores.

Dein Aeneas Sylvius revocavit sententiam suam diu, antequam Pontifex renuntiaretur. S. Antoninus autem *loc. cit.* tantum dicit, Pontificem non posse in materia fidei definire contrarium ei, quod jam à Concilio generali, à Pontifice confirmato, fuit definitum: *de cetero cod. cap. & pluribus locis hoc titulo* haud dubiè nostram sententiam amplectitur. Si Gerson id dictum protulit, nec verè, nec eruditè dixit; namque in primis quis dicat, nostram sententiam esse hereticam, quam tot Sancti Patres, & doctores maximè Catholici, defendunt: inter quos, & Divus Thomas, & D. Bonaventura, tum Sancti, tum Theologæ doctores, & quidem Parisienses fuere.

Certè S. Thomas. *2. 2. q. 1. a. 10. in corp. ait de Summo Pontifice: Ad cuius auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, qua sunt fidei, ut ab omnibus inconsueta fide teneantur; cùm ipse præsit toti Ecclesia. Questione autem 10. de potentia a. 4. ad 13. de Romano Pontifice ait: Ca- jus auctoritate sola synodus congregari potest. & à quo sententia synodi confirmatur, & ad ipsum à synodo appellatur. Quæ omnia patent ex gestis Chalcedonensis synodi.* S. Bonaventura autem *in 4. dist. 19. dubio. 6. ante art. 1. ait: Quoniam Dominus Papa non est subiectus constitutionibus Patrum, sed super omnes est: ideo potest in eis dispensare.*

348. Ob. 12. Solus Pontifex non est Ecclesia, sed tantum pars Ecclesiæ: Concilium vero est Ecclesia: atqui Ecclesia toti, & non parti, est promissa infallibilis assistentia Spiritus S. ergo. Confirm. Imprudenter adhæretur uni præ cunctis aliis: ergo. Resp. dist. 1. p. ma. Pontifex est pars Ecclesiæ tantum qualiscunque. neg. ma. est pars præcipua. conc. ma. dist. etiam 2. p. ma. Concilium, ut distinctum, aut separatum à Pontifice, quando hic indubitatus existit, est Ecclesia. neg. ma. Concilium ut conjunctum suo capiti, seu una cum

Pontifice, conc. ma. dist. etiam mi. promissa est infallibilitas Ecclesiæ, ut distinctæ à Pontifice. neg. mi. ut conjunctæ. om. mi. & neg. consiq. Concilium sine capite, quando hoc indubitatum existit, non repræsentat perfectè Ecclesiam; quia non repræsentat, nisi corpus sine capite mutilem; unde saltem Concilium sine Pontifice nihil potest definire infallibiliter.

Quod spectat ad alteram partem minoris: an scilicet ipsi Pontifici, utpote capiti, seu parti, etiam soli, & extra Concilium, sit promissa infallibilitas, videbimus infra. Ad confirm. dist. antec. imprudenter adhæretur uni præ reliquis, nisi uni præ reliquis Spiritus S. assit. conc. ant. si Spiritus S. uni præ reliquis assit. neg. ant. & consiq. si autem Pontifex solus, aut extra Concilium, non esset infallibilis, tunc neutrius decisioni fide Divina adhærente possemus, donec convenienter. Sed de hoc inferius.

349. Ob. 13. Pontifex habet auctoritatem, & infallibilitatem ab Ecclesia: ergo hanc etiam habet ipsa prob. authoritas, & infallibilitas est indefectibilis: Pontifices sunt defectibiles; quia sèpe moriuntur: ergo infallibilitas debet esse, in, & ab Ecclesia: Resp. neg. ant. Ecclesia, seu electores Pontificis Cardinales, tantum determinant personam, auctoritate Pontificia vestientam, sicut patronus sacerularis præsentat Clericum ad beneficium: Christus autem illi confert immediatè auctoritatem Papalem, & assistentiam Spiritus S. sicut Episcopus confert præsentato beneficium; nec enim Pontifex est Vicarius Ecclesiæ, sed Christi: & quidem proximus, ac immediatus, ad prob. dist. ma. est indefectibilis infallibilitas formaliter sumpta, pro omni omnino tempore. neg. ma. infallibilitas radicaliter sumpta. conc. maj. & omiss. mi. neg. consiq. Explico distinctionem. Assistantia Spiritus Sancti formaliter semper adest, ad definiendum verum, pro omni eo tempore, pro quo datur certus Papa: pro illo autem tempore, quando nullus Papa datur, vel tantum dubius, adest infallibilitas radicaliter; quia, licet tunc nihil de fide possit decidi, potest tamen statim eligi novus Papa certus, cui iterum Spiritus S. assister.

350. Ob. 14. Episcopi omnes in Concilio sunt judices: sed, si ipsi sine Pontificis non essent infallibilis, non essent judices, sed tantum consiliarii: ergo. Confirm. Juxta nos gratis convocarentur Concilia; cùm omnia solus Pontifex posset decidere: hoc est contrarium opinioni totius Ecclesiæ: ergo. Resp. conc. maj. neg. mi. alias, quia quilibet Episcopus in Concilio, seorsim sumptus, non habet infallibilitatem (ut etiam adversarii debent fateri) qui quis tantum esse omnium consiliarius. Quare Episcopi verè judicant, de rebus fidei; utique enim alias sunt in Concilio partes Episcoporum, alias tantum Theologorum, qui plures solent Conciliis adesse, sed duntaxat ut consiliarii: Episcopi autem ut judices: & quidem sunt tales, auctoritate accepta à Christo,

sto, vel immediatè, vel mediatè (seu per Pontificem) sed eorum judicium seorsim à Pontifice, vel, si hujus judicio sit contrarium, est fallibile.

Ad confirm. neg. ma. In primis necdum diximus, Pontificem etiam extra Concilium esse infallibilem: sed de hoc primum inferius agemus. Verum etiam hoc supposito, generaalia Concilia prudenter convocantur, maximè, quamdiu etiam quidam Catholici audient, sententiam nostram in dubium vocare. In primis enim Concilium generale utile, quin imò necessarium est, in casu schismatis, & plurium dubiorum Pontificum, ut aliquis certus, & legitimus habeatur. 2. Etiam, quando existit certus, & legitimus Papa, tamen servit Concilium, ut efficacius convincantur haeretici, & alii, qui infallibilitatem soli Pontifici collatam esse non credunt. 3. Servit Concilium (ut ait Gallicus ad Eugenium IV. Orator, citatus n. 345.) non quidem ad authoritatem potestatis, sed tamen ad authoritatem reputationis, hoc est, ut definitiones, vel leges, apud communitem Christiani populi (cujus apprehensionem valde ferit nomen generalis Concilii) majorem aliqualiter reverentiam, & estimationem nanciscantur.

Servit 4. Concilium, ut convenientibus ex omni orbe Episcopis, communi consensu, definitiones, & leges suavius condantur, & sic decreta, praesertim, quæ mores concernunt, lubentius admittantur. 5. ut magis constet de communi consensu, & conspiratione unanimi, quæ etiam corda valde solet movere, ad facilius acceptandas leges. 6. ut facilius, & explicatius innotescant canonies fidei; quia quandoque, quæ à solis Pontificibus decreta sunt, omnino non, vel non nisi tardissime promulgantur, & negligentiæ prætextitur ignorantia. 7. Tandem etiam servit Concilium, ut decreta morum certius, & efficacius, executioni mandentur; quæ enim communi consensu Episcoporum, ex omnibus nationibus congregatorum, statuantur, eorum observationi diligentius invigilatur: nec possunt subditi facile excipere, vel querelas excitare, contra hujusmodi statuta, quæ non unus, sed omnium communi calculo sunt facta; nam pudet omnes accusare. videri etiam potest Suarez de fide disp. 11. ante sec. I. n. 2.

351. Ob. 15. Melius est Ecclesia, ut Papa subsit Concilio: ergo Christus id voluit. conseq. non videtur neganda. ant. prob. si Papa Ecclesia subsit, habet majorem stimulum, ac necessitatem bene se gerendi: ergo. Confir. Juxta nos Ecclesia non habet medium, indemnem se à Papaservandi: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. om. ant. neg conseq. quia licet forent aliqua commoda in ea subjectione Pontificis, tamen majora essent incommoda: certè essent pericula frequentissima schismatum, dum Cardinales, vel Episcopi, frequenter, vel ex instinctu principum sacerularium, vel ex nationali spiritu, vel alia de causa, Concilia

de eo deponendo suscipierent: Pontifices etiam ex metu istorum malorum non auerterent, urgere fortiter reformationem morum: decreta Papæ parvi haberentur, & sepissime ab eo ad Concilium generale appellaretur.

Ad confirm. jan. est responsum à n. 334. Dein quis coerceret juxta adversarios Concilium generale, si male se gereret? ergo nec Christus hoc pro ultimis definitionibus summa auctoritate donasset, & unum subjici deberet alteri: hac autem ratione quid tandem foret certi in Ecclesia DEI? Ex quibus omnibus patet, quā merito damnata sit ab Alexandro VIII. inter 31. propositiones hæc 29. *Futilis, & toties convulsa est assertio, de Pontificis Romani supra Concilium Oecumenicum autoritate, atque in fidei questionibus decernendis infallibilitate.*

ARTICULUS VIII.

An etiam Definitio Summi Pontificis extra Concilium infallibiliter applicet Verbum DEI.

352. Dico. Romanus Pontifex extra Concilium, aliquid ex cathedra definiens, est infallibilis, atque adeo ejus definitio, etiam extra Concilium, infallibiliter applicat verbum DEI. ita teste Bellarmino tom. 1. controv. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 2. communissima omnium ferè Catholicorum sententia: quam, teste Duvallio Doctore Sorbonico, totus orbis, exceptis pauculis doctoribus, amplectitur. Et videri potest apud P. N. Thyrsum in manuductione Machometanorum, quomodo omnes nationes, etiam Gallia paulò antiquior, item omnes sacre Religiones, in eam consentiant, oppositamque censuris gravibus (à quibus omnino abstineo) configant: ipse autem P. Thyrsum hanc nostram sententiam saltem omnino certam esse asserit.

Loquitur autem Pontifex ex cathedra, ut ait Suarez de fide disp. 5. seq. 8. n. 4. quando aliquid authenticè universæ Ecclesiæ proponit, atque ad ita sentiendum, credendum, vel agendum obligat. Quando vero tantum aliquid afferit, vel etiam editis libris docet, non tamen ea intentione, ut obligare velit fideles, dicitur loqui ut homo, vel docto privatius: & sic utique loquitur S. Gregorius in suis homiliis, vel aliis libris: item Innocentius III. Adrianus VI. in suis Theologicis, vel Canonisticis lucubrationibus, quibus nemo infallibilem auctoritatem attribuit.

Prob. conclusio. 1. omnibus illis Sacrae Scripturæ locis, quibus n. 326. & seq. probavimus Pontificis infallibilitatem. Nec dicas, iis tantum probari, Papam intra Concilium infallibilem esse; nam contra est. Vel vis, Pontificem tunc tantum infallibilem esse, si reliqui in Concilio ei consentient, ant.

ant: vel vis, eum etiam infallibilem esse, eti reliqui dissentiant. Si primum: non magis infallibilis Summus Pontifex erit, quam Episcopus quivis (nam, si hujus definitioni Concilium totum consentiat, certe non fallitur) hoc autem dici nullatenus potest. Si secundum: gratis certe Concilii praesentia requiritur, si non requiritur ejus consensus.

353. Prob. 2. ex Concilio Chalcedonensi Concilium (ut refert D. Thomas, in opusculo contra errores Graecorum, titulo: Quod in eadem potestate &c.) definit: Omnia ab eo Romano Pontifice definita tenentur, tanquam a Vicario Apostolici throni. In eodem Concilio Chalcedonensi action. 2. cum esset lecta epistola S. Leonis, Patres clamarent: Hec Patrum fides, haec Apostolorum fides: omnes ita credimus: orthodoxi ita credimus: anathema, qui ita non credit: Petrus per Leonem ita locutus est. Similia habentur in Concilio Oecumenico VI. seu Constantinopolitano III. actione 8. ubi dicitur, recipi suggestiones directas ab Agathone sanctissimo Papa.... Archiepiscopo Apostolice, & principalis sedis antique Rome.... tanquam ex Spiritu S. dictatas, per os Sancti, ac Beatissimi Principis Apostolorum Petri. & action. 18. in sermone acclamatorio &c. ante edictum Constantini; dicunt Patres: Charta, & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur.

Rursus idem Concilium Constantinopolitanum in sua epistola ad Agathonem sic ait: Tibi, ut prime sedis Antiquitatis universalis Ecclesiae, quid gerendum sit, permittimus, stanti super firmam fidei petram: & de literis Agathonis mox ait: Quas, ut a summo Apostolorum vertice divinitus scriptas, agnoscimus. & infra: Orthodoxa autem fides splendida lucem vobisum clare pradicavimus: quam etiam, ut per honorabilia vestra rescripta confirmatis, vestram oramus Paternam Sanctitatem. Lugdunense II. (quod est Oecumenicum 14. tum) in sua Decretali apud Binium tom. 3. concil. p. 2 folio mihi 1497. ita habet: Hoc professa est hattenus prae dicavit, & docuit, sacra sancta Romana Ecclesia, mater omnium fidelium, & magistra. Tandem hue etiam facit Concilium Florentinum, citatum n. 327. ubi Romanus Pontifex absolute dicitur Christianorum Pater, & Doctor, & plena potestate praeitus: & additur ibidem, hoc in geslis oecumenicis Conciliorum contineri.

Addi hic possunt sacri canones plures. C. Memor sum. 24. q. 1. C. Hac est fides. ibidem. quod est desumptum ex S. Hieronymo C. Quoties ibidem. & alii canones plures eadem causa, & quasitio, ex SS. Patribus, itemque ex Conciliis desumpti: ne scilicet dicatur, solos Pontifices in proprium favorem eos canones condidisse: quod tamen etiam non obesse; nam eti soli Pontifices eos canones condidissent; quia tamen, & martyres, & sancti, plures fuere, tamque multi, tamque diversis temporibus, extiterunt, non cadit in eos prudens suspicio ambitio-
R.P. Ant. Alayr. Theol. Tom. I.

nis. Dein in causa totius Ecclesiae, qualis haec est, summus princeps, qui superiorum non habet, item suam jure omni decidit.

354. Prob. 3. conclusio ex SS. Patribus: quos tamen omnes referre, esset nimis diffundi; unde paucos ex multis dabo. Tertullianus de prescript. adversus hereticos. c. 36. de Romana Sede scribit: Habes Romanam, unde nobis quoque auctoritas praefixa est. Statu felix Ecclesia, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt. S. Irenaeus l. 3. advers. heres postquam c. 2. statuisset, controversias fidei ex solis Scripturis determinari non posse, c. 3. ait, debere finiri iudicio Ecclesia Romana: additique: Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorum principalitatem necesse est, omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt undique fideles: in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, qua est ab Apostolis traditio.

S. Cyrillus Alexandrin. apud S. Thomam opusculo. I. de erroribus Graecor. c. 32. f. Quod idem Papa habet in Ecclesia potestatis plenitudinem. ait: Sicut Christus accipit a Patre..... super omne, quodcumque est, ut ei cuncta curventur, plenissimam potestatem: sic & Petro, & eius successoribus, plenissime commisit. S. Hieronymus epist. 57. ad Damasum Papam scribit: Obtestor Beatitudinem tuam per Crucifixum mundi salutem, per Homousion Trinitatem, ut mihi epistolis tuis, sive tacendarum, sive dicendarum Hypostaseon, detur auctoritas: & prius ead. epistola: Beatitudini tuae, id est, cathedra Petri, communione consenserit: super illam petram edificatam Ecclesiam scio &c.

S. Augustinus l. 2. contra 2. epistolas Pelagianorum c. 3. ait de literis Innocentii Papae: Quibus de hac re (de peccato originali) debitatio tota sublata est. & serm. 2. de verbis Apostoli c. 10. vel in fine ait, post rescripta Apostolicae Sedis. (intelligit autem per hanc manifeste Pontificem extra Concilium) causam esse finitam, nec ulteriori appellationi, iudicio, aut dubio, esse locum. Inde rescripta venerunt. Causa finita est: error utinam aliquando finiatur. S. Anselmus l. de incarnat. Verbi c. 1. sic incipit: Domino, & Patri universae Ecclesiae in terra peregrinantibus, Summo Pontifici Urbano... Divina providentia vestram elegit Santitatem, cui vitam, & fidem Christianam custodiendam, & Ecclesiam suam regendam committeret. S. Bernardus epist. 190. ad Innocent. II. Oportet ad vestrum referri Apostolatum.... que de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potissimum resarcire damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Similia habent alii SS. Patres passim. videatur Bellarminus tom. 1. controv. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 2. & 3. & P. Christophorus Raesler in sua externa regula fidei art. 16. n. 248.

355. Prob. 4. conclusio ex praxi communissima totius Ecclesiae. In primis usque ad S. Sylvestrum Summum Pontificem, ejusque annum 12. Christi Domini vero annum

325. seu usque ad Concilium Nicænum I. non est habere illum Concilium Oecumenicum; si excipias illud, de quo *Acto*. 15. fit mentio: & tamen per tria prima secula ortæ sunt variae herefæ, & à solis Romanis Pontificibus, extra generale Concilium, fuerunt damnatae, ut Montanistarum, Marcionistarum, Cataphrygum, Novatianorum, Sabellianorum &c. Post Concilium vero Nicænum ruris foli Pontifices, absque Concilio generali, damnarunt errores Priscillianistarum, Pelagianorum, Semipelagianorum, aliquotumque plurim. Nec dubium illum unquam fuit apud Catholicos, an tales Pontificum definitiones essent infallibilis: sed omnes certissima fide semper tenerunt damnatas doctrinas esse hereticas. videatur Leytam in clypeo Pontif. dicitur. *discept. 6. sec. 5. &c. seq.* ubi hunc sensum fideliū ostendit per omnia secula.

356. Ipsi quoque Galli, eti in Conventu Parisiensi an. 1682. propositionem n. 345. citatam, imò & hanc quartam propositionem posuerint, nempe: *In fidei quoque questionibus precipuas Summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes, & singulas Ecclesiæ pertinere, nec tamen irreformabile esse judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit:* tamen per hoc non voluerunt negare Pontificis infallibilitatem, extra Concilium, si Ecclesia extra Concilium consentiat, quod defacto omnes Catholicæ admittunt: sed de hoc inferius agemus. Interim vide dicta n. 346.

Cæterum, eti Galli aliqui recentiores, in aliquo Conventu oppositum docerent, infallibilem Spiritus S. assistentiam non haberent: nec Gallis antiquis & quorum sensus patet ex legatione Gallica ad Eugenium, citata n. 345. & ex paulo post sub finem hujus numeri dicendis) vel aliis Catholicis, omnium nationum doctoribus, præferri debent. Sed nec defuncti Galli recentiores, qui istum Ecclesiæ consensum non requirunt, ut Petrus de Marca, Archiepiscopus Parisiensis, de quo infra n. 410. & novissime Reverendissimus Petididier egregio tractatu de authoritate, & infallibilitate Summorum Pontificum. Alii autem, eti fors verbo nobis contrarium dicant, facto nobis consentiunt; nam superiore primum seculo, cum orta esset in Galliis controversia gravissima, de doctrina Cornelii Jansenii Irensii, octoginta quinque Episcopi Galli anno 1651. ab Innocentio X. per litteras petiere definitionem, quid de illa doctrina sit sentiendum: sententiam autem ab Innocentio latam acceptarunt, & ab omnibus acceptari debere professi sunt, ut Divina autoritate nixam.

Videri potest Platelius p. 3. *defide c. 1. §. 4. n. 124.* ubi de his agit, & epistolas exhibet. Prior epistola Episcoporum illorum incipit: *Majores causas ad Sedem Apostolicam referre solennis Ecclesie mos est, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro jure suo postulat: & sub finem ita habet: Quamobrem flagitamus, Bea-*

tissime Pater, ut clara, firmaque, de propositionum istarum sensu, prolatâ sententiâ, cui Reverendissimus ipse Jansenius morti proximus opus suum subjecit, caliginem omnem discussias &c. Altera vero epistola, definitiō nem latam acceptans, que incipit: Optata aper- venit ad nos: sic clauditur: Sanctitas vestra per Petri soliditatem, jam contatis veritatis hostium animis, securos ab omni externa perturbatione de nova heresi triumphos aget. Porro nos Innocentio X. cuius ore Petrus locutus est, ut Leon I. acclamabat quartam Synodus, hanc Divinam laudem gratulati, sacros inter Ecclesia fastos, quod cum de Synodis Oecumenicis fieri solitum, Constitutionem istam ab eo editam lubentes ex animo reparemus.

Rursus iidem Galli Praesules, cum Innocentius XI. damnasset propositiones Michaelis de Molinos, per Bullam: *Cœlestis Paſtor.* & in ea dixisset, Christum Petro, & successoribus ejus regendam tradidisse Ecclesiam Catholicam, ut Christi doctrinam sartam, tectamque custodirent &c. atque ad didisset: *Nobis, qui non nostris meritis, sed in scrutabili De omnipotentis consilio, in ejusdem Petri cathedra pari potestate sedemus, semper fixum in animo fuit &c.* nihil contra moverunt. Sed neque postea, quando Innocentius XII. damnavit viginti tres propositiones, libri cujusdam Gallici, inscripti: *Explication des Maximes des Saints: quidquid contra moverunt.* videatur Dominicus Viva *trutina Theologicae partis. p. 1. in proæmio,* ubi per omnia ferme secula ostendit, Gallicanæ Ecclesiæ praxin nostræ assertioni contentaneam esse, modernæ vero aliquorum Gallorum opinioni contrariam, videatur Petididier. *tract. de auth. & infallib. sum. Pont. c. 12. & 14.* ubi Conventus Cleri Gallicani, & Doctores Parisiensis varios, pro nostra conclusione adducit. videatur quoque Platelius. *p. 3. de fide c. 1. §. 4. a. n. 139.*

357. Sed & authores ipsi, quorum propositiones à Pontificibus damnatae fuere, infallibile ejus judicium professi sunt; nam Michael Bajus an. 1580. 24. Maij in retractatione sua, postquam fassus est, se in libellis suis, ante damnationem Pontificiam editis, defendisse plurimas ex sententiis damnatis, & quidem in sensu, in quo reprobantur, subiungit: *Denique declaro, me in presentiarum ab iis omnibus revertere, & damnationi à Sede Apostolica facta nequiescere: neque post hac ullas docere, assertere, aut defendere velle.* Jansenius autem in proæmio ad tom. 2. c. 29. ait: *Quidquid ab ista Petri cathedra, ab isto universæ Ecclesiæ Capite, moderatore Pontifice, prescriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum, improbo: damnatum damno: anathematizatum, anathemato.* Idem testatus est mediâ ante mortem horâ in suo testamento, ubi ait: *Si tamen Romana Sedes aliquid mutari velit, sum obediens filius illius Ecclesiæ, in qua semper vixi: usque ad hunc lectum mortis obedi-*

ens sum. Ita mea postrema voluntas est.

358. Prob. 5. conclusio. Concilia generalia, non nisi raro, magnaque cum difficultate, ac privatarum Ecclesiarum dispensio, possunt celebrari: sepe etiam propter bella, vel alia plura impedimenta, omnino non possunt haberi: interim tamen sepe potest contingere, ut vel noviter orta heres, in principio debeat opprimi, ne malum latius serpat: vel veritas aliqua necessaria debeat declarari: ergo, si Christus non aliam infallibilem regulam reliquisset Ecclesiae, ei non satis prospexisset: ergo non solis Conciliis, sed etiam Successoribus Petri, infallibilitatem attribuit; nec enim post Concilia aliis convenientius tributur, quam Successoribus illius, super quem Ecclesiam suam Christus edificavit, & pro cuius indefectibilitate in fide rogavit.

Confirm. Vel debent convenire ex tota Ecclesia, per omnes quatuor orbis partes latissime diffusae, Episcopi, saltem ex omnibus regnis aliqui: vel tantum ex quibusdam provinciis, aut regnis: neutrum dici potest: ergo prob. mi. si debent convenire ex omnibus provinciis, quando separari poterit, eos ex ultimis Sinarum, Americae, aut Africæ regionibus, adfuturos? quandiu etiam abesse debebunt a suis diocesibus? quanti semper sumptus, & a quo fieri debebunt, in tam vasta itinera? Si autem dicatur, debere eos tantum convenire ex sola Europa, tunc forte ab aliarum provinciarum incolis revocaretur in dubium, an Concilium Oecumenicum fuisset. Sed hoc omisso (quia non videtur posse omnium adventus expectari) saltem ex pluribus provinciis, & regnis, Episcopi convenire debebunt: at etiam isti aegerrime convenire possunt, cuius rei manifesta probatio habetur ex Tridentino Concilio, aegerrime tandem congregato, de quo inferius n. 414. Unde, quo amplius dilataretur Ecclesia, eò difficilius haberi posset remedium contra emergentes errores, qui tamen pro ampliori illius extensione facilius nascentur.

359. Prob. 6. conclusio. Si Papa in controversiis fidei, etiam extra Concilium definitis, posset errare, posset etiam errare tota Ecclesia: consequens est falsum: ergo & antecedens. prob. ma. Pontifex etiam extra Concilium est Vicarius Christi, est Caput Ecclesiae, est Magister, & Doctor fidelium omnium, ut probatum abunde a n. 327. ergo debent ei præcipienti fideles omnes, adeoque tota Ecclesia obedire: ergo, quando sub anathematis poena proscribit aliquam propositionem, tanquam hereticam, jubetque illam non afferi, vel defendi, sed afferi ei oppositam, debent fideles, seu Ecclesia, talam propositionem rejicare, & oppositam amplecti: ergo, si ipse posset errare, posset etiam Ecclesiam in errorum inducere.

Confirm. Multa jam Concilia provincialia, a Pontificibus approbata, recepta sunt a tota Ecclesia, tanquam infallibilia, & er-

rores ab iis damnati, ab omnibus, tanquam hereses, sunt rejecti. Item sacros canores etiam Ecclesia universalis recipit, & definitiones de fide articulis, in illis contentas, infallibilis credit: & tamen plurimi canones a Pontificibus extra Concilium conditi sunt: ergo, si in his error dari posset, posset in errorem induci tota Ecclesia. Tandem, cum Concilia etiam generalia, ut dictum n. 353. agnoverint hanc infallibilitatem Pontificis, si tamen ea revera non daretur, Ecclesia in iis Conciliis errasset.

ARTICULUS IX.

Solvuntur Objectiones.

360. O B. 1. Quando Christus Dominus dixit S. Petro: *Et super hanc petram adificabo Ecclesiam meam.* Matth. 16. v. 18. per petram non intellexit S. Petrum: sed vel confessionem fidei, ab eo factam, vel se ipsum; quia Christus solus est fundamentum Ecclesiae, ut dicitur 1. Cor. 3. v. 11. vel certe intellexit omnes Apostolos, quorum nomine Petrus tunc loquebatur: cumque Apostoli tunc repræsentarent Ecclesiam, illa verba spectant, non ad solum Petrum, sed ad totam Ecclesiam. Resp. neg. ant. licet enim forte in aliquo sensu, adhuc magis allegorico, vel tropologico, explicari illa verba possint de confessione fidei, ut aliqui SS. Patres quandoque explicant: tamen primaria intentio Christi erat designare S. Petrum personaliter.

Quamvis enim in lingua Latina differant inter se genere *petra*, & *Petrus*, non differant in Syriaca lingua, qua Christus usus est; nam vocabulum *cephas* significat petram: adeoque verborum Christi sensus quasi est: *Tu es petra, seu cephias, & super hanc petram, seu cepham, adificabo Ecclesiam meam:* & Latinè potuissent verba Syriaca verti: *Tu Simon es petra, & super hanc petram &c.* voluit autem Latinus interpres potius uti vocabulo, terminacionem masculinam habente; quia S. Petrus erat ejusdem generis. Certe particula *hanc* denotat clarè, Christum loqui, de illo, quem petram appellavit; alias nulla esset connexio.

Sed neque Christus omnes Apostolos allocutus est; non enim dixit: *Ego dico vobis:* sed: *Ego dico tibi:* nec Petrus propriè loquendo tunc omnium nomine locutus est, quasi ipsi hoc ei mandassent; cum Patres communiter sentiant, Apostolos non habuisse eandem revelationem cum Petro: sed tantum, racentibus reliquis, solus Petrus locutus est id, quod alii loqui debuissent. Multò minus potest intelligi illud dictum ad Ecclesiam directum; alias sensus esset: *Et super hanc Ecclesiam adificabo Ecclesiam meam:* quod est ridiculum. Adde, ut recte observat Maldonatus in e. 16. Matth. & hunc versum, quod absurdum sit, dico.

re, Christum toties mutasse personam, quin id indicaret: & ideo obscurissime locutum fuisse; cum statim subdat: *Et tibi dabo claves regni cælorum:* ubi utique Petrum, & non Ecclesiam alloquitur, elque prærogativam aliquam conferendam promittit.

361. Nec dicas, Christum solum esse fundatum; nam quando *1. Cor. 3. v. 11.* dicit S. Paulus: *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere prater id, quod possum est, quod est Christus Jesus:* intelligitur de fundamento omnium primo, quod simul est lapis angularis: non autem de fundamento secundo; cum idem S. Paulus *ad Ephes. 2. v. 20.* dicat: *Etsi cœnes, & domeſſici DEI, ſuper adiſcari ſuper fundamen- tum Apoſtolorum, & Prophetarum, ipſo ſummo angulari lapide Chriſto Jeſu.* & *Apoc. 21. v. 14.* dicatur *murus civitatis cœleſtis habens funda- menta duodecim, & in i- pſis duodecim nomina duodecim Apoſtolorum Agni.* Si autem omnes Apostoli possunt dici fundatum, multò magis tale potest dici S. Petrus: nec est absurdum, in ſenſu morali plura fundamenta admittere.

352. Accedit, Sanctos Patres, & Concilia, quæ citavimus à *n. 327. & seq.* communione explicare dictum Christi Domini ad S. Petrum in nostro ſenſu. Solus forte S. Augustinus *tr. 124. in Joann.* apparet oppositus eſt, intelligens per petram Christum: sed Cornelius à lapide ait, Sanctum Augustinum non fuſſe peritum Hebraicæ, aut Syriacæ linguae, & hinc putasse Petrum à petra dictum, quaſi *Petrium;* cum tamen conſtet vocem *cephas* ſignificare Petrum, & petram. Addo, S. Augustinum ibi tantum veſle, Christum eſſe principalem petram, ſeu fundatum pri- mum: non autem negare, S. Petrum eſſe fundatum ſecundum; aliaſ ſibi clare contradiceret; nam *ferm. 1. de cathedra S. Petri* (*qui eſt 15. tuſ de Sanctis, ſeu 74. tuſ in appendice*) ſic ſcribit: *Dicente Domino: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram edificabo Eccleſiam meam.* Petrum itaque funda- mentum Eccleſia Dominus nominavit, & dignè funda- mentum hoc Eccleſia colit, ſuper quod Eccleſiasti adiſcii alti- tudo conſurgit.... quia dignum eſt, ut funda- mentum hoc in Eccleſia honoretur, per quod ad cælum conſenditur. & quia forte aliquid dicet, hunc sermonem non eſſe certò S. Au- gustini (*quamvis Eccleſia ex eo lectionem deſumperit in Breviario ad festum car- bera S. Petri,* quod merito ei conciliat magna auſtoritatem) idem Sanctus *ferm. 2. de cathedra S. Petri* (*qui eſt decimus ſextus de Sanctis, & negari non potest eſſe S. Au- gustini*) verba Christi: *Tu es Petrus &c.* ex- plicat ſicut nos, & inter alia de S. Petro ait: *Recte conſortium meretur nominis, qui con- ſortium meretur & operis; in eadem do- mo enim Petrus funda- mentum ponit. Pe- trus plantat.*

Quod ſpectat ad eos, qui per petram intelligent confessionem fidei, & verba Domini explicant, quaſi voluſiſſet dicere

Christus: *Super hanc fidem edificabo Ec- cleſiam meam:* iſti facilè cum noſtra fe- tentia conciliantur; nam recte obſeruat Cornelius, *hanc fidem non ſumi in abſtra- cto, fed in concreto, prout ſcilię erat in Pe- tro:* atque adeo juxta hos auctores Pe- trus propter fidem, ſeu Petrus ut fidelis, eſt funda- mentum, & petra Eccleſia: id quod etiam docet Maldonatus, qui recte addit, ſic ſapere dici, in fide unius hominis funda- tam eſſe rem publicam.

363. Ob. 2. Christus *Matth. 18. v. 17.* dixit omnibus, adeoque etiam Petro, illa verba: *Si non audierit eos, dic Eccleſia;* ergo etiam ipſe Pontifex debet cauſas gra- ves deferre ad judicium Eccleſia, nec ipſe eſt ultimus infallibilis iudex. Confirm. *Jo- an. 21. v. 17.* Christus Petro tantum dixit: *Paſce oves meas:* non vero: *Paſce omnes oves meas:* ergo non eſt universalis omni- um paſtor. Resp. 1. Cum ibi non agatur de graviflimum cauſis, ſed de erroribus etiam particularium, non potest ibi per Eccleſia intelligi Eccleſia universalis, vel Concili- um generale.

Ratio hujus eſt; quia aliaſ ab omni Pa- pa judicio, particularē quamlibet perfonam concernente, poſſet appellari ad Con- cilium, etiam à quibuscumque privatis per- fonis: imo vel nunquam, vel vix unquam poſſet ipſe Papa definitivè iudicare, ſed de- beret omnia ad Concilium referre: quod nee quivis parochus debet in omni cauſa facere. Unde, ut dictum *n. 334.* ibi per Eccleſiam à SS. Patribus intelligitur etiam Eccleſia particularis, vel Prælatus ipſius. Et hinc etiam, qui contumaciter non audit Eccleſiam particularē, vel Episcopum, poſt iſſictam excommunicationem vitan- dus eſt, tanquam ethnicus, & publicanus: quos nempe Judæi vitabant, ceu excommu- nicatorios.

Ex quo quidem, tanquam ex argumen- to minori ad maius, rite infertur, magis vitandum eſſe eum, qui non audierit Eccleſiam universalē: ſed non infertur, ibi per Eccleſiam necessariò intelligendam eſſe Eccleſiam universalē: quin imo, ſi per Eccleſiam intelligi poſſet Episcopus particularis, quanto magis Summus Pontifex? In forma neg. ant. quatenus dicit, etiam Petrum, ſeu Summum Pontificem, illud dictum Christi, conſernere. Ad conſirm. retorq. argum. Christus de ſe ipſo dicit *Joan. 10. v. 14.* *Cognosco meas:* id eſt, oves: ergo non co- gnoscit omnes. in forma. neg. conf. Audi S. Bernardum *l. 2. de consideratione c. 8.* *Paſce oves meas.* Quas? illius, vel illius populos civitatis, vel regionis, aut certi regni? Oves meas inquit. Cui non pla- num, non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe omnes? Nihil excipitur, uoi diſtinguitur nihil.

364. Ob. 2. SS. Patres contradicunt noſtræ assertioni: ergo: ant. prob. ſic S. Hieronymus *l. 1. contra Jovinian. c. 14.* ait, aequè ſuper omnes Apoſtolos, Eccleſiam ſolidatam eſſe, omnésque accepitſe claves re- eni

gni ecclorū. Idem ep̄stol. 85. ad Evagriū. ait, Episcopum, sive Romæ, sive alibi fuerit, ejusdem esse meriti, & ejusdem sacerdotii. S. Augustinus l. 1. de baptis. contra Donatistas. c. 18. ait, quæstionem illam, de valore baptisni hæreticorum, fuisse controversam, usque ad Concilium generale: & tamen S. Stephanus Papam eam definiebat. S. Ambrolius l. 3. de sacram. c. 1. ait, se cupere quidem in omnibus sequi Ecclesiam Romanam: tamen aliqua alibi rectius servari, & à se etiam recte custodiri.

Ipse Gelasius Papa Romanus ep̄st. 4. seu commonitorio ad Faustum apud Binium tom. 2. Concil. mibi fol. 236. videtur dicere, quod Papa debebat, suas definitiones facere juxta formam synodicam; nam hac ratione videtur defendere recte factas: ergo ad Infallibilitatem earum definitionum requiritur synodus. Patres etiam Concilii Africani in ep̄stola sua ad Cælestinum Papam ajunt: *Nisi forè quisquam est, qui creditat, uni cuilibet posse DÉUM nostrum exanimis inspirare iustitiam, & innumerabilibus congregatis in Concilium sacerdotibus denegare: quibus verbis satis insinuant, DEUM magis assistere Concilio, etiam provinciali, quam uni tantum Pontifici Romano: quem propterea rogant, ne appellantes, à suo Concilio ad Apostolicam Sedem, deinceps admittat: ergo multò magis sentiunt, DEUM magis assistere Concilio generali, quam soli Romano Pontifici.*

365. Rep. neg. antec. ad prob. explico Patres. S. Hieronymus priore loco tantum vult, Apostolos in Apostolatu, & potestate ordinis, fuisse æquales: non verò in potestate jurisdictionis; & hinc ibi addit: *Tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto, schismatis tollatur occasio.* Altero autem loco idem S. Hieronymus iterum tantum vult, dari inter omnes Episcopos, ubi cùm sint, æqualitatem quoad potestatem ordinis: non verò quoad potestatem jurisdictionis, ut dictum n. 344.

Quod attinet ad S. Augustinum, hic S. Doctor ideo dicit, eam questionem de baptismo hæreticorum controversam mansisse, usque ad Concilium generale; quia, licet S. Stephanus jam prohibueret, rebaptizari baptizatos ab hæreticis, tamen S. Augustino videbatur, eousque nihil absolute definitus. Hoc videtur colligi ex ipso S. Augustino l. 5. de baptis. contra Donat. c. 25. ubi dicit: *Vicit tamen pax Christi in cordibus eorum, ut in tali disceptatione nullum inter eos malum schismatis oriretur.* Quare nullum schisma inter SS. Stephanum, & Cyprianum, est ortum: consequenter non se invicem habebant pro hæreticis: nec etiam S. Stephanus S. Cyprianum unquam à sua communione removit. Quamvis enim S. Augustinus loc. mod̄ cit. innuat, S. Stephanum putasse abstinentes, seu à communione separandos eos, qui hæreticos rebaptizarent, non tamen dicit, eum omnes actu excommunicasse: quamvis etiam Firmilianus (in sua ad S. Cyprianum ep̄stola, qua-

ep̄t 75. inter ep̄stolas S. Cypriani edit. Antwerp. Oper. S. Cyprian. an. 1589.) innuat, S. Stephanum excommunicasse eos, qui suo decreto non obedirent: atque in argumen- to eidem ep̄stola prefijo citetur ep̄stola S. Dionysii Alexandrini, ex qua colligitur, S. Stephanum, huic ipsi Firmiliano, Cæsarea Cappadocum Episcopo, & aliis etiam Episcopis, scriptissime, se iis non communicatum, quamdiu hæreticos rebaptizarent: tamen non sequitur, S. Stephanum eodem modo quoque egisse contra S. Cyprianum, totius Africæ Primatē. Et certe, cūm schisma inter eos ortum non sit, teste S. Augustino modo citato, verosimilius est, S. Stephanum se à S. Cypriano non separasse. Accedit, quod etiam intentetur, imo etiam feratur excommunicatio, non tantum contra eos, qui definitionibus fidici, sed etiam contra eos, qui decretis morum non obediunt. Sed de S. Cypriano plura n. 366.

Quod autem idem S. Augustinus variis locis videatur afferre, quod in causa Cæciliani, post alia, etiam Romani Pontificis judicia, restet Concilium plenarium, nihil contra nos probat; nam causa Cæciliani non erat quæstio juris, sed puri facti, scilicet, an is bene, vel male, esset ab Africanis depositus: in tali autem quæstione Papa non est infallibilis, neque etiam Concilium generale: attamen aliquando in tali causa iudicium Concilii, utpote plurimum prudenter, potest esse majoris ponderis, quam solius Papæ: saltem potest (ut loquitur Episcopus Meldensis, Orator Regis Gallie ad Eugenium IV.) habere majorem autoritatem reputationis: de quo vide n. 345.

S. Ambrosius loquitur de consuetudine lavandi pedes, quæ est arbitraria, & accidentalis: non autem loquitur de talibus consuetudinibus, vel cæremoniis, aut rebus, quæ ab Apostolis, sub obligatione universali, introductæ sunt, quæque Ecclesia Romana observat: & in accidentalibus differre potest Ecclesia una ab alia. Gelasius per verba juxta formam synodicam aliud non intelligit, quam juxta statuta Conciliorum: nec dicit, id necessarium fuisse, sed tantum factum fuisse: & arguit contra inferiore Episcopos, qui volebant absolvere eum (nempe Acatium) quem Apostolica Sedes damnaverat: de cetero ibi primatum Sedis Apostolica fortissimè tueretur. Ad Concilium Africanum respondeo, ibi agi de quæstione puri facti, an scilicet Apolarius eorum scelerum fuerit reus, de quibus in illo Concilio fuerat condemnatus: non autem agi de iudicio fidei. Sed neque omnia in ea ep̄stola sunt infallibiliter tenenda; nam licet illud Concilium, ut sumitur ex C. de libellis dif. 20. sit à Leone IV. confirmatum, tamen confirmatio se tantum extendet ad canones: non autem ad ep̄stolas, ut observat Bellarminus tom. 1. controv. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 7.

366. Dices i. Saltem S. Cyprianus l. de unitate Ecclesiæ docet, Christum post resurrectionem dedisse Apostolis parem po-

testatem. Idem l. 2. epist. 1. (alias est epistola 72.) ad Stephanum Papam ait: *Cum habeat in Ecclesia administratione, voluntatis sue arbitrium liberum unusquisque prepositus, (hoc est Episcopus) rationem aetatis sui Domino redditurus.* Idem Romanos Pontifices in hac epistola, & alias, tantum Collegas, Fratres, & Cöepiscopos, nominare solitus est: eosdem etiam quandoque reprehendit, maximè Stephanum in epistola 74. ad Pompeium (quæ ab aliis annumeratur tractatibus) in qua sententiam Stephani de non rebaptizandis hæreticis, vocat *erorem*: ergo sententia nostra est contra S. Cyprianum.

Resp. S. Cyprianus l. de unitate Ecclesie. sic habet: *Loquitur Dominus ad Petrum: Ego tibi dico, inquit, quia tu es Petrus. & super istam petram adificabo Ecclesiam meam, & porta inferorum non vincent eam.... Et iterum eidem post resurrectionem suam dicit: Pascœ oves meas. Super illum unum adificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oves suas. Et quamvis Apostolis omnibus, post resurrectionem suam, parem potestatem tribuat, & dicat: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Accipite Spiritum Sanctum: si cui remiseritis peccata, remitteruntur illi: si cui tenueritis, tenebuntur: tamen, ut unitatem manifestaret, unam cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem, ab uno incipientem, sua auctoritate dispositit.* Hoc erant usque & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari confortio prediti, & honoris, & potestatis: sed exordium ab unitate proficiuntur. Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia, & cathedra una monstretur. & post pauca: *Qui Ecclesia renitur, & ressistit: qui cathedram Petri, supra quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidit?* iterum epist. 73. ad Jubaianum (quæ ab aliis annumeratur tractatibus) ait: *Petro primum Dominus, super quem adiecit Ecclesiam, & unde unitatis originem instituit, & ostendit, potestatem istam dedit, ut id solveretur in caelis, quod ille solvisset in terris.**

Ex quibus in primis patet, S. Cyprianum agnoscere, super S. Petrum fundatam esse Ecclesiam, adeoque ipsum infallibilem fuisse; alias quomodo super ipsum fundatur Ecclesia, quæ debet esse *columna, & firmamentum veritatis.* 1. Timoth. 3. v. 15. Patet deinde, S. Cyprianum non adstruere omnimodam aequalitatem, inter S. Petrum, & alios Apostolos: sed tantum aliquam qualitercumque in aliquo genere, e.g. in potestate remittendi peccata (cujus loc. cit. de unit. Eccles. meminit) vel in potestate instituendi, & regendi varias Ecclesias particulares &c. quæ potestas fuit Apostolis a Christo extraordinariè tradita; nam si omnino alii Apostoli pares fuissent Petro potestate, quin & honore, quomodo Petro fuisset datus *primatus?* quomodo *super illum unum adificata* fuisset Ecclesia? Sed neque etiam S. Cyprianus epist. 72. ad Stephanum vult,

quemlibet Episcopum esse ab omni alio superiore, præterquam DEO, exemptum; sic enim nec Concilio generali esset subjectus: sed tantum vult, quemvis Episcopum protestate sua ordinaria posse, in sua Ecclesia particulari, varia ad disciplinam pertinente ordinare, quorum rationem aliis dare non beat.

S. Augustinus l. 2. de bapt. contra Do-
nat. 18. & l. 3. c. 3. ait, eum loqui de iis re-
bus, quæ needum erant, sive per Concilium
generale, sive per Pontificem, clarè determi-
natæ. Hinc Petitdidier in tr. de author. &
infall. Pont. c. 6. ait, S. Cyprianum questionem
de rebaptizandis hæreticis, non respe-
xisse, tanquam questionem fidei, sed tan-
tum tanquam questionem de disciplina Ec-
clesiastica, vel moribus, aut consuetudini-
bus, in quibus possunt Ecclesiæ particulares
differre: & hinc existimâsse, fidem non laeti,
quidquid circa eam rem fentiat, aut aga-
tur; alias enim debuisset S. Cyprianus ab
illorum, qui aliter sentirent, tanquam ab
hæreticorum communione, se separare,
quod minimè fecit; nam epist. ad S. Ste-
phanum supra cit. sub finem sic scribit: Ca-
terum scimus, quosdam, quod semel imbi-
rint, nolle deponere, nec propositum sumptu-
cile mutare, sed salvo inter collegas pacis,
& concordia vinculo, quedam propria, qua
apud se semel sint usurpata, reiunere. Quo
in re nec nos vim cuiquam facimus, aut le-
gem damus. & in epist. ad Jubaian. supra
cit. sub finem. ait: *Hac tibi breviter pro
nostra mediocritate rescripsimus, frater
charissime, nemini prescriptentes, neque
prejudicantes, quo minus unusquisque Epis-
coporum, quod putat, faciat, habens ar-
bitrii sui liberam potestatem.* Nos, quan-
tum in nobis est, proper hæreticos cum col-
legis, & coëpiscopis nostris, non contendimus,
cum quibus Divinam concordiam, &
Dominicam pacem tenemus.

Jam quod attinet ad id, quod S. Cy-
prianus Pontifices Romanos vocet Colle-
gas, vel Fratres, nihil probat; nam reverata-
les sunt, eti superiores. Sic quoque S. Am-
brosius epistolam 7. ad Syricum Papam hoc
titulo inscribit: *Domino Dilectissimo Fratri*
&c. & in eadem epistola paulò inferiori ite-
rum ait: *Laudamus hoc Domine Frater.* At,
quia eum vocat Dominum: quia ibidem di-
cit, eum custodiore pia devotione ovile Chri-
sti: quia infra addit: *Quos Sanctitas Tu-
damnavit, scias, apud nos quoque secundum
judicium tuum esse damnatos;* hoc est, apud,
aut per Concilium Mediolanense, cuius nomi-
ne scribitur: adeoque ait, istud Papæ judicio
fuisse obsecutum: haec, inquam, sat ostendunt,
quod S. Ambrosius Syricum, non tanquam
parem, sed tanquam superiorum respiciat.

At verò, quod attinet ad sententiam S.
Cypriani, de invaliditate baptismi, ab hæreti-
cis collati, utique in ea erravit, ut modò to-
ta docet Ecclesia: hæreticus tamen minimè
fuit; quia, ut diximus n. 36s. nihil adhuc
erat definitum. Culpa quidem hac in re
S. Cyprianus, utpote etiam homo, non ca-
ruic,

ravit, saltem veniali, (quamvis aliqui gravioris eum delicti reum faciant) quia parere debuisset Pontifici, serio praepcienti: at culpam per poenitentiam, & martyrium delebit. In forma ad hanc objectionem. neg. conf. S. Cyprianus non abnegavit Romano Pontifici infallibilitatem in questionibus fidei: sed tantum putavit, posse in re quadam, ad disciplinam Ecclesiasticam tantum, ut ipse putabat, spectante, recedi à praxi, & usu Romanæ Ecclesiae: in qua tamen re erravit.

Dices 2. Universitas Parisiensis, & Conventus Cleri Gallicani, reprobavit nostram sententiam: ergo. Resp. 1. Gallia antiquior, praesertim ante funestum schisma, tandem in Concilio Constantiensi extinctum, longè aliter sensit: imo etiam postea: certè Petrus didier tract. de author. & infallib. Sum. Pontif. c. 14. referri scriptum Gallicum Conventus Cleri Gallicani an. 1626. ad omnes regni Episcopos, in quo sic scribitur de Summo Pontifice: *Is enim successor est Petri, a quo Apostolatus, Episcopatusque initium, originemque sumpserunt, & super quem Christus IESUS Ecclesiam suam fundavit, quando illi claves regni caelorum, atque infallibilitatis donum in causa fidei reliquit: quam non sine ingenti miraculo immobilem, illibatamque, in ejus successoribus durare etiamnum videmus.* Unde ingens illa in Romanorum Pontificum decretis, mandatisque amplectendis, apud omnes fideles, & orthodoxos, observantia profecta est. Resp. 2. ad hanc objectionem jam responsum esse satis n. 345. & iterum ad abundantiam respondendum a. n. 372.

367. Ob. 4. Ex eo, quod S. Petrus habuerit infallibilitatem, non sequitur, quod eandem habeant successores ejus: ergo. prob. ant. etiam Episcopi reliqui sint successores Apostolorum, non tamen habent omnem etiam jurisdictionem, potestatem, vel prærogativam, quam habuerunt Apostoli: rursus S. Petrus habuit potestatem patrandi miracula, & denum linguarum, quæ non habent omnes ejus successores: ergo. Confir. S. Paulus etiam fuit Episcopus Romanus, & cum S. Petro constituit unum caput, unum Ecclesiae universalis verticem: ergo etiam successores S. Pauli deberent esse infallibilis. Resp. neg. ant. ad prob. conc. ant. neg. conf. Probavimus, debere dari perseveranter in Ecclesia DEI regulam aliquam fidei infallibilem; hanc enim exigit recta ejus gubernatio: ergo ibi datur, ubi inveniuntur speciales promissiones, specialis oratio pro fidei constantia, constitutio fundamenti Ecclesiae, primatus, & commissio gregis Dominici: quæ sunt in Petro, & quidem tanquam jura ordinaria, atque annexa officio, quæ transeunt ad successores.

At vero virtus patrandi miracula, eo ipso, quod non fuerit ordinariæ adeò necessaria, ad conservationem, & gubernationem Ecclesiae, non debuit esse potestas ordinaria Petri: sed potuit esse extraordinarium privilegium, quod non transit ad successores;

nec enim opus est absolutè, ut sub quovis Pontifice fiant miracula, modò aliquando fiant; hinc debuit ea potestas alligari potius uni, quam alteri. Pariter, quæ fuere in Petro jura ordinaria, fuere privilegia extraordinaria in ceteris Apostolis; quia ipsi non fuerunt eodem modo caput, fundamentum, & pastores universales Ecclesiae; quamvis enim dicatur, quod acceperint à Christo immediatè potestatem Ecclesiasticam, etiam sine determinatione ad certa loca, tamen Petrus antecelluit; quia ipse non præcisè ut Apostolus, sed ut fundamentum, & caput Ecclesiae, habuit auctoritatem in ipsis Apostolis, eosque regere, ilisque præcipere potuit.

368. Quod autem Apostoli non haberint ea omnia ut Petrus, quasi ordinaria jura, & annexa officio, probatur etiam à posteriori; quia plurimi Episcopi, earum etiam Ecclesiarum, quas fundarunt alii Apostoli, lapsi sunt in errores: imò facti sunt haeresiarchæ: quod de nullo Romano Pontifice probari potest. Ad confirm. neg. ant. Haec, & similes propositiones, editæ anno 1645. (quæ etiam inveniuntur in libro Antonii Arnaldi de frequenti communione) si significant omnimodam æqualitatem inter SS. Petrum, & Paulum, sine subjectione S. Pauli ad S. Petrum, in potestate suprema, est haeretica, ut definivit Innocentius X. 25. Januarii anno 1647. Unde de successoribus S. Pauli (si tamen strictè loquendo aliquos habuit; quia nullius Ecclesiae particolare curam gessisse videtur, sed omnium gentium doctorem totâ vitâ egisse) loquendum est, sicut de aliorum Apostolorum successoribus: imò nec successores S. Petri in cathedra Antiochena, quam non stabiliter ut suam habuit, sunt infallibles: certè multi ibi Episcopi non fuere erroris immunes: at verò successores in cathedra Romana, quam S. Petrus ad mortem usque stabiliter tenuit, ex Conciliis, Patribus, & rationibus plurimis adductis, sunt infallibles.

369. Ob. 5. Papa ut privata persona, potest esse hereticus: ergo potest etiam, aliquam heresin docere, aut definire: ergo non est infallibilis in suis definitionibus. Confirm. Non sumus certi, an ille homo in individuo, qui occupat Sedem S. Petri, sit verè Pontifex, rite baptizatus, ordinatus &c. ergo nunquam sumus certi, an ei sit infallibilitas concessa, adeòque frustra eam DEUS dedisset. Resp. Bellarminus tom. 1. controv. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 6. & seq. neg. ant. eo quod Christus indefectibilem in fide constantiam Petro, & Successoribus ejus, etiam quatenus (ut ipse dicit) sunt personæ privatae, exoraverit à Patre; alias enim vix idonei forent ad confirmandos fratres.

Resp. 2. om. ant. neg. conf. quia, licet DEUS unum possit permettere, non potest stantibus suis promissionibus permettere alterum. Si doctrina, quam proponeret Papa, esset heres aperta, eam non definit ut Pon-

Pontifex: sed Ecclesiae statim palam foret, eum esse hæreticum, &c, si contumaciter errorem teneret, officio suo excidisse: si autem doctrina non esset aperte hæretica, sed adhuc inter Catholicos doctores dubia, Christus permettere non posset, ut Papa ita docens ex cathedra erraret, ne in errorem tota induceretur Ecclesia; unde hoc ipso illa doctrina esset vera. Ad confirm. responsio fusior dabitur infra n. 432.

370. Ob. 6. Si Pontifex est infallibilis, tunc etiam quivis rex in suo regno est infallibilis: sed hoc non est verum: ergo prob. ma. regia, & sacerdotalis dignitas suprema, fuit conjuncta in antiquo testamento: ergo etiam est conjuncta in novo. Confirm. Regi (eadem est ratio de Imperatore) subjectus est sacerdos, etiam summus: ergo rex non est minus infallibilis. prob. ant. Salomoni subjectus fuit Abiathar sacerdos summus, quem etiam sacerdotio privavit. Regum 2. v. 27. imo etiam Christus fuit sub potestate Pilati. Joan. 19. v. 11. ergo multo magis sacerdos, etiam summus, est sub potestate seculari suprema. Resp. Minorem videntur negare Angli, qui saltem aliqui regibus infallibilitatem tribuant, quamvis non omnes; neque enim convenient in religione inter se.

Sed, quidquid aliqui dicant, minor est certissima; neque enim regibus seculi, sed Petro est dictum, ut pascat oves: nec reges, sed Ecclesia est columna, & firmamentum veritatis. Unde etiam primis Ecclesiæ temporibus, nunquam reges, aut imperatores Catholicæ, controversias fidei decidere: sed petierunt à Romanis Pontificibus convocari Concilia, quæ dein promoverunt subsidiis temporalibus, suppeditando currus, & sumptus, Episcopis iter agentibus: quin Constantinus Magnus (ut habent Ruffinus hisp. Eccles. I. 10. c. 2. & Sozomenus I. 2. c. 2. ac alii) tempore Concilii Nicæni, nullo modo voluit, se miscere causis Episcoporum, aut eorum judex esse, à quibus ajebat, se judicari debere. videatur Spondanus anno Christi 325. n. 12.

371. Unde in forma neg. ma. ad prob. dist. ant. dignitas sacerdotalis, & regia, in antiquo testamento fuit conjuncta per accidens, e.g. in Machabæis, vel in sacerdote Heli. conc. ant. fuit conjuncta per se. neg. ant. & conseq. Machabæi tantum per accidens fuere simul principes terreni, & sacerdotes: sicut modò Episcopi Germaniae sunt magni principes, etiam quoad secularem potestatem: qualis etiam est Romanus Pontifex: nec tamen iste ut princeps, sed ut Sacerdos Summus, habet infallibilitatem, quam habuere Pontifices antecessores, antequam tantum dominium acquisivissent.

Ad confirm. neg. ant. quidquid sit de conseq. Factum illud Salomonis, vel contigit ex speciali commissione DEI, ut impleretur propheta contra domum Heli; sicut ibidem dicitur: vel exemplum Salomonis, non recte operantis, non est imitandum.

Ad illud de Christo Domino: Resp. esse absurdissimum dicere, quod subjectus fuerit Pilato Christus, Rex regum, & Dominus dominantium: nec id probatur ex illis verbis Joan. 19. v. 11. Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset desuper; nam per ea Dominus tantum dicere voluit, Pilatum non habitur in se potestatem, etiam tantum de facto, & apparenter talem, nisi DEUS eam permitteret: non autem voluit dicere, quod Pilatus in se habeat potestatem de jure.

ARTICULUS X.

An infallibiles etiam sint Definitiones Pontificie ante consensum Ecclesie.

372. Quid hinc est, an, quando Pontifex aliquid definit ex cathedra, ut hoc infallibile sit, debeat, saltem extra Concilium, tota Ecclesia eam definitionem acceptare, admittere, & consentire: & hoc videntur voluisse illi Gallæ Praefules, qui in suo Conventu anno 1682. statuerunt propositionem citatam n. 356. quam tamen post decennium, in sua ad Innocentium XII. epistola, revocasse dicuntur, ac declarasse, à mente sua alienum fuisse, quidquam decernere: & addidisse hæc verba: *Quidquid circa Ecclesiasticam potestatem, & Pontificiam autoritatem, decretum censeri potuit, pronon decreto habemus.* ita P. Pichler in *Papatum unquam errante.* a. 5. §. 4. n. 10. ubi ait, eam epistolam exhibere *Regale Sacerdotium:* editum in monasterio S. Galli anno 1693. in fine ultimi libri: quam editionem, et si multum quatam, obtinere non potui: quæ autem jam anno 1684. prodiit, eam epistolam neendum exhibet. Moderni autem Episcopi Gallæ in sua ad regem epistola anno 1728. qua editum quoddam Consilium Juridicum quorundam Advocatorum Parisiensium confutant, dicunt, se esse multum elongatos ab eo, quod sentiant, aut dicant, quod ad ferendam, vel acceptandum judicium circa fidem, non sit opus examine, vel discussione, aut libertate: quæ dicta, an intelligi vellent de iudicio, aut definitione Pontificis, in Galliam missa, vel an tantum de aliquo suo iudicio, vel de aliquo, in Concilio universalis, ab ipsis una cum Pontifice ferendo, nolim decidere.

373. Si dicere vellent, non debere acceptari submissas Pontificias definitiones, sine prævio earum examine, à nobis recedent: quin etiam à Cardinale Noaillio in suis ad Clementem XI. literis anno 1711. (quas exhibet *Viva trutina Theologica* tom. 2. p. 4. in proæmio) quibus memoratus Cardinalis testatur, Clerum Gallicanum in suo Conventu Constitutionem *Vineam Domini Sabaoth* non aliter voluisse recipere, quam maiores ipsius, præcedentium Pontificum Bullas: nec sibi arrogasse jus eam examinandi: nec docere, nec sentire voluisse, accepta.

An infallibilis etiam sint Definitiones Pontificiae ante consensum Ecclesiae. 373

ceptionis solemnitatem necessariam esse ad hoc, ut sint regula credendi.

Recedunt etiam ab antiquioribus Galliae doctoribus, qui nobiscum senserunt, ut patet ex testimonio Legati Gallici n. 345. adducto: item ex testimonio Conventus Gallicani, adducto n. 366. (cujus præsertim verbis ibidem adductis probatur, non exceptandum esse à Pontifice consensum fidelium, vel Ecclesiae: sed fidelibus decreta Pontificia ingenti mox observantia amplectenda) item ex testimonio Andreae Duvalii Galli: quin immo Viva tom. 2. p. 4. trutina Theol. in proœmio, eruditè ostendit, à saeculo IX. ad XVIII (quod modò agimus) Gallos stetisse pro infallibilitate Summi Pontificis. Sed & Episcopi Galli Parisis anno 1714. in causa Constitutionis Unigenitus congregati 5. febr. datis ad Clementem XI. literis, submissionem maximam erga illam decisionem testantur: *Nos, ajunt, Majorum nostrorum exempla secuti, atque eodem, quo illi, in Apostolicam Sedem studio flagrantes, Sanctitatis Vestra postremam Constitutionem, consimili obsequio, ac veneratione, amplexi sumus. Neque vero deinceps officio nostro derimus, ut ab omnibus, quos Divina providentia cura nostra commisit, pari animo, ac fide excipiatur.*

374. Dico. Ad infallibilitatem definitionis Pontificie, non est necessarius consensus Ecclesiae extra Concilium. Hæc conclusio est communissima inter doctores Catholicos, ut probat P. N. Thyrus Gonzalez p. 1. manudictionis Machometorum t. 3. c. 6. §. 11. ubi citat pro ea omnes illos auctores, qui stant pro assertione n. 352. posita: quæ assertio est Catholicorum fermè omnium, ut *ibidem* ostensum. Prob. autem conclusio 1. iisdem argumentis, quibus conclusio præcedens n. 352. probata est; nam, si Papa est Magister, Doctor, Pastor, Caput Ecclesiae, ejusque Fundamentum, non dependet veritas doctrinae ejus à discipulis, nec pabuli sanitas ab ovibus, nec caput à membris, nec fundamentum ab ædificio: ergo.

375. Prob. 2. conclusio. Quælibet Ecclesia particularis, distincta saltem à Romana, potest errare, immo juxta adversarios etiam ipsa Romana: & duntaxat tota Ecclesia non potest errare: ergo juxta adversarios, ad infallibilitatem definitionum, requireretur consensus totius Ecclesie, seu omnium particularium Ecclesiarum: sed hoc dici non potest: ergo. prob. mi. 1. hac ratione Pontifex non haberet majorem infallibilitatem, quam quisvis Episcopus, cuius sententia, si à tota Ecclesia acceptetur, est necessariò de fide: hoc est contra Scripturam, contra Concilia, & Patres: ergo. Aliqui respondent, ad hoc argumentum, dicendo, non licere Pontificias definitiones impugnare, vel contrarium docere: quod tamen est licitum, respectu sententiarum, ab aliis Episcopis editarum. Sed contraria est. Sic videntur teneri fideles omnes, ad acceptandas Papæ definitiones; si enim nullus audeat contradicere,

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

censebuntur omnes tacite approbare. Dein, si non possunt licet contradicere; quia Pontifex id prohibet, & fideles ei tenentur obedi- re: etiam non possunt amplius licet non cre- dere; quia Pontifex aliquid definiens præcipit id credere. Alii Episcopi, eti quædoque sententias alias prohibeant, non tamen exigunt, nec possunt exigere, ante definitio- nem Sacrae Sedis, ut opposita sententia cre- datur esse de fide; cum enim infallibili- tatem non habeant, suam sententiam infalli- bilem reddere nequeant.

376. Probatur eadem minor 2. In sen- tentia adversa quilibet Episcopus, vel Eccle- sia particularis, posset pro suo arbitrio face- re, ut definitio Pontificis non foret infalli- bilis: adeoque extra Concilium nunquam posset infallibiliter damnari nova hæresis, ab Episcopo quodam orta, vel patrocinio ejus adiuta; sic autem definitiones Pontificis ordi- nariè inutiles forent, & consequenter se- querentur omnia ea incommoda, que adducemus inferius agendo de appellatione ad Concilium universale. Imo, cum saltem non nisi post longissimum tempus posset inno- scere nobis consensus omnium Ecclesiarum particularium, non nisi post longissimum tempus constare posset de infallibilitate definitionis: atqui sic non esset consultum Ec- clesiæ; cum fideles diutissime suspensi pen- derent, nec firmam fidem de rebus definitis elicere posse: ergo.

377. Dices fortè, non requiri consensus omnium omnino Ecclesiarum, sed tan- tum plurimarum, vel majoris partis totius Ecclesiae. Resp. In primis etiam hic pluri- marum Ecclesiarum consensus diutissime non innotesceret; neque enim tantum Ecclesia in Europa, sed etiam ultramarina aliqua, consentire deberent. Dein hic consensus legitimè, vel authenticè, aut numquam, aut non nisi tardissime innotesceret aliis. Quodsi adversarii (quod tamen non credo) exige- rent consensus expressum, per publicum scriptum, aut testimonium, adhuc difficilio- ri res forent loco; cum præsertim Episcopi, rati, se debere prius definitionem examina- re, minimè citò, sed tradissime ei auctorita- tivè subscriberent, ut est per se clarum: at- que adeo sequerentur, novo ex titulo, in- commoda infra adducenda quando agemus de appellatione ad Concilium.

Adde, quod hoc ratione nihil unquam certi futurum esset; nam, cum determinari non posset, quanta pars Episcoporum con- sentire deberet, semper esset locus exceptio- ni: & qui tenerent oppositam definiti- sententiam, posset semper prætexere, non sufficien- numerum Ecclesiarum consen- sis: e.g. si Pontifex aliquid definivisset contra Lutherum, aut Calvinum, posset dice- re Lutherani, aut Calvinisti, se non esse con- temnendam partem Ecclesiae, nec consentiri Pontifici, & consequenter ejus definiti- non esse infallibilem; nam præcisè major pars, sive exceedens oppositam, uno, vel altero numero, vel paucis, non videtur sufficere; cum nec in Concilij soleat definitio fieri,

P

sc.

si ferme dimidia, aut valde magna pars Episcoporum reclamet. Saltem, nisi Pontifex infallibilis haberetur, tales definitiones, ratione accedentis quomodo cuncte majoris partis Episcoporum, resistente adhuc valde magna parte aliorum Praesulum, non aestimarentur infallibilis.

378. Imò, cùm exemplum Concilii Ariminensis satis doceat, majorem partem Episcoporum, si sine Pontifice aliud definiat, posse errare, ij, qui Pontificem quoque errare posse contendunt, difficulter probabunt, præsertim refractariis quibusdam ingenii, quòd non etiam major pars Episcoporum cum Pontifice possit errare; adeoque, eti major pars definitionem aliquam Papæ tacite acceptet, tamen non facile probabitur, certum esse, quòd ea definitio infallibilis sit.

Nec dicant adversarii, quòd, sicut in Concilio universalis, eti non omnes Episcopi in illud convenient, tamen, si congregati aliud statuant, id ab aliis de fide tenendum sit, ita idem fieri debeat, si plurimi extra Concilium definitionem tacite acceptent; nam disparitas lata est; congregati enim in Concilio Patres soli representant Ecclesiam DEI, nec absentes sunt pars Concilli, aut habent votum decisivum; unde ab absentibus non pendet definitio, vel acceptatio Concilii, quod universalem Ecclesiam representans, habent promissam infallibilem assentiam Spiritus S. In casu autem tacite acceptationis quilibet, in ultima telluris parte Episcopus, est pars, ut vocant, corporis pastorum, habetque non minus votum, quam quilibet alius: atque adeo debet etiam hujus, & consequenter omnium, eorumque assensus, vel dissensus ratio haberi.

ARTICULUS XI.

Solvuntur Objectiones.

379. O B. i. Decreta morum, à Pontifice condita, non obligant ante acceptationem Ecclesie: ergo nec definitiones fidei: ant. prob.

decreta illa sunt leges humanæ: sed ille non obligant, nisi à subditis acceptentur, ut de civilibus legibus docere videtur communis Jurisconsultorum, apud Suarez I. 3. de legibus c. 19. n. 1. de canonice vero idem aliqui alii tenent: & confirmari videtur ex eo, quòd decreta morum Tridentini non ubique obligant; quia non ubique sunt acceptata. Resp. retorquo argumentum in definitiobus Conciliorum generalium. Resp. 2. neg. ant. si sensus sit, decreta illa primùm per acceptationem acquirere vim obligandi; si enim antecedenter non obligarent, non deberent observari, nisi acceptarentur. Sed nec deberent acceptari; si enim deberent acceptari, eo ipso haberent vim immediate obligandi ad acceptationem, & mediæ ad observationem. At dici non potest, ea non deberere acceptari; nam Alexander VII. dam-

navit hanc propositionem 28. *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem, à principe promulgatam.*

Ad prob. neg. mi. quia plene ex propositione damnata videtur inferri, neque leges civiles requirent acceptationem, ut defendit etiam Suarez loc. cit. nisi sint injustæ, aut nimili duræ: vel nisi princeps non habeat plenam potestatem, sed sub conditione tantum acceptationis, ut sit in quibusdam rebus publicis: vel, ut ait Suarez, etiam in quibusdam regnis, ut in regno Arragonie. Quod autem aliquando non observentur aliqua leges, etiam à Tridentino statutæ, (qua dicuntur non acceptatae) inde est, quòd vel Tridentinum noluerit ut plena potestate: vel quòd, licet primi quidem, qui eas non observaverunt, peccaverint, postea tamen, per consuetudinem diu tolerata, sint ea leges abrogatae, de qua re videri potest Suarez I. 4. de legibus c. 16.

380. Alii omittunt hoc antecedens, seu, quòd decreta morum non obligant ante acceptationem: negant tamen conf. & dicunt, quòd obligatio credendi veritates revelatas à DEO, quando de revelatione fatis constat, sit juris naturalis, ac Divini; nam lumen naturale dicit, credendum esse DEO loquenti, idque DEUS præcipit: at jure naturali, ac Divinum, utique obligant ante acceptationem: ergo. Hinc definitions Pontificis, cùm applicent nobis revelationem Divinam (ut fatus hucusque probatum) applicant etiam, mediæ saltem, præceptum juris naturalis, & Divini, de ea credenda. Eodem modo discurrunt de decretis morum, & definitionibus fidei, Conciliorum universalium: & certè Gallia, eti non omnia decreta morum, à Tridentino facta, acceptarunt, sine mora tamen acceptavit definitions fidei.

381. Ob. 2. Ut Pontificis definitio sit infallibilis, debet Pontifex esse indubitate legitimus, ut diximus. Jam sic: vel debet pro legitimo haberi à tota Ecclesia, vel tantum ab aliqua ejus parte: neutrum potest dici: ergo, prob. mi. non potest dici primum; alias quisvis Episcopus, noiens eum agnoscere, faceret, ut non sit indubitate legitimus: non secundum; alias incidimus in eandem difficultatem, quam adversariis objecimus.

377. & debebimus ipsi determinare, quanta pars Ecclesie cum debeat agnoscere: ergo. Resp. neg. suppositum. Per Pontificem indubitate legitimum, non tantum intelligimus illum, qui positivè jam ab Ecclesia agnitus est ut talis: sed, de cuius electione, & legitimo Pontificatu, non adest prudens dubitandi ratio; tunc enim ejus definitiones jam infallibilis erunt. Siqui autem eum nolint recipere, non reddent Pontificatum dubium: sed probabunt, se esse certos schismatics.

At, si verè prudens dubitandi ratio adesset (sicut contigit ante Concilium Constantiense) non forent infallibilis definitiones talis Pontificis, donec ratio dubitandi tolleretur. Unde quando dicitur, quòd, si electio prima Papæ, quacunque tandem de causa

causa, si fuisse nulla, ea fiat valida per tacitam acceptationem Ecclesiae, non est sensus, quasi tamdiu taliter electus non sit verus Pontifex, quamdiu ab Ecclesia non est positivè acceptatus; quia posset contingere, ut prima eius electio invalida diutissime non innotesceret, regionibus praesertim transmarinis, & sic secunda diutissime non perficeretur: sed sensus tantum est, quod, si electores trahant, & alii, qui statim possent, non reclamant, eo ipso censeatur tacite acceptatus: adeoque acceptatio, in tali casu necessaria, non est positiva, sed tantum negativa, seu non reclamatio.

Ob. 3. Vel Pontifex est infallibilis, etiamsi definitionem edat, sine prius adhibito diligentem examine: vel est tantum infallibilis, post adhibitum diligens, & rei gravitati proportionatum examen: neutrum potest dici: ergo. prob. mi. non potest dici primum; quia videtur incredibile, quod Pontifex, etiam temere aliquid definiens, sit infallibilis: non potest dici secundum; quia nunquam potest seiri, an adhibita fuerit ea diligentia, quae necessaria, & proportionata est rei definienda: adeoque saltem nunquam potest sufficienter agnosciri infallibilitas definitionis. Resp. retorg. argum. in Conciliis generalibus; vel enim dicuntur ita infallibilia ante, vel post adhibitam diligentiam?

Dices fortè, non posse deesse in Conciliis maturam deliberationem. Resp. Licet ista moraliter deesse non possit, posset tamen absolute deesse, e. g. si congregatis jam Patribus subito proponeretur quæstio, quam statim definirent: quod non quidem moraliter, absolute tamen fieri posset, si id DEUS non impediret. Moraliter autem neque deesse potest diligentia in definitionibus Pontificis; nam & Pontifices adhibere solent maximam, ut patebit ex n. 417.

Sed, eti Conclilia adhibeant aliquam diligentiam, tamen, si non constat, sufficere eam, quam adhibet Pontifex, neque satis constabit, sufficere eam, quam adhibet Concilium: adeoque, si ex hoc capite neganda esset infallibilitas definitioni Pontificis, neganda quoque esset definitioni Concilii generalis: quod nemo Catholicorum (quibuscum huc disputamus) admittit. In forma. Resp. conc. ma. neg. mi. ac dico, Pontificem semper fore infallibilem, quando aliquid definit; vel enim DEUS tunc non permitteret, ut omittatur diligentia requisita: vel diligentiam nullam requiret: sed assistet etiam nullam adhibitam: & semper impediet, ne definiatur falsum. videantur etiam dicenda inferius n. 417. & seq.

ARTICULUS XII.

Ostenditur Pontificiis Definitionibus male imputari errores.

382. **V**aria, & multa afferri solent exempla errorum, à diversis Pontificibus aliquid defini-

entibus admissorum: ex quibus videtur inferri, non esse infallibilis eorum definitiones. Sed, antequam directe respondeam, observo, quod, si admittatur, Pontifices errasse, tunc ii auctores, qui dicunt, ad infallibilitatem definitionum Pontificiarum sufficere consensum tacitum aliorum Episcoporum, non amplius possint suam sententiam defendere; nam in plurimis, & ferme omnibus capitibus, quæ tanquam errores objiciuntur Pontificibus, adfuit consensus tacitus Episcoporum; cum isti, tam illo tempore, quo definitiones editæ sunt, quæ tempore subsequenti, & quidem omnino longo, nunquam reclamaverint.

Dein, omissis hoc argumento ad hominem, dico, nullum posse ostendi exemplum, quo probetur, ullum Pontificem, extra Concilium aliquid definiendum, errasse, circa questionem fidei, aut juris, vel questionem facti, connexam cum questione juris; nam ad summum probari potest, aliquos Pontifices errasse ut privatos doctores, vel in questionibus puri facti, quod non definitiverrunt, sed tantum tanquam probatum supposuerunt: in quibus questionibus etiam Concilium generale errare potest. Sed nimis longum foret, omnia, & singula refellere: qui pleniores notitiam cupit, aeat Bellarminum tom. 1. contr. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 8. & sequentibus, ubi de quadriginta, & uno, Pontificibus agit, eosque ab adversiorum objectionibus vindicat.

383. Afferam tamen pro eruditione discipulorum Theologiae (qui fortè haec aliquando legere dignabuntur) quid ad aliqua, quæ majori apparenti specie quibusdam Pontificibus objiciuntur, responderi debeat. Itaque primò. Quando S. Petrus, Christum negavit, nondum Pontifex fuit: sed neque tunc docuit è cathedra, eum esse negandum, sed tantum ut homo privatus infidelitatem, & quidem tantum externam admisit. Quando autem idem ad Galatas 2. v. 14. dicitur, coegerisse gentes judaizare, non id fecit docendo, aut jubendo, sed tantum aliquatenus suo exemplo, quatenus & convivio & conversatione cum gentibus abstinuit: & sic præter ejus intentionem alii etiam, ad idem faciendum inducti sunt: in quo Spondanus (qui fusè de hac historia agit ad annum Christi 51. à n. 7.) materialem tantum errorem videtur agnoscere.

Imò P. Didacus de Quadros in sua Palaestra Biblica tom. 1. decade 5. q. 7. n. 9. docet, illud factum S. Petri tantum fuisse aliquid minus perfectum, quod tamen in Apostolo, à quo perfecta merito expectantur, alter Apostolus non immerito reprehenderit. & hinc n. 10. ait, illa verba S. Pauli ad Galat. 2. v. 14. Quod non recte ambularent ad veritatem Evangelii: significare: ad totam plenitudinem Evangelica perfectionis, & libertatis. Nec dicas, hoc esse contra torrentem Patrum; nam, ut ait idem auctor cit. q. n. 12. plures SS. Patres ut Hieronymus, Chrysostomus, Athanasius, Cyrilus Alexandrinus, Origenes, & alii, volunt,

volunt, S. Petrum non peccasse in illa separatione sua à gentibus, sub adventum Ju-
dæorum.

Secundò. Zephirinus (quod tamen dicitur à solo Tertulliano, cuius testimonium, utpote jam Montanista, in propria causa non est magni ponderis) literas pacis, seu communionis quidem dedit Montanistis: non autem approbavit unquam falsam eorum doctrinam: quam probabilissime ignoravit, ab iis teneri; nam postea à Præxa informatus de illa, literas suas revocavit. Tertiò. Liberiùs nunquam subscriptis Arianae fidei: sed tantum subscriptis formulæ Sirmiensi, & condemnationi S. Athanasii, similique Ursacio, & Valenti communicavit. At formula illa, teste S. Hilario, fuit Catholica. Qui autem S. Athanasium accusabant, non tam causam fidei, quām crimina circa mores prætexebant. Tandem Valens, & Ursacius putabantur à Liberio esse Catholici, ut ipse scribit ad Episcopos Orientales. Quodsi etiam, victus ærumnis, & cruciatibus, hæresi subscriptis, errasset quidem, sed tantum actu externo ut persona privata, sicut Petrus, quando negavit Christum: licet (ut Bellarminus loc. cit. c. 9. advertit) Catholici cor ejus serutari non potuerint, adeoque eum hæreticum præsumpserint. Quarto. Felix II. (cuius Pontificatus intra Liberii tempora inclusus est, ut Bellarminus docet loc. medo cit. & Spondanus ad annum Christi 355. n. 10.) nunquam fuit Arianus: neque eum iis comunicavit, quando erat legitimus Pontifex: sed tantum cum iis communicavit prius, quando adhuc erat Antipapa: postea autem martyr effectus est.

384. Quintò. Innocentius I. quando dixit, baptismum hæreticorum validum esse, non autem conferre Spiritum Sanctum, locutus est de baptismo collato adulcis pariter hæreticis; is enim, quia recipitur cum impedimento peccati, seu, ut dicitur, ficte, est validus quidem, sed informis, hoc est, non confert gratiam, seu Spiritum Sanctum. Idem Innocentius in epistola ad Concilium Milevitanum (qua est 93. inter epistolæ S. Augustini) scribit quidem, infantibus necessarium esse SS. Eucharistiam: at id tantum incidenter scribit, & tanquam rationem sui asserti primarii, seu definitionis, quod scilicet infantes debeant baptizari: verba Innocentii sic sonant: *Illud vero, quod eos Vesta Fraternitas asserit predicare, parvulos aeterna vita premis, etiam sine baptismatis gratia, posse donari, perfatum est; nisi enim manducaverint carnem filii hominis, & biberint sanguinem ejus, non habebunt vitam in semetipsis.* Qui autem hanc eis sine regeneratione defendunt, videntur mibi ipsum baptismum velle cassare, cum predican, hos habere, quod in eos creditur, non nisi baptimate conferendum.

Ex quibus colligitur 1. quod hic Pontifex textum S. Joannis: *Nisi manducaveritis &c.* tantum incidenter adducat, aut ad summum, tanquam probationem sui asserti primarii,

seu definitionis de necessitate baptismi, respectu infantium. At rationes in Concilis, etiam universalibus, adeoque & in definitionibus Pontificiis, adductæ, non sunt de fide, nec sunt definitiones. Colligitur 2. quod Innocentius non loquatur de reali Eucharistia sumptione, quam Tridentinum infantibus necessariam negat *sess. 21. l. 4. & can. 4.* sed tantum de aliqua mystica; de illa enim loquitur, de qua S. Augustinus (ad quem cum aliis Patribus Pontifex scribit: ut S. Augustinus, relatus in C. In Ecclesia Salvatoris. de consecrat. 130. dist. 4. (quod caput desumptum est ex l. 1. contra duas epistolæ Pelagianorum 22.) loquitur de sumptione Eucharistie tantum mystica.

Nam dicit quidem ibi S. Augustinus, parvulos debere communicare, propter illum textum: *Nisi manducaveritis &c.* sed mox idem S. Doctor, relatus C. Nulli. 131. ead. dist. (quod desumptum est ex C. Quia passus est. de consecratione 36. dist. 2.) te explicat, qualēm communionem, vel Eucharistie sumptionem intelligat, sic dicens: *Nulli est aliquatenus ambigendum, tunc unumquemque fiduciū corporis, sanguinisque Dominici participem fieri, quando in baptismate membrum Christi efficitur:* nec alienari ab illius panis, calicisque consistio, etiam si, antequam panem illum comedat, & calicem bibat, de hoc sacculo, in unitate corporis Christi constitutus, abcedat; *sacramenti quippe illius participatio, ac beneficio non privatetur, quandoque hoc, quod illud sacramentum est, inventi: quæ rāmen verba videntur potius esse S. Fulgentii in epistola ad Ferrandum de baptismo athiopis in fine: certè S. Fulgentii verba loc. cit. sunt prioribus simillima; ubi hic S. Doctor pariter sentit, quod, quisquis baptizatur, jam corporis Christi particeps fiat: idque etiam probat, adducto S. Augustini sermone.*

Glossa etiam in cit. C. Quia passus. sic habet: *In tertia parte dicitur, quod quicunque baptizatur, participes efficitur corporis Domini, et si ante decebat, quam de pane illo edat, vel de calice bibat.* Ex quibus facile intelligitur, tam Innocentium, quam S. Augustinum, cum dicunt, parvuli necessarium esse sumptionem SS. Eucharistie, non loqui de reali mandatione corporis Dominici, sed tantum de aliqua mystica, virtuali, vel interpretativa: quatenus scilicet parvuli per baptismum uniuntur corpori mystico Christi, atque Ecclesie, in qua fidelibus corpus Christi verum mandandum conceditur.

385. Sextò. Liber quidam, scriptus contra Eutychem (in quo dicitur, in Eucharistia post consecrationem manere naturam, vel substantiam panis) non est Gelasii Papa, ut ostendit Bellarminus de scriptoribus Ecclesiastis, in Gelasio Papa, & in Gelasio Cyziceno: sed, ut idem Cardinalis docet, verosimiliter est Gelasii Cyziceni. Idem iterum, & efficaciter probat tom. 3. contror. 3. de Eucharistia l. 2. c. 27. ubi tamen ostendit, per

per naturam, vel substantiam panis, quæ co
in libro dicitur remanere in Eucharistia,
more Græcorum non intelligi ipsam sub
stantiam propriè dictam, sed tantum essen
tiā accidentium. Septimò. Quando Ge
lafius Papa ait, sine sacrilegio grandi non
posse communicari sub una tantum specie,
loquitur de sacerdote; nam C. Comperi
mus. de consecratione. 12. dist. 2. habet hunc
titulum: *Corpus Christi sine ejus sanguine
sacerdos non debet accipere*: vel loquitur
de Manichæis, & Priscillianistis, qui à sacro
sanguine ex sacrilega superstitione abstine
bant. Octavò. Vigilius, quando hæresi Eu
tychianæ videbatur favere, nondum erat
legitimus Pontifex; vivebat enim adhuc
Sylverius in exilio: postea autem Vigilius,
jam verus Pontifex, mox eam hæresim dam
navit. videatur Spondanus ad ann. Christi
538. à n. 2. & ann. 540. n. 4.

Nond. Martinus I. non docet, quod venia
peccatorum, non sit danda diaconis, vel
prefbyteris, post ordinationem peccantibus:
sed tantum dicit, quod non sint restituendi
sacris mysteriis, seu executioni suorum or
dinum: idque juxta rigorem canonum tunc
vigentium. Decimò. Gregorius III. quan
do permittit viro ducere uxorem aliam, si
prior propter infirmitatem debitum redde
re non possit, intelligendus est de impo
tentia perpetua, naturali, & contractum
matrimonii antecedente. videatur Canus de
locis Theol. l. 6. c. 8. resp. ad 8. Undecimò.
Adrianus non approbavit Concilium Fran
cofordense quoad omnia, sed tantum quoad
ea, quæ spectant ad filiationem Christi
naturalem: neutiquam autem approbavit
illud, quoad condemnationem Synodi VII.
quanquam etiam Francofordientes Patres
hanc non damnaverint, sed tantum decre
tum aliquod ei affictum.

386. Duodecimò. Nicolaus I. C. A quo
dam Judeo. de consecratione. 24. dist. 4. non
definivit baptisnum, tantum in nomine Chri
sti collatum, esse validum: sed tantum,
quod baptizari à Judeo non sint rebaptizan
di: alterum autem obiter ex S. Ambrosio
addidit: sola autem definitiones, & non
alia quæque, iis adjecta, sunt de fide, ut
jam dictum. Decimotertiò. Stephanus, &
Sergius, in causa Papæ Formosi, errarunt, non
in definitione fidei: sed tantum in quæstio
ne puri facti, quatenus judicarunt, For
mosum non fuisse legitimum Pontificem: &
ab eo ordinatos, tanquam malè, quounque
demum ex defectu, ordinatos, reordinari
jusserunt: de quo paulò plura inferius. n.
441. & iterum in tractatu de Sacra
mentis. à n. 223.

Decimoquartò. Alexander III. quan
do ait, à Divina lege, & generali Ecclesiæ
confuetudine, alienum esse, quod septem
testes requirantur ad valorem testamenti,
in primis hoc non definit, sed tantum ut ra
tionem aliquam adducit. 2. Per alienum
non necessariò intelligitur contrarium, sed
tantum extraneum, seu non introductum:
uti revera illa necessitas, non à lege Divina

introducta est, sed à civili. Quando autem
idem Papa statuit, valida esse debere testa
menta, quæ sub tribus testibus facta sunt, in
telligi potest, loqui de iis testatoribus, qui
Ecclesiæ in utroque foro subjecti sunt: vel
certè de iis, qui Ecclesiæ, aut locum pium,
hæredem instituunt. Decimoquintò. Cæle
stinus III. etsi ut privata persona censuerit,
solvit matrimonium per lapsum unius conju
gis in hæresin, nunquam id definitivit; nam In
nocentius III. eius successor C. Quanto. 7. de
divortiis. tantum dicit, prædecessorem suum
aliter sensisse, se tamen non credere, quod
dissolvatur; unde nec iste aliquid definitivit.

387. Decimosextò. Innocentius I. & III.
quando adducunt leges antiqui testamenti,
non eas adducunt, ut præceptivas, sed ut
exemplares: nec volunt, omnes Deuteron
omii leges strictè servandas esse: sed tan
tum alias quoad similitudinem, ut patet
ex ipso C. Per venerabilem. 13. qui filii sint
legitimi. ex quo contra infallibilitatem isto
rum Pontificum arguitur; nam ibi tantum
per similitudinem aliquam, lex Deuteronomii
ad legem novam applicatur; alibi enim
(nempe C. Volens. unico. de purificatione post
partum) idem Innocentius III. clare ait:
Umbra legis evanuit: & hinc inservit, mu
llieres statim post partum Ecclesiæ intrare
posse. Adde, quod illa dicta de lege anti
qua, tantum adducantur, ut rationes: non
vero de definitiones.

Decimoseptimò. Nicolaus III. C. Exi
vit, de verb. signif. in 6. docuit: Chri
stum verbo, & exemplo, docuisse perfe
ctissimam paupertatem, in abdicatione o
mnis dominii consistentem: cum quo bene
stat, Christum pro aliquo tempore, etiam
loculos habuisse, & proprium aliquid, sal
tem in communi. Joannes XXII. autem
tantum contendit, Christum aliquando ali
quid proprium posse disse, & contrarium ef
fe hæreticum. Cæterum circa usum facti,
separabilem ab omni dominio, nihil defin
it Joannes: sed ad summum aliquid tradi
dit, tanquam rationem, factæ à se, & à Se
de Apostolica, abdicationis bonorum, quo
rum usum Patres Franciscani habent (quod
jus in ea bona potuit à se abdicare) nam in
Extravaganti: *Quia quorundam. de verb.
signif. expresse dicit: Prout in decretali:
Ad conditorem canonum. est probatum:* ergo non definitum. Quod autem ibidem dicat,
neminem debere impugnare, quæ in eadem
decretali *definita, ordinata, seu facta* sunt.
hoc ipso significat, tantum aliqua esse defini
ta, non omnia. Idem etiam Joannes nun
quam definitivit, animas ante diem judicii
non venire in cœlum: aut non videre DE
UM: quamvis ut privatus docttor ad id sen
tiendum propensus fuerit: in articulo mor
tis tamen quoad hanc questionem judici
um suum Ecclesiæ doctrinæ submisit.

Decimo octavo. Volaterranus quidem
scribit, Innocentium VIII. permisisse Nor
vvegis, ut sine vino sacrificium Missæ ce
lebrarent: sed est fabula, quam unus, aut al
ter auctor, ex eodem descripsit. Certe fal
sum

sum est, quod ibi vinum servari non possit; cùm defacto copiosum servetur, & dudum ante Innocentium ibi Missa celebrata sit. Decimonon. Bulla Sixti. V. circa editionem Bibliorum recognitorum, nūquam est plenē promulgata, ut fūse probat Tannerus. tom. 3. disp. 1. q. 4. dubio 6. n. 264. testimoniis Romā perscriptis; quamquam enim, in inpressis exemplaribus Bullæ, legantur nomina cursorum, eam Bullam locis solitis affigentium, & dies &c. quæ typographus addidit (quia putabatur certò promulganda) tamen affixio re ipsa facta non fuit.

ARTICULUS XIII.

An Honorius I. Papa lapsus sit in hæresin.

388. **M**aximè celebris est controversia de Honorio I. an non ipse hæresin Monothelitarum approbaverit; nam id videtur colligi ex ejus epistolis ad Sergium, & ex Synodo VI. act. 13. & 18. & Synodo VII. actione ultima: itemque Synodo VIII. act. 7. nam ibi Honorius ut Monothelite damnatur. Hæc quæstio fūse tractatur à Bellarmino tom. 1. controv. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 11. Spondano ad annum Christi. 633. & 681. Severino Binio tom. 3. Concil. p. 1. in notis ad Concilium Constantiopolitanum III. seu Oecumenicum VI. verb. Monothelitarum hæresin. & tom. 2. in disput. 8. Maximi contra Pyrrhum. folio mibi 1031.

Ad hanc quæstionem quidam respondent, cum Cardinale de Turrecremata, apud Bellarminum loc. cit. Patres illos damnasse Honoriū, ex falsa informatione, & non bene intellectis ejus epistolis. Sed juxta hanc responsionem necessariò dicendum est, Patres Synodi VI. non id spectasse, ut de textu Honoriū, secundum se, & absolute spectato (qui, ut infra ostendetur, non est hæreticus) cognoscerent, & dogmaticè decernerent; alias tam parū dici posset, eos deceptos fuisse, in intelligentia earum epistolarum, quam parū dici potest, deceptum fuisse Tridentinum, in intelligendis libris Lutheri: aut Innocentium X. in intelligendo libro Jansenii. Quare dici debet, quod Patres illi, falsis rumoribus decepti, epistolas Honoriū, per se dubias, acceperint in deteriori sensu, adeò, ut mentem Honoriū hæreticam presupposuerint, & juxta eam præsuppositionem, etiam de epistolis judicarent: sive (ut quidam recentior ait) quod acceperint eas epistolas, non in sensu literali, & obvio, sed personali, qualem scilicet ipsum Honoriū personaliter habuissent, presupposuerant. Hoc supposito, si ulterius objiciatur, ab iisdem Patribus dici, Honoriū Sergio per omnia consensisse: istum autem aperte hæreticum fuisse: responderi potest, & debet, per hoc non probari, Honoriū etiam hæreticum fuisse; nam licet Sergius alias hæresin suam aperte prodiderit, tamen dici potest, id eum

non fecisse in illis epistolis, quas ad Honoriū dedit: sed ex aliis, aut literis, aut si gnis, hæresis convictum fuisse.

389. Quando urgetur argumentum, dicens, quod ex dictis saltē inferatur, Synodus definivisse, quod saltē in genere Romanus Pontifex, ut docens è cathedra, vel etiam ut privata persona, possit errare, respondere debent isti auctores, de hoc Synodum nihil definivisse, sed tantum suppositum quod id factum fuerit: qua in suppositione Concilium ipsis non videbitur infallibile; 1. quia hæc suppositio est facti. 2. quia non fuit approbata, aut confirmata à Pontifice. Certè Agatho, qui ut Pontifex Concilium illud confirmavit, de ea suppositione nihil dicit: sed tantum ait, se Concilium, hoc est, definitiones factas, recipere: imd, sicut Concilium, ita ipse etiam Summus Pontifex, in puri facti quæstionibus non est infallibilis. Dein si rationes definitionum non sunt infallibles, multò minus erunt infallibilia præsupposita præcisè ad decisionem, præsertim, si ipsa decisio sit tantum alicujus quæstionis puri facti non dogmatici.

Quod additur, Synodum dicere: *Ea quod invenimus per scripta, qua ab eo facta sunt ad Sergium; quia in omnibus ejus mentem securus est, & impia dogmata confirmavit:* videtur, ab his auctoribus responderi posse: hoc tantum afferri tanquam rationem decisionis, adeoque non esse infallibile. Secundò dico ab ipsis potest, scripta illa non sumi ut absolutè in se spectata, sed juxta mentem Honoriū male suppositam, ut dictum.

Hæc tamen responsiones, præterquam, quod per se scabré, & minimè expeditæ videantur, ex eo etiam difficiles sunt, quod difficulter alicui persuaderi possit, Patres in Concilio non judicasse, de scriptis in se spectatis, & juxta obvium eorum sensum: sed iis attribuisse sensum hæreticum, tantum ex aliqua mala informatione, vel persuasione, aut suppositione, de hæretico Honoriū animo, qui tamen, nec aliunde probari, nec ex obvio verborum sensu, inferri poterat. Certè minimè credibile est, Romano Pontifici (quem Concilia omnia semper summè reverita sunt, & præsertim Synodus VIII. citata n. 342. à qua tamen etiam Honorius action. 7. debuisset fuisse Monothelitis annumeratus) certè, inquam, minime credibile est, Romano Pontifici statim à Concilio attributam fuisse hæresin, crimen in Ecclesia DEI semper reputatum gravissimum, eumque de hac fuisse publicè condemnatum, quin prius de ea ex suis scriptis legitimè convictus fuerit, sed tantum ex mala informatione, aut suppositione, aliquo modo denigratus. Sanè sic non solet agi, etiam contra clericum infimi ordinis, præsertim jam mortuum (ut Honoriū jam fuerat) quando se defendere non amplius potest. Nec censi possit talis modus procedendi satis æquitati conveniens; cum omnia jura clament, favendum esse reo, & neminem, nisi probatum, censendum esse malum:

malum: nec ex suspicione, aut suppositione male fundata, quenquam damnandum.

Alii respondent, Honorium errasse, sed tantum ut doctorem privatum; cum tantum privatis literis hæresin docuerit; de hoc enim accusatur. Sed etiam hæc responsio difficultate non caret; nam opponi potest, Honorium ibi prohibere usum vocum *duarum*, vel *unius voluntatis*: *operationum*, & *operationis*: adeoque videri loqui ex cathedra, utpote præcipientem, & obligantem. Ulterius non aliter scripsit Honorius ad Sergium, quam alii Pontifices ad alios Episcopos: quorum tamen responsa, ad quæstiones fidei spectantia, etiæ privatim tantum Episcopis sint missa, censentur esse Pontificis ex cathedra loquentis; nam talia responsa plurima, Juri Canonico inserta, censentur totam Ecclesiam obligare.

390. Mihi probatur vel maximè responsio, Spondani, Binii, Bellarmini, & aliorum apud hunc, qui dicunt, acta Synodi VI. esse vitiata, & Honorii nomen fraude Græca iis insertum: quod Bellarminus ait, sine dubio factum, & probat argumentis sanè maximis. Primo enim epistola Honorii (quarum prior refertur *actione 12. Synodi VI.* alterius fragmentum habetur *actione 13. ejusdem Synodi*) nihil non Catholicum habent. Confitetur in iis Honorius, duas in Christo naturas, utramque operantem, Divinam Divinæ, humanam humana: & inferius iterum dicit, Christum in duabus naturis operatum Divinitus, atque humanitus. Voluit autem abstinere à nominandis, una, aut duabus voluntatibus, ne iterum, vel Nestorii, vel Eutychetis error, occasione accepta, revalesceret.

Quando autem Honorius in priore epistola scribit: *Unam voluntatem fatemur Domini nostri Iesu Christi:* addit; *quia profecto à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa illa profecto, que ante peccatum creata est, non qua post pravaricationem vitiata:* ergo loquitur tantum de unitate voluntatis unius in natura humana: quasi dicaret, in Christo non esse duas contrarias voluntates, sicut sunt in nobis, in peccatum originalis peccati. Quod adhuc magis confirmatur ex disputatione S. Maximi contra Pyrrhum, apud Binium *tom. 2. Concil. fol. mibi 1031.* ubi hic S. Martyr expressè ait, ab eo secretario, qui epistolas Honorii scripsit, id dictum explicatum fuisse, *de una voluntate humana natura;* nam ait, Sergium scripsisse, quosdam prædicare, Christum habere duas voluntates contrarias. Insuper, cum toties Honorius dicat, nec unam, nec duas voluntates esse dicendas, cur unam tantum utriusque naturæ statuisse censeatur?

Rursus Agatho Papa, qui post Honorium rexit Ecclesiam (*in epistola ad Imperatores Constantium, Heraclium, & Tiberium, que habetur actione 4. Synodi VI.*) sic ait de Romana Ecclesia: *Hac Apostolica ejus Ecclesia, nunquam à via veritatis, in qualibet erroris parte deflexa est.* & paulò post de vera fidei regula ait: *Quam & in*

prosperis, & in adversis, vivaciter tenuit, ac defendit, hac spiritualis mater vestri tranquillissimi imperii, Apostolica Christi Ecclesia (scilicet Romana, ut patet ex contextu totius epistole) que per DEI omnipotentis gratiam, à trahite Apostolica traditionis, nunquam errasse probabitur: nec hereticis novitatibus depravata succubuit: sed, ut ab exordio fidei Christianæ, percepit ab auctoribus suis, Apostolorum Christi principibus, illibata sine tenus permanet &c. & iterum: *Dominus, qui fidem Petri non defecuram promisi, confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices, mea exiguitatis predecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum.*

Rursus in epistola 2. (quam idem Agatho scripsit, suo, & Romanae Synodi nomine, ad hanc ipsam Synodus VI. quæque iterum habetur *actione 4.*) ait: *Fidei splendidissimum ... lumen, quod ex veri lumini fonte, tanquam de radio vivisci fulgoris, per ministros Beatos Petrum, & Paulum, Apostolorum principes, eorumque discipulos, & Apostolicos successores, gradatim usque ad nostram parvitetatem, DEI opulazione servatum est, nulla heretici erroris terra caligine tenebratum, nec falsitatis nebulis confundatum, nec intermixtis hereticis pravitatibus, velut caliginosis nebulis perumbratum, immune, atque syncerum, iterum in eadem epistola ait: Nostra parvitas predecessores ... Apostolicam confessio nem ... absque cuiuspiam novitatis errore circa ambiguitatem determinarunt. Idem Agatho, dum in eadem epistola enumerat Monothelitas, Cyrus Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, & Theodorum, nullo modo inter eos ponit Honorium.*

Ex quibus clarum est, Agathonem apertere affirmare, nullum unquam ex suis predecessoribus, Romanis Pontificibus, fidem heretica pravitate miscuisse, vel hereticum fuisse. Si autem Honorius, Agathonis antecessor, fuissest heresi infectus, & ut talis publicè ab eodem Concilio damnatus, qua fronte Agatho hæc affirmare ausus fuissest? Ulterius in eodem Concilio *actione 8.* recipitur hæc ipsa Agathonis epistola, tanquam à Spiritu S. per os Petri dictata (de quo vide *n. 353.*) an non autem Concilium, & Spiritus S. secum ipsis pugnassent, si ab illo tamen Honorius, tanquam hereticus, toties anathemate percussus fuissest? Sed & in Concilio Romano Lateranensi frequentissimorum Episcoporum, celebrato à Martino I. damnantur nominatim alii Monothelitæ: nunquam tamen nominatur Honorius; cum tamen Patres illi, nec ignorasse potuerint, quid Honorius egerit: nec voluerint pepercisse noxiō; cum sanctissimi fuerint, præsertim ipse S. Martinus. Tandem plures auctores, etiam Græci scriptores, Honorium omittunt, cum damnatos recensent, ut testatur Bellarminus *tom. 1. controv. 3. de Roman. Pontif. l. 4. c. 11.*

391. Jam vero apud eundem Bellarmi-

num

num loco modo cit. refert Anastasius Bibliothecarius, ex Theophane Isauro Græco, nomen Honorii postea primū actis Concilii insertum fuisse: & fuit (ut ait Bellarminus) consuetudo Græcorum ferme ordinaria corrumpendi libros; nam in hac ipsa Synodo VI. reprehensa sunt corruptiones plurimæ, factæ in actis Synodi V. ut expressè referatur *action. 14. Synodi VI. adeò, ut tres quaterniones spurii inserti fuerint.* Idem ostenditur de aliis epistolis plurimis, ut & de Synodis III. IV. ac V. imo & VII. ut queruntur Pontifices Leo, & Nicolaus: cur igitur non dicamus idem de Synodo VI? præstetim, cùm constet, post Synodum VI. conclusam, rursus Constantinopolin ascendisse multos Episcopos, & edidisse canones Trullanos, quorum, ut ait Bellarminus, non aliis scopus videtur fuisse, quam taxandi, & reprehendendi Romanam Ecclesiam. Addit Spondanus ad ann. Christi 681. n. 5. probabilissime Theodorum Constantinopolitanum Monothelitam, prius depositum à Patriarchatu Constantinopolitano, sed post mortem Gregorii, ob factam, seu simulatam pœnitentiam, iterum Patriarcham creatum, illa acta in manus recepisse, suumque nomen delevisse, ac Honorii supposuisse. Cur enim hic Theodus nunquam nominetur; cùm tamen reus etiam fuerit? Ubi nota, nominari quidem Theodorum Pharanitanum sed eum allum esse à Constantinopolitano.

392. Sed dicunt adversarii. Leo II. etiam (*in sua epistola ad Imperatorem Constantinum, qua habetur ad finem Synodi VI.*) execratur Honorium. Resp. Hæc ipsa epistola pars est actorum Synodi VI, & probabilissimè etiam corrupta, vel, ut Binius *in notis in vitam S. Leonis II.* ex Baronio ait, omnino supposititia; 1. enim dicitur data mense Mayo, tanquam responsoria ad epistolam, primū sequenti Julio scriptam 2. Leo II. non potuit fuisse Pontifex mense Julio; cùm creatus mense Augusto, tantum decem menses federit. 3. Epistola illa scripta dicitur *indictione 10.* qua Leo nondum fuit Papa. 4. Ex hoc ipso videtur ficta, & falsa; quia Honorium anathematizat; cùm tamen hic publico funere Roma, inter sanctos Pontifices, sit tumulatus, elque solemniter parentatum. Ex similibus fundamentis *eodem loco* idem Binius paulò antè ostendit, suspicetam quoque esse epistolam Constantini Imperatoris ad Leonem II.

Urgent quidam. Etiam Synodus VI. imo & VII. Adrianus quoque II. Papa: quin & Agatho, Honorium damnatum ajunt. Resp. septimam synodum etiam non esse incorruptam, ut dictum n. *preced.* Idem dic de octava, & quidem etiam ex hoc capite, quod non sit credibile, eam voluisse Romanum Pontificem hereticis anumerare, & tanquam tales damnare; cùm (ut vidimus n. 342.) expressè statuat, in Romanos Pontifices sententiam non esse pronunciandam. Quod spectat ad Adrianum, ejus dicta hoc de re continentur in Synodo VIII. *action.*

7. collig. 3. sed acta hujus Synodi non debent haberi pro incorruptis, ut modò dictum.

Quod si etiam ea dicta Adriani, fideliter, & incorruptè relata essent, tamen nihil probarent; nam Adrianus ibi tantum dicit, quod Honorius post mortem ab Orientis Episcopis anathemate sit affectus: sed non dicit, id jure factum. Dicit insuper, Honorium accusatum fuisse de hæresi: non autem asserit, eum fuisse convictum. Addit etiam, non potuisse illos Episcopos fenantiam in Honorium pronunciare, nisi ejusdem primaria Sedis Romanae accedente ad eam rem auctoritate: sed non dicit, eam accessisse: & sanè Honorium Romanae Sedes nunquam condemnavit, ut pater ex saepe dictis, & iterum patebit ex mox dicendis. Si Legati Pontificis ea in causa plus Synodo concessissent, transgressi fuisse suum mandatum, aut instructionem: vel certè sine mandato id fecissent: quo casu ex n. 330. eorum acta, neque à Pontifice rata habita, neque infallibilis habenda fuisse.

Quod jam spectat ad Agathonem Pontificem, hic Honorium nunquam damnavit, ut clarum est ex ejus epistolis: imo in epistola, qua (prout n. 353 dictum est) à Concilio illo, ut S. Petri vox recepta est, ait, nullum suorum Prædecessorum, à fide unquam errasse. Unde mirandum est, Caranaz in Summa Conciliorum, in compendio Synodi VI. *actione 4.* dum compendiosus refert Agathonis epistolam, eidem inter alios hereticos nomen Honorii inseruisse, in quo, nescio, qua falsa suppositione, deceptus fuit. Et hæc sufficient, ad aliquam eruditionem Theologicam; neque enim haec polemicè hæc tractamus. Qui copiosiore haec de re eruditionem desiderat, Baronium, Bellarminus, Leytatum, aut alios polemicos scriptores volvere velit, qui abundat ei satisfacient.

ARTICULUS XIV.

An Pontifex sit infallibilis in Questionibus facti, & Damnationibus certarum Propositionum.

393. **Q** uæsto est, an Summus Pontifex sit infallibilis, tam in questionibus facti, quam in questionibus juris. *Questio juris* vocatur, quando queritur de existentia alicujus juris, sive, an jus aliquod detur, præcipiens, vel prohibens certam aliquam rem. *Questio facti* autem dicitur, quando queritur, an aliquid factum sit, vel non. e. g. *questio juris* est, an infantes debeant baptizari: *questio facti*, an hic, vel ille infans sit baptizatus. Ad questiones juris reducuntur etiam illæ, quibus queritur de honestate alicujus rei, per se quidem non præcepta, sed statuta: vel de licentia alicujus actionis: circa quas questiones dici potest, dari jus, quod licitam reddat talem actionem, vel saltem eam honestam reputari jubeat, e. g. licet nul-

An Pontifex sit infallibilis in Quæstionibus facti, & Damnat. certarum Proposit. 121

nulum detur jus, per se precipiens ingressum in religionem, datur tamen jus precipiens, ut talis ingressus reputetur bonus, & meritorius; quia Ecclesia, vel Pontifex, approbans religionem, proponit eam ut viam perfectionis.

Jam quoad quæstiones juris, nullum dubium esse debet, de infallibilitate Pontificis; nam omnes rationes, pro ejus infallibilitate adductæ, vel maximè probant, quod in explicando jure Divino, vel condendo jure Ecclesiastico humano (quibus in casibus universam Ecclesiam obligat, vel ad credendum, vel ad obediendum) infallibilis sit, ne tota Ecclesia in errorem inducatur, credendo honestum, idque exequendo, quod re ipsa tale non esset.

394. Quoad quæstiones facti autem, faciendum est inter eas discrimen; aliqua enim facta Pontifex non proponit credenda, sed tanquam testibus, alisque legitimis documentis juridicè probata, supponit vera, atque exinde ad pœnam statuendam, vel gratiam faciendam, progradientur; quin ullo modo fideles obligent ad credendum, ea facta reverè contigisse. Quæstio de hujusmodi facto dicitur *puri facti*, & tale factum vocatur *informe*; eo quod non sit informatum, ut ajunt, Pontificia definitio-ne.

In tali casu falli potest Pontifex, & cum ipso Concilium (& sic utique erravit Stephanus VII. dictus VI. dum Papam Formosum, antecessorem suum, è tumulo protractum, in Tyberim projici jussit: quod factum Spordonius ad an. 897. vocat *immagine sacrilegium*) nam in tali facto, quamvis Pontifex erret, errat tantum ut homo privatus, & sicut alius judex: nec inde damnum infertur toti Ecclesia. Tenetur quidem condemnatus obedire Pontifici, ut quivis alias alteri legitimo judici, pœnamque subire, ne scandalum præbeat: at potest licet modis patere novum cause sua examen, & innocentia sua, productis novis testibus, vel documentis, consulere.

395. Alia sunt facta, quæ à quibusdam vocantur *dogmatica*, vel *formata*, quæque Pontifex ut Caput Ecclesiae, & Doctor universalis, sua definitione informat, atque fidilibus firmissimo assensu tenenda proponit: & circa hæc facta Pontifex infallibilis est. Tale est factum, quod Benedictus XII. dum ante Concilium Florentinum definivit, nempe, animas defunctorum, ante generale judicium (scilicet postquam penitus expurgate fuerunt) in cœlum recipi, & Divinam essentiam videre (verba vide in tract. de beatitud. n. 50.) hoc enim est aliquod factum, quod Ecclesia credendum, adeoque infallibiliter propositum est. Tale quoque factum definitur, quando quis de novo inter Sanctos refertur, seu canonizatur; tunc enim definitur, talem hominem in statu gratia decepsisse: quod est aliquod factum. Quia tamen talis defunctus toti Ecclesia commendus proponitur, & hæc non minus erraret, si coleret damnatum, quam, si coleret

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

dæmonem, debet Spiritus S. infallibili sua assistentia, tales errorum impedire.

396. Dices fortè cum quibusdam, tales quæstiones, non tam de facto, quam de jure esse; cum in iis agatur de sensu verbi Divini scripti, aut traditi; nam, ajunt, animas purgatas statim in cœlum admitti, & hunc, vel illum, in gratia perseverâsse usque ad finem, jam esse à DEO revelatum, & tanquam propositionem particularem implicitè contineri in revelata aliqua propositione universalis. Sic, ajunt, in hac propositione: *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth. 24. v. 13.* implicitè esse revelatum, quod hic, vel ille sit canonizatus, vel Sanctis annumeratus; nam dicunt, quod, dum Christus eam propositionem protulit, jam omnes, & singulos, sub particula universalis qui contentos, intellexerit, ac designarit: Pontifex autem sua definitione nobis applicet, vel declareret, hunc, vel illum, esse unum ex particularibus, sub universalis illa contentis.

Resp. Hoc facile potest totum admitti; nam non minus qualibet alia facta, quæ Pontifex eodem modo proponit, dici poterunt similiter revelata; cum Sacra Scriptura, vel traditiones Divinae, abundant hujusmodi universalibus dictis: modò hoc firmum sit, Pontificem definiendo ex cathedra, aliquid factum etiam particulare, infallibilem esse. Hoc idem alii aliis verbis assertunt, dum ajunt, Pontificem falli non posse in quæstionibus facti, si haec sint annexæ quæstionibus juris, seu quando error in illis traheret post se errorem in jure, id est, vel fallam interpretationem verbi Divini, vel præceptum in honestum, e. g. colendi datum.

397. Ex his patet, definitiones Pontificias, quibus aliqua propositiones, aut veræ declarantur, aut censura quadam reprobarunt, spectare ad quæstiones juris; queritur enim tunc, an sensus talis propositionis sit iuxta, vel contra ius Divinum, sive, an propositione, in obvio sensu accepta, sit contraria legi Divinae, aut humanæ: quod est formalissime inquirere in ipsum jus. Unde, qui ausi sunt dicere, posse Pontificem falli in rite percipiendo aliquis propositionis sensu, & hoc accidisse circa Jansenii librum, non possunt negare, Pontificem falli posse in quæstionibus juris. Et pari jure posset quis dicere, Concilium Tridentinum decipi potuisse in intelligendis scriptis Lutheri, adeoque non esse infallibilem eorum damnationem.

398. Ex occasione hæc ulterius queritur, quid sentiendum, de damnatione certarum propositionum à Summis Pontificibus facta, ut à Pio V. Gregorio XIII. Innocentio X. Alexandro VII. Innocentio XI. Alexandro VIII. Innocentio XII. Clemente XI. Resp. diversas esse censuras, talibus propositionibus inustas. *Hæretica* dicitur, quæ est aperte opposita veritati alicui, quæ est certò de fide. *Hæsi proxima*, vel *suspiciens hæsin* (nam has duas censuras autores multi, quamvis non omnino omnes,

Q

co.

confundunt, & pro eadem accipiunt) est illa, quæ, vel certò opponitur doctrinæ, quæ plerorūmque judicio est probabilius de fide: vel non quidem certò, sed tamen probabiliter, & plurim gravium doctorum, gravi fundamento nixorum, judicio, opponitur veritati, quæ est indubitatò de fide.

Erronea, quæ contradicit conclusioni Theologicæ, evidenter deducetæ, ex una præmissa de fide, & altera naturaliter evidente: si tamen talis conclusio objectiva non eo ipso habeatur revelata, quod aliquando contingit, quando scilicet talis conclusio est contenta in veritate revelata, de qua re inferius à n. 422. *Errori proxima*, quæ opponitur conclusioni ferme simili, seu deducetæ ex præmissis, quarum una plerisque, non tamen omnibus, censetur esse de fide, & altera omnibus evidens; vel, si una præmissa omnibus est certa de fide, altera quidem plerisque, non tamen omnibus, est evidens: vel, si omnibus una est certa de fide, & altera evidens, attamen bonitas consequentia, non omnibus, sed tantum plerisque est evidens. *Male sonans*, quæ abutitur vocibus contra communem usum fidelium: vel est æquivalens, habens aliquem quidem sensum Catholicum, sed etiam alium falsum, vel hereticum, ita, ut in hoc frequentius usurpetur.

Piarum aurium offensiva, quæ tale aliiquid, vel tali modo afferit, ut fidelium pietatem, & reverentiam minuat: vel aliiquid, non quidem absolute falsum, sed tamen indecorum de DEO, vel Sanctis dicit, e. g. si actiones humanae hominibus necessariae, at occultari solita, de Christo Domino indecorè dicantur. *Temeraria*, quæ communi Theologorum sententiæ, sine sufficienti fundamento contraria est. *Scandalosa*, quæ præbet scandalum activum, seu occasionem ruinæ spiritualis, inclinando ad peccata, vel revocando à virtute.

Blasphema, quæ injuriam contra DEUM, vel Santos continet. *Impia*, quæ veri DEI cultum minuit, vel etiam opera misericordiæ, aut pietatis impedit. *Pernicosa*, quæ grave malum Ecclesiæ, aut communiatæ causat. *Captiosa*, quæ sub specie veritatis in errorem inducit. *Injuriosa*, quæ injuriæ afficit, eas præsertim personas, quorum honori præ aliis cautum vult Ecclesia, e. g. Prælatos Ecclesiasticos, reges, & principes, religiosas familias &c. *Seditiosa*, quæ apta est excitare turbas, aut schismata, in Ecclesia DEI, vel populis Christianis.

399. Jam certum est, ex rationibus supra adductis, Pontificem, dum propositiones tales damnat ex cathedra, infallibilem esse, adeoque cuilibet propositioni eam censuram infallibiliter convenire, qua determinatè afficitur. Si vero non quilibet determinatè censuram afficitur, sed (ut saepe fit, & præsertim factum est in condemnatione propositionum Quesnelli per Constitutionem *Unigenitus*) omnibus propositionibus prius relatis, subiunguntur variae censuræ, additæ particu-

la respectivæ, signum est, non omnes censuras cuilibet propositioni, sed varias variis propositionibus esse inustas.

Quænam autem censurain tali casu cuique propositioni peculiariter conveniar, vel ex subiecta materia, vel ex assertionibus aliis, determinatæ censuræ affectis, debet colligi. Quodsi igitur propositione, ut heretica determinatè damnatur, (sicut determinatè damnatae sunt primæ quatuor Jansenii propositiones, imò & quinta, si intelligatur, Christum pro salute duntaxat predestinatorum mortuum esse) tunc infallibiliter talis est, & Pontifex implicitè declarat, oppositam propositionem esse articulum fidei, propositionem vero damnatam esse falsam.

400. At vero, quando Papa propositionibus alias censuras inurit, tunc, ut benè probat Cardenas in sua crisi Theologica de propost. damn. ab Innocentio XI. def. sert. proæmiali. c. 7. & 8. non definit, esse de fide, quod illæ propositiones sint falsæ; alias deberet credi tanquam articulus fidei earum falsitas: adeoque hereticus esset, qui eas assereret, & consequenter ea propositiones essent hereticæ; cum tamen Pontifex non definiat, eas esse hereticas, sed tantum, esse e. g. scandalosas temerarias &c.

Unde rectè idem Cardenas eodem loco adstruit duplicitis classis definitiones Pontificis: alias, quibus declarat articulos fidei: alias, quibus declarat certò, & infallibiliter, aliquam doctrinam, vel retinemandam, vel repudiandam esse. Quamvis autem unusquisque classis definitiones omnes infallibiliter sint, non tamen omnes oppositam doctrinam reddunt hereticam; cum hereticum plus sit, quam tantum infallibiliter falsum; debet atque istud, non tantum qualicunque infallibili vero, sed certo, & indubitate articulo fidei opponi.

Certè alias non esset discrimen, inter propositionem, à Pontifice damnatam ut falsam, vel temerariam, & inter aliam damnatam ut hereticam, quod nemo Theologorum dixerit: & refelli potest aperte ex damnatione propositionis quintæ Jansenii, quam Innocentius X. absolute falsam, & temerariam declarat: dein primum subjungit: *intelligamus eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat predestinatorum mortuus sit, ... hereticam declaramus: ubi manifestè Pontifex facit discrimen, inter unam, & alteram censuram.*

401. At num etiam tam infallibiliter certum est, propositionem aliâ, quam heresis censuram affectam, esse falsam, sicut certum est, eam esse, e. g. temerariam? Resp. Damnata ut erronea etiam certò est falsa; nam ista, ut patet ex n. 398., est opposita conclusioni certæ. At quid si propositione damnetur ut piarum aurium offensiva, male sonans &c? Resp. tales propositiones non esse æquè certò falsas, saltem non in omni sensu, ut patet ex ipsa terminorum horum explicatione: quæ explicatio terminorum etiam circa alias propositiones, e. g. captiosas, seditiones &c. potest dubium simile resolvere.

402. Videri fors posset alicui, quod propositio, damnata ut temeraria, non sit infallibiliter falsa; eoquod possit supervenire novum fundamentum, quod tollat temeritatem, & simul faciat eam propositio nem prudenter credibilem. Et quidem Cardinalis de Lugo de fide disput. 20. sec. 3. n. 114. ait, propositionem temerariam non esse infallibiliter falsam: quamvis sit infallibiliter temeraria. Cardenas autem in crisi in propos. ab Innoc. XI. damnat. dissert. provincial. c. 10. n. 168. advertit longe aliud esse, si propositione aliqua videatur talis, vel talis, privato doctori, & si Pontifex eam talem esse definit; nam, cum privati doctoris judicium possit errare, potest utique contingere, ut fundamentum temeritatem tollens superveniat.

At Pontificis Romani judicium habet duo, nempe infallibilitatem, & perpetuitatem; non enim Pontifex tantum definit pro aliquo tempore, aut proponit Ecclesie doctrinam, tantum uno, aut altero anno tenet, sed in perpetuum; unde, cum infallibiliter definit, non adesse fundamentum, cui prudens assensus niti possit: & haec definitio etiam pro futuris temporibus duret, non tantum definit, pro nunc non adesse tale fundamentum, sed absolute definit, non dari tale fundamentum, & hanc propositionem semper, tanquam temerariam, esse reiciendam: & hinc talis propositione nunquam potest esse vera; non enim potest esse vera propositione, quae a nemine prudenter affirmari potest; cum utique, si vera esset, dari deberet aliquod fundamentum prudentis affirmationis, quod, licet necdum esset cognitum, tamen aliquando posset cognosci; alias neque DEUS posset propositionem, licet veram, revelare; nam si eam revelaret, eiopsio daretur fundamentum prudens eam affirmandi, scilicet ipsa revelatio, vel aliquid aliud per illustrationem ostensum.

Similiter Cardenas dissertatione modo citat. n. 172. fuisse contendit, propositionem scandalosam esse falsam; cum scandalositas illius, ut ita dicam, semper futura sit: propositione autem scandalosa in doctrina morum utique sit falsa; cum nunquam licet sequi eam propositionem, quae scandalum praebet. Nec dicatur, posse rebus magis suo tempore declaratis, scandalum cessare; nam hac ratione propositione non fuisset in se scandalosa, sed tantum per accidens, ratione ignorantiae: hoc autem dici non potest de propositione damnata a Pontifice, a quo Spiritus S. assistentia removet omnem in definitionibus ignorantiam: nec potest Pontifex definiens, ex ignorantia dicere illiciendum objectum, quod revera est licitum, ut recte observat Cardenas cit. dissert. n. 173. Hac pro instituto nostro, de damnationibus propositionum, in compendio dicta, sufficiunt: qui plura cupit, videre poterit Cardenam in crisi in propos. ab Innoc. XI. damnat. per totam dissertationem proamialem. item Vivani. p. 1. trutina Theolog. quest.

prodroma. Ralslerum in regula externa fidei art. 19. n. 293. Suarez, Lugo, & alios, qui rem hanc fuse pertractant.

ARTICULUS XV.

An legitima sit Appellatio à Definitionibus Pontificis ad Concilium Generale.

403. Dico. Appellatio à Pontificiis definitionibus ad Concilium generale est nullo modo legitima. ita communissime Catholici doctores. Prob. conclusio 1. Appellatio haec est contra omnia Jura Canonica, inquit est ab his reprobata: ergo nullo modo est legitima. prob. ant. Gelasius Papa C. Ipsi sunt canones. 16. caus. 9. q. 3. sic loquitur: Ipsi sunt canones, qui appellations totius Ecclesie ad hujus sedis examen voluerent deferriri: ab ipsa vero nusquam prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota Ecclesia judicare, ipsam ad nullius committere judicium, nec de ejus unquam praecepérunt judicio judicari, sententiāque illius constituerunt non oportere dissolvi, cuius potius de cuncta sequenda mandarunt. Idem Pontifex C. Cuncta. 17. ead. caus. & q. ait. Cuncta per mundum novit Ecclesia, quod sacrosancta Romana Ecclesia fas de omnibus habeat judicandi, neque cuiquam de ejus licet judicare judicio; sed quidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum est: ab illa autem nemo est appellare permisus. Sed nec illa præterimus, quod Apostolica Sedes sine ulla synodo præcedente, & solvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, nulla existente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem: & hoc nimis pro suo principatu, quoniam Beatus Petrus Apostolus Domini voce, & tenuit semper, & tenebit.

Nicolaus I.C. Patet. 10. ead. caus. & q. sic ait: Patet profectio Sedis Apostolicae (cuius auctoritate major non est) judicium à nemine fore retractandum: neque cuiquam de ejus licere judicare judicio, juxta quod Innocentius Papa Ruffo, & ceteris Episcopis per Thessalam constitutis, scribens ait: Nemo unquam Apostolico cultuini (de cuius iudicio non licet retractare) manus obvias audacter intulit, nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit judicari: & B. Papa Gelasius: Nec de ejus iudicio (id est Romana Ecclesia) canones unquam praceperunt judicari, sententiāque illius constituerunt non oportere dissolvi, cuius potius sequenda de cuncta mandarunt.

404. Posthac Pius II. ann. 1460. in Conventu Mantuano interrogavit, quid censendum esset de hujusmodi appellantiibus: & omnes unanimi voce responderunt, esse damnatos, tanquam fautores heresies, & reos laesae Majestatis. Quare Pontifex edidit Bullam (que in Bullario Cherubini tercia est inter Bullas Pii II.) in qua sic ait:

Excerabilis, & pristinis temporibus invan-
ditus, tempestate nostra inolevit abusus,
ut à Romano Pontifice . . . nonnulli spiritu
rebellionis imbuti . . . ad futurum Concili-
um provocare presunant. & paulò post:
Huiusmodi provocationes damnamus, &
tangam erroneous, ac detestabiles, reproba-
mus . . . eásque tanquam inanes, ac pe-
stiferas, nullius momenti esse decernimus.
Rufus Sixtus IV. ann. 1483. hujusmodi ap-
pellationes, quacunque occasione interpo-
nerentur, non solum irritas, & inanes, sed
etiam fraudulentas, & sacrilegas, & hærci-
tas esse declaravit. Qua Sixti Bulla teste
Odorico Raynaldo ad an. 1483. n. 22. in
Gallia jussu Regis Ludovici solemniter est
promulgata. Similes censuras contra hos
appellantes intorserunt Calixtus III. Julius
II. ac alii: & in nostra usque tempora quot-
annis Pontifices per Bullam Coenæ, appellan-
tes hosce feriunt excommunicatione.

405. Dices, Pontifices, in hac causa
 ipsi propria, non esse idoneos judices.
 Kesp. Tota Ecclesia sacros hos canones ante
 plura secula acceptavit, & ratos habuit,
 adeoque idem sensit. An nec ista huic rei
 decidenda idonea est? Nec tantum Ecclesia
 tacite canones hos acceptavit, sed eosdem
 expresse in Conciliis generalibus statuit.
 Constantinopolitanum IV. action. 10. can.
 13. vel in fragmentis. can. 21. afferit, ne
 quidem à Concilio generali posse in Ro-
 manum Episcopum sententiam dici: verba
 vide n. 342. Iterum approbante Latera-
 nensi Oecumenico sub Leone X. Iess. 11.
 idem Leo edidit Bullam: *Pastor aeternus*
gregem suum: in qua habentur hæc verba:
Solum Romanum Pontificem, pro tempore
existentem, tanquam autoritatem super
omnia Concilia habentem.

Accedit 1. quod, cum Pontifex sit Do-
 CTOR, & Pastor universalis Ecclesiæ, debeat
 posse eam docere, quid in hac questione
 gravissima sit tenendum: quis enim eam a-
 illius doceat? An Concilium sine Pontifice?
 & acephalum non est ullo modo infallibile.
 An Concilium cum Pontifice? & sunt
 partes litigantes, quibus non competit fer-
 re sententiam. Accedit 2. quod, etiam de
 jure humano, principes, qui iuperiorem non
 agnoscunt, possint sententiam ferre in cau-
 sis propriis: quidni id possint Pontifices,
 immediati Vicarii JESU Christi? Accedit
 3. quod Pontifices, in hac causa pronunci-
 antes, non tam agant causam suam, quam
 causam Christi Domini, cuius institutionem
 circa suum Vicarium defendunt.

406. Hinc nunquam admissa sunt tales
 appellations: nec est ullum exemplum,
 quod propter aliqujus, vel plurium à Pon-
 tificis definitione appellationem, unquam
 coactum sit universale Concilium, aut in
 aliquo Concilio acta sit causa taliter appella-
 lantium. Quamvis enim aliquando cause
 aliquæ, prius à Papa definitæ, in Concilio
 generali fuerint productæ, ut causa Monothelitarum in Synodo VI. tamen id non
 fuit factum, ut deferretur istorum appella-

tioni, nec ut examinaretur, vel reformare-
 tur judicium Pontificis: sed tantum ad fa-
 ciendam majorem aliquam declarationem,
 vel etiam ad majorem, vel magis extensam
 errorum, & errantium damnationem: sicut
 etiam ex eadem ratione in Tridentino suit
 tractatum de hæresibus Lutheri, jam à Leo-
 ne X. damnatis.

At econtra exempla sunt plura admis-
 sarum appellationum, à Concilis ad Apo-
 stolicam Sèdem; exq[ue] factæ sunt à sanctis
 mis viris, Athanasio, Cyrillo, Chrysostomo &c. Pariter Concilia, etiam universali,
 semper confieverunt, actorum suorum
 confirmationem à Pontifice petere, ut testa-
 tur de prioribus Concilium Lateranense,
 quo assentiente Leo X. in Bulla num. pre-
 ced. citata: *Pastor aeternus*: sic ait: *Conse-
 veruntque antiquorum Conciliorum Patres,
 pro eorum, que in scis Conciliis gesta fue-
 runt, corroboratione, à Romano Pontifice
 subscriptionem, approbationemque humiliter
 petere, & obtinere.* Quod etiam Tridenti-
 nos Patres fecisse ex sessione ultima seu ejus
 continuatione f. *Illustrissimi*: & ex Bulla
 Pii V. decreta Concili confirmante, notissi-
 mum est: quin econtra ullus Papa, necessa-
 riū duxerit, suarum definitionum confir-
 mationem ab ullo Concilio petere.

407. Fortè quis dicet, canones supra
 adductos mentionem facere Sanctæ, & Apo-
 stolicæ Sedis, & ab hac non appellandum sta-
 tuere: at per Sanctam, seu Apostolicam Sè-
 dem, debere intelligi, non solum Romanum
 Pontificem, ex cathedra, seu sede Divi
 Petri loquenter: sed hunc una cum reli-
 quis Episcopis. Et fortè possent videri, post
 Illustrissimum Jacobum Benignum de Bos-
 suet Episcopum Meldensem, hoc innuere
 Præsules moderni Gallicanæ Ecclesiæ in sua
 ad modernum Regem epistola, n. 1728. in
 qua afferunt verba Illustrissimi Bossuët, ab
 eo, ut ajunt, in quadam allocutione Gallo-
 rum Antisititum, ad initium eiusdem Conven-
 tus prolatæ, que ex idiomate Gallico in
 Latinum translatæ sic habent: *Sancta Sedes*
principaliter est corpus Episcopatus, unius suo
*Capiti: hic debet inveniri depositum doctri-
 nae Ecclesiasticae, concreditum Episcopis per*
Apostolos.

Sed non possum mihi persuadere, sapi-
 entissimos Præsules voluisse adstruere sen-
 sum, his verbis, prout jacent, nude acceptis
 contentum; effet enim hic modus loquendi
 omnino novus, & antiquioribus incognitus.
 Sanè hi termini, *Sancta sedes*, *Apo-*
stolica Sedes, *Sedes Petri*, & similes, hancque
 à Patribus, & Conciliis, semper fuerunt in-
 tellecti, de Episcopatu Romano, seu cathe-
 dra Romana sola, ut est clarum volventi
 scripta antiquiorum: certè S. Augustinus
 serm. 2. de verbis Apostol. c. 10. seu in fine
 loquens de causa Pelagii, & sequacium, ait:
Jam enim de hac causa duo Concilia missa
sunt ad sedem Apostolicam: inde etiam re-
scripta venerunt. Causa finita est: error
utinam aliquando finiatur: quibus verbis
nec à longe vult dicere, missa esse ad gene-
rale

An legitima sit Appellatio à Definitionibus Pontificis ad Concilium Generale. 125

rale Concilium, vel ad corpus Episcoporum, ut est clarum; cum in causa Pelagi nullum Concilium sit celebratum: imo nec ad omnes Episcopos, vel ad plurimos totius orbis, misericordia illa: multo minus a plurimis Episcopis rescripta venerint. Unde intelligit S. Doctor Sedem Romanam.

408. Quin ipsi Praeules Gallicani paulo antiquiores, quam ad Innocentium X. epistolam in causa Janenii scriptam (de qua n. 356.) sic inchoant: *Majores Ecclesia causas ad sedem Apostolicam referre solennis mos est:* ubi utique non intelligunt per Apostolicam Sedem corpus Episcoporum; alias non a solo Innocentio petiissent decisionem (quam tamen ab eo solo, & non a corpore omnium Episcoporum petitiſſime manifestissimum est) nec post decisionem Innocentii, in literis, quibus ei propterea debitas gratias egerunt (de quibus codem n. 356.) dixissent: *Sanctitas Vestra, per Petri soliditatem, contusis veritatis hostiam animis, securos ab omni externa perturbatione de nova heresi triumphos aget.* Dein ipsi canones a nobis adiungi non volunt dicere, quod decreta a corpore Episcoporum facta, non debeant alteri iudicio submitti (de hoc enim nec dubium, nec questio erat) sed volunt id docere de decretis solius Pontificis; hinc Gelasius dicit *hujus Sedis, & Sacrosancta Romana Ecclesia.* Nemini etiam dubium esse potest, Nicolaum, & Innocentium, ab hoc citatum, de Romana Sede in particulari loqui. Videri etiam meretur *Canus de locis Theolog.* l. 6. c. 4. ubi plurima afferunt testimonia, ex quibus claret patet, Romanam Sedem intelligi per Sanctam, aut Apostolicam Sedem.

409. Prob. conclusio 2. Appellatio, ut apud omnes est certum, debet fieri a judeice inferiore ad superiori: atque nullum Concilium est supra Papam: ergo, prob. mi. Christus nuspiam concessit ulli Concilio jurisdictionem, vel superioritatem in Summum Pontificem: sed potius dedit Summo Pontifici jurisdictionem in Concilia, etiam generalia: ergo, ant. quoad 1. partem prob. negative; quia non potest ullo modo ostendi, ubi Concilio ea jurisdictione data sit: quoad 2. partem vero prob. positive. Episcopi, etiam in synodus congregati, sunt oves Christi, quas Petrus omnes accepit pascentas, dum ei est dictum *Ioan. 21. v. 17. Pase oves meas:* at pastor habet superioritatem, & jurisdictionem in omnes oves ei concreditas, etiam congregatas, seu collectivè acceptas: ergo. Idem probatur ex Concilio Lateranensi citato n. 405. & n. 406. Item hue spectant omnia, quibus a n. 326. ex Conciliis, & Patribus probavimus, definitiones Conciliorum debere approbari a Summo Pontifice. Addo de Tridentino, eti in hoc non habeatur aperta definitio hujus Pontificie superioritatis, tamen ex Pallavicino in *historia ejusdem Concilii l. 21. c. 4. n. 5. & seq.* constat, omnes ex Italia, ac Hispania, Patres consensisse, ut defiretur, Papam esse supra Concilium: qui

numero multum excedebant Gallos, & pauculos alios ex aliis regionibus presentes. Quia ex Gallis Petrus de Marca Archiepiscopus Parisiensis (apud P. N. Thysum manu-*ductionem ad convers. Machometan.* p. 1. l. 3. c. 6. §. 11.) sic scribit ann. 1662. de nostra sententia: *Quam unice Hispania, Italia, omnesque Christianitatis Provincie docent, ita, ut illa, quam sententiam Parisiensium vocant, ad classem earum opinionum reducenda sit, que tolerantur. Galli quoque antiquiores idem senserunt: & testatur Joannes Gibalinus l. 5. de jure canon. c. 3. q. 3. §. 15. Theologiam Parisensem an-*

tēhac semper nostræ sententiae adhæsse.

410. Confir. Pontifex est verus, & unus Christi Vicarius, suprema auctoritate praeditus, ut definitum est a Constantieni Conilio sess. 8. in qua damnantur 45. propositiones, seu articuli Wicleffii, & inter has 37. *Ecclesia Romana est Synagoga satanae: nec Papa est immediatus, & proximus Vicarius Christi, & Apostolorum.* & iterum in Bulla Martini V. que in eo Conilio, & codem approbante, est edita, atque actis inserta, habeturque sess. 45. ubi a suspecto de heresi dicitur quarendum: *Utrum credat, quod Papa... sit successor B. Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia DEI?*

Idem rursus definitum est in Conilio Florentino sess. ultim. in literis Unionis his verbis: *Definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem, in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesia caput, & omnium Christianorum Patrem, ac doctorem existere, & ipsi in Beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam, a Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur.* Ex quibus verbis etiam habetur, priora Oecumenica Concilia idem definitissime. Sed & innumeri Patres, atque doctores, idem, ubicunque occasio est, tradunt.

Jam sic. Vicarius habet idem tribunal cum principali, adeoque Pontifex cum Christo: ergo non datur majus tribunal, adeoque nec appellatio a Pontificis tribunal. prob. sublumptum ex Cap. Non putamus de consuetud. in 6. item ex Capit. Romana Ecclesia 1. de officio Vicarii in 6. & Cap. Romana 3. de appellationibus in 6. & L. unica Codic. de sent. pref. prator. in quibus locis clare deciditur, unum esse tribunal Vicarii, & Principalis: ergo. Confir. 2. Appellans recedit ab obedientia ejus, a quo appellatur: sed non licet Christianis, nec singulis, nec omnibus, recedere ab obedientia Summi Pontificis, in causis spiritualibus: ergo.

411. Prob. conclusio 3. Appellatio inutilis, frivola, & frustratoria, que fit praecise ad trahendam item, vel vitandam condemnationem, omni jure, naturali, & pos-

tivo

tivo, est nulla, ut doctores unanimiter docent, & clarè habetur C. Cum speciali. 61. de appellationibus &c. Tutor. 41. ff. de usuris: atqui appellatio à Pontifice ad Concilium est talis: ergo prob. mi. 1. quod frivolum inutilitatem. Tunc appellatio est inutilis, & frivola, quando non potest sperari mutatio sententiae, ut est per se clarum: atqui in nostro casu ista sperari non potest; quia non potest judicium infallibile (quale esse Pontificis abunde probatum est) mutari sine errore, in quem labi non potest Ecclesia.

Certe, cùm olim in Synodo VI. ageretur causa Monothelitarum, tam longè abfuere Patres à mutanda Agathonis Pontificis epistola decretali, ut actione 18. in hæc verba proruperint: *Per Agathonem Petrus loquebatur.* quin imò, ut habet Spondanus ad ann. Christi 679. n. 2. Agatho, & Synodus Romana, in literis ad Synodum VI. seu Constantinopolitanam III. contestabantur, haud se mittere Legatos ad disputationem de questione controversa, tanquam de re incerta: sed ad docendum, quæ esset Apostolice Sedis traditio, adeo, ut nihil presumerent augere, minuere, vel mutare &c.

Confirm. 1. Vel Concilio, ad quod appellatur, præsidebit Pontifex, vel non. Si primum: non sinet, a se infallibiliter statuta convelli, nec id Christus permittet, ne portæ inferi contra Ecclesiam prevaleant. Si secundum: Concilium erit acephalum, & rebus fidei definiendis insufficiens, ut facientur ipsa Concilia Oecumenica, quæ sua decreta eousque non censuerunt infallibilitia, donec Romanæ Sedis approbationem impetrassent; hinc eam, ut dictum n. 328. Et 406. semper humiliter petierunt. Et patet hoc ulterius ex eo, quod plura Concilia, absque Pontificis iussu, aut directione habita, vel ab eo reprobata, etiam ab Ecclesia reprobata fuerint, ut Sirmense, Ariminense, Mediolanense &c. nulla autem unquam definitio Pontifica fuerit reformata, ab ullo Concilio.

412. Quod autem talis appellatio etiam sit frustratoria, & præcisè ad litem trahendam inventa, sic probo. Etsi in gratiam appellantium conveniret Concilium, tamen, nisi hoc statueret, quod ipsi vellent (quod tamen fieri non posset; cum Spiritus S. non posset permettere, infallibiliter statuta convelli) ipsi nunquam acquiescerent: ergo. Scilicet, ut Tridentino non acieverunt Lutherani, aut Calvinisti, ita nec acquiescerent novi appellantes alicui alteri, & ad nova, ac nova Concilia, sine fine appellant, novasque semper opponerent exceptiones: sive, quod non satis sint audit: sive, quod Concilium fuerit potissimum ex adversariis suis conflatum: sive, quod Papa dominante non fuerit liberum: sive, quod Patres sinistri affectibus, aut opinionibus fuerint præoccupati.

Sic advocati Parisenses, qui an. 1728. appellationem, à Constitutione Unigenitus ad Concilium factam, scripto defendere

conati sunt, visi sunt velle excludere a synodo convocanda eos Episcopos, qui Pontificias definitiones extra Concilium factas, etiam ante tacitam Ecclesie acceptationem, infallibiles esse sentiunt: & hinc sapientissimi Galliae Præfules, necesse habuerunt, in sua ad regem epistola supra memorata, eos confutare, & quidem solidè ex eo, quod Spiritus S. assistentia non dependeat ab opinionibus privatis Episcoporum, sed ab eorum sacro charactere Episcopali, & legitima ad Concilium convocatione, atque in unam synodum universalem cum suo capite conventu.

Si qui appellantes modestius se gererent, facile tamen communiserent novas frivolas distinctiones, aut distortas interpretationes, quibus non minus Concilii canones, quam modò Pontificis definitiones eluderent. Sanè Jansénii hæreses dum Tridenti damnatae fuerunt: & caput 5. ac canon 4. seff. 6. cum illis erroribus conciliari in aeternum non potest: nec tamen ab iis recedunt sectari illi: nec gratiam, cui voluntas humana possit resistere, unquam sincerè admittunt.

413. Prob. conclusio 4. Appellatio hæc ad Concilium universale, non tantum est inutilis, sed perniciosa, seu, ut eam Pius II. supra citatus n. 404. vocat, est pestifera. Prob. Appellare ad Concilium, in causa dogmatum fidei, est captare tempus, & impunitatem, per plurima lustra, aut secula, spargendi errores, cum perniciose innumerorum fidelium: ergo est perniciosa. prob. ant. cogere Concilium universale res est infinitis, & vix eluctabilibus difficultatibus obnoxia, adeoque non potest, nisi rarissime, & post plurimos annos sperari: ergo, si debet expectari Concilium, ut errores, & hæreses dammentur, isti diutissime impunè graffabuntur: & qui hoc perit, subdole petit diuturnam sibi impunitatem spargendi errores.

Prob. ant. Licet antiquioribus Ecclesiæ temporibus, quando tantum unicus princeps, aut duo fratres, Orienti, & Occidenti, dominabantur, sat facile Episcopi ex omnibus provinciis convenerint, tamen nunc, diviso in plurimos terreno regimine, difficultatum est, eos ex tot regnis, sœpe inter se bello, aut belli suspicione, distractis, in unam medium stationem coire. Si Germania, Gallia, Hispania (ut de aliis nil dicam) vel inter se, vel uni earum cum Pontifice, dissidium intercedit, statim Concilio mora insuperabilis surgit; eoquod mox principes, vario sub prætextu, suarum regionum Episcopos domi retineant: vel etiam alius transitum per suas ditiones non permittant. Similia autem impedimenta, in tanta nationum, genitorum, commodorumque propriorum, varietate, nunquam ferme possunt abesse.

414. Evidenti exemplo est Concilium Tridentinum, quod jam an. 1537. Paulus III. Mantuam indixit: sed ob duriores conditiones, à duce, alisque objectis, anno sequenti Vicentiam transferre necesse habuit: mox

mox ob nova impedimenta omnino illud Pontifex suspendere debuit. Ut tamen extre-
mos conatus adhiberet, ipsosnet, quam-
vis senex septuagenario major, exhausto
longo Nicaram usque itinere, à Carolo V.
& Francisco I. saltem in decennium inducias
imperavit, statimque iterum anno 1542.
Concilium Tridentum indixit: & tamen ob
recrudescens bellum, aliaque obstacula, non
nisi anno 1545. sub finem, seu 13. Decem-
bris sessio prima celebrari potuit.

Mox an. 1547. ob luem Tridenti grassan-
tem, Pontifice illud Bononiam transferri, Ca-
rolo V. verò id Tridenti retineri volentibus,
omnino fuit suspensus. Resumptum denuo
an. 1551. à Julio III. statim iterum altero
anno ob nuntium belli, à Protestantibus
imminentis, suspendi debuit. Et sic cessatum
fuit per novem integros annos, donec Pius IV.
anno Pontificatus sui II. illud reassumi
præceperit, ac tandem exhaustis maximis
curis, ei mensē Decembri an. 1563. hoc est, ab
eius exordio anno 18. finem imposuerit.

Alias difficultates gravissimas, eo du-
rante Concilio exortas, legere licet in hi-
storia ejusdem, à Cardinale Pallavicino con-
scripta: quam, si evolueris, fateberis, syno-
dum cœcumenicam cogere, esse rem vix non
moraliter impossibilem. Certè à Triden-
tino finito fluxerunt hucusque anni ferme
centum septuaginta, nec tamen toto hoc
tempore, quamvis voluissent Pontifices, de
ullo novo Concilio universali convocando
agere potuerunt. Ex quo cuivis recte sen-
tienti est manifestum, quod Christus Ecclesie
sue non reliquerit hoc medium unicum,
proficiendi errores, ac hæreses.

ARTICULUS XVI.

Solvuntur Objectiones.

415. **O**b. 1. Datur appellatio ab imperatore ad comitia: ergo etiam à Papa ad Concilium. Confirm. Appellatio est remedium juris naturæ, hoc est, à naturali jure cuique concessum, & habet rationem defensionis, que omib[us] jure natura licita est, contra gravamen ex sententia condemnatoria: ergo etiam licita est appellatio à Papa ad Concilium; alias enim, si quis injuste gravaretur, non haberet ullum remedium sive innocentia &c. Resp. Multi Jurisconsulti negant antec. ergo illud omitto, & neg. cons.

Papa suam potestatem immediate habet à Christo, cuius Vicarius est, jure Divino: econtra imperator suam potestatem habet quidem mediata à DEO: at immediata eam habet à populo, vel electoribus, qui potuerunt ei conferre potestatem, vel magis, vel minus limitatam. At Summo Pontifici, nec populus fidelis, nec Episcopi, nec electores, seu Cardinales, possunt dare supremam potestatem spiritualiem, qua fruitur: sed istantum quasi præsentant personam, à Christo instituendam, & suprema potestate donandam; unde alii non possunt, eam potestatem

limitare, aut Papam sibi in ordine ad ap-
pellationes subjecere.

416. Ad confirm. dist. ant. Est reme-
dium juris naturæ appellatio genericè sum-
pta. conc. ant. appellatio quælibet in specie,
& præsertim tam frivola, inutilis, & perni-
ciosa. neg. ant. & conf. Certè jura humana
sæpe prohibent appellationem; & sæpe præ-
cipitur, e. g. c. 1. de rescriptis, ut appella-
tione remota, procedatur: nec potest jūs
naturale permittere usum mediū tam perni-
ciosi &c. Dein in causa fidei nemo Ponti-
ficæ definitioni contrarius potest esse inno-
cens. In aliis etiam casis saltem est mora-
liter impossibile, ut appellans sit innocens;
quia appellatio ad Concilium non interpo-
nitur in quibuslibet causis minimis: in gra-
vioribus autem cautiissimè proceditur:
Quodsi tamen in casu extraordinario ali-
quis damnaretur ex errore puri facti, non
aliud contingeret, quām quod frequens est
in tribunalibus sæcularium principum, ubi ta-
men sapissimè non datur appellatio. Et li-
cet taliter lœso non concedatur appellatio
ad Concilium, datur tamen, ut diximus,
facultas petendi novam cause sue revisio-
nem.

417. Ob. 2. Potest appellatio fieri ad Concilium, ut in eo Pontifex melius infor-
metur: seu potest fieri appellatio à Ponti-
fice, non satis informato, ad melius infor-
mandum: ergo saltem aliqua appellatio à Pontifice est licita. prob. cons. hac ratione
appellatio non fit ad superiorem: ergo est
licita. Resp. neg. ant. & ejus suppositum;
non enim opus est Pontifici meliori infor-
matione; quia antecedenter ad definitiones
Pontificis, ab hoc semper habetur informa-
tio tanta, quanta requiritur: & Spiritus S.
sicut assit, ut nihil definiatur falsum, ita
quoque assit, ut nihil definiatur sine in-
formatione necessaria.

Quod autem Papa adhuc aliquanto me-
lius informari possit à Concilio, non pro-
bat, id esse necessarium, nec aliquis informa-
tionis excessus potest compenſare ea dam-
na, quæ suprà retulimus, oritura ex dilatio-
ne definitionum usque ad Concilium uni-
versale. Cæterum Pontifices solent, ante-
cedenter ad suas definitiones adhibere ac-
curatissimam diligentiam, per se, & alios,
ut habeatur exactissima informatio, qua vo-
lunt utique satisfacere suo officio, & impe-
dire, ne dent qualecumque occasionem
perturbationum, aut schismatum &c. & hoc
à multiplici experientia constat.

Sic Alexander VII. in sua Bulla: *Ad sanctam B. Petri Sedem. testatur, causam propositionum Jansenii discussam esse, ea profecto diligentia, qua major desiderari non posset. & Clemens XI. in Constitutione Uni- genitus ait, causam propositionum Quesnel- li, discussam esse quam maxima diligentia, ac maturitate. Similia passim in aliis Bul- lis habentur: quin etiam solent Pontifices indicere preces publicas pro impetrando Di- vino lumine &c. vide etiam dicta n. 381. ad object. 3. Quare appellatio talis inutilis,*
certo

certè non necessaria est; quia post sufficien-
tissimam informationem, infallibiliter sta-
tuta, reformari non possunt. Imò, ut dixi-
mus celebres Juristæ negant, etiam ab im-
peratore minus informato posse fieri appelle-
tationem ad eum melius informandum.

418. Ob. 3. Sæpius jam, Catholici
etiam, appellârunt à Papa ad Concilium
universale: ergo debet appellatio talis esse
licita, & valida. Resp. dist. ant. appellârunt à
definitionibus fidei, neg. ant. ab aliis gra-
vaminibus sibi, ut putabant, factis. conc.
ant. & neg. cons. In causis fidei antehac
non nisi hæretici, e. g. Pelagiani, & Lu-
therani, appellârunt. In aliis gravaminibus
particularibus, causis profanis, vel saltem
totam Ecclesiam non concernentibus, ap-
pellârunt aliqui alii, sed nec isti licite, aut
validè. Certè nunquam propter ipsos Con-
cilium generale convocatum fuit, minus
decisio Pontificis à Concilio correcta. Quin
nec ob hæreticos appellantates coætae sunt
synodi: sed postquam definitione Pontifi-
cis fuere damnati, Ecclesia hoc judicio ste-
tit.

Sic tribus primis seculis, quando ob
persecutiones gentilium nondum poterant
celebrari synodi universales, à Pontifici-
bus absque Concilio damnatae fuere hære-
tes plures, Marcionis, Montani, Cataphry-
garum, Novatianorum, Sabellii, Pauli Sa-
mosateni: postea etiam Apostolica Sedes
absque Concilio damnavit Priscillianistas,
item Pelagium, Jovinianum, Vigilantium:
quin propter Episcopos aliquos Pelagianos,
ad universalem synodus appellantes, ali-
quod Concilium coactum fuerit. Sic sanè te-
statur S. Augustinus *l. 4. contra duas epistles Pelagianorum, c. 12. seu ultimo: Aut verò congregatiōne synodi opus erat, ut aperta perniciēe damnaretur: quasi nulla heresis aliquando, nisi synodi congregatiōne damnata sit, cum potius rarissima inveneriantur, propter quas damnandas necessitas talis exitierit: multoq[ue] sint, arque incomparabiliter plures, qua, ubi extinerunt, illuc improbari, damnarique meruerunt, atque inde per ceteras terras devi-
tanda innotescere potuerunt.*

419. Ob. 4. Universitas Parisiensis an.
1387. docuit, in causis fidei licite appellari
posse à Papa ad Concilium. Idem censue-
runt Patres Concilii Pisani, Basileensis, &
Constantiensis. Idem sensit Aeneas Sylvius,
postea Pius II. Summus Pontifex: item S.
Antonius, & Joannes Gerson Parisiensis
Cancellarius: ergo debet esse licita talis
appellatio. Resp. Si Sorbona id docuit (nam
merito dubitari potest, an id docuerit de
definitionibus in materia fidei, ab indubitate
Pontifice factis, de quo vide n. 336.) si, in-
quam, tunc temporis id docuit, non bene do-
cuit, & postea sapientius sensit.

Sanè ostendit Josephus Gibalinus. *l. 5.
de jure canon. c. 3. §. 15.* post illa tempora
nostram sententiam à Sorbonicis doctori-
bus traditam fuisse: quid senserit Petrus
de Marca Archiepiscopus Parisiensis, qui po-

steriori tempore vixit, vide n. 409. Me-
liùs etiam sensit Clerus Gallicanus in literis
ad Innocentium XII. datis, de quibus n.
372. nec non etiam moderni Praefules Gal-
licæ in suis ad regem literis supra memora-
tionis, quibus appellationem quorundam egre-
giè consulunt.

420. Quod spectat ad Aeneam Sylvium,
postea Pium II. hic sententiam illam jam,
antequam ad Pontificatum assumptum fuit,
revocavit: & postea in Mantuano Conven-
tu hanc appellationem tanquam pecciferam
reprobavit. S. Antoninus (de quo vide n.
347.) non docet, licite à Papa appellari ad
Concilium: sed tantum, Pontificem non pos-
se definire aliquid contrarium illi, quod jam
à legitimo Concilio generali fuit definitum:
quod utique non potest; nam, si contrarium
quid definire vellet, eo ipso in apertam ha-
resin incideret, & Pontificatu excideret;
quo casu utique dein Concilio subjectus es-
set. Theologi, & Patres Pisani, ac Con-
stantiensis, loquuntur de Pontificibus du-
biis, quales erant tempore schismatis.

Quod spectat ad Basileenses, in primis
certum est, eos excessisse; unde in Latera-
nensi sub Leone X. *sess. 11. in Bulla: Pastor
eternus gregem suum.* dicitur de eo, post
translationem ab Eugenio factam *Concilia-
bulo*, quod *Concilium amplius appellari non
merebatur, . . . ac propterea nullum robur
habere.* Et sanè, quando istud Concilium
contra Pontificem insurrexit, fuit acepha-
lum, & Spiritus S. assistentiā destitutum;
unde etiam Patres illi, postea cum Eugenio
IV. in gratiam redeuntes, opinionem suam
retractarunt: & Amadæus ipse, seu Felix V.
illegitimè electus, Pontificatu suo qualicun-
que cessit; in ejus tamen gratiam Eugenius,
non quidem Concilium, sed tamen aliquorum
beneficiorum collationem, approbat. Quod spectat ad alios auctores, etiam Ger-
sonem, vel isti explicandi sunt de casu Pon-
tificis dubii, vel, si plus velint, dicendi sunt
excessisse: atque ideo deserendi sunt.

ARTICULUS XVII.

*An sit de fide, modernum SS. Do-
minum Clementem XII. esse verum, &
legitimum Summum Pontificem.*

421. R Efert Oviedo tract. de fide
controv. 4. punct. 7. n. 86.

Compluti olim fuisse docto-
res, qui negarint, esse de fide, hunc in indi-
viduo hominem, legitimè electum e. g.
nunc SS. Clementem XII. esse verum Pon-
tificem, Vicarium Christi, ac D. Petri suc-
cessorem: hos postea à Clemente VIII. fu-
isse Romanum citatos, ad causam dicendam:
quamvis dein, omisso Romano itinere, Com-
pluti res composita fuerit. Nec post tem-
pora Clementis VIII. facilè repertus au-
tem impressum, qui oppositum teneat.

Citatur quidem Tannerus tom. 3. disp. I.
de fide q. 4. dub. 4. n. 160. at paulò inferius
n. 165.

n. 165. & 166. manifestè plus asserit. Valentia autem, licet tom. 3. disp. 1. q. 1. punc. 7. quæstiuncula 5. §. 38. videatur in contrarium inclinare, tamen exp̄s̄e dicit, se non timere, quod casus ille futurus sit: in super tonum illum jam edidit, ante illam à Clemente VIII. factam citationem. Non autem est quæstio, an hæc assertio sit de fide, tantum conditionatè, seu si Clemens XII. habeat omnia requisita; hoc enim nunquam fuit inter Catholicos controversum: sed neque est quæstio de Pontifice nondum ab Ecclesia acceptato, ut potest contingere tempore schismatis (tunc enim potest dubium esse, & s̄p̄e fuit, an hic, vel ille, sit verus Papa) sed quæstio est de Pontifice acceptato ab Ecclesia.

422. Dico. Est de fide, hunc in individuo hominem, acceptatum ab Ecclesia e. g. nunc SS. D. Clementem XII. esse verum Summum Pontificem, & Vicarium Christi. ita communissima doct̄orum. Antequam probem conclusionem, noto ex Suarez. disp. 3. de fide sec. 11. n. 6. DEUS, vel Christus Dominus, neque cognoscit, neque affirmat, neque revelat, sive per Scripturam, sive per traditionem, objecta tantum confusè: sed quando aliquid etiam universaliter de pluribus dicit, discernit singulos, sub ea universalis propositione contentos, atque non minus de eorum quilibet in particula affirmat prædicatum, quam de omnibus simul, ut dictum n. 396. Sice e. g. quando Christus Dominus dixit Matthæi 24. v. 13. Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: non tantum in genere, & confusè, hoc pronunciavit, sed Petrum, & Paulum, & quemlibet in particulari, quem perseveraturum prævidit, subintellexit.

Imò etiam in humanis, propositio universalis s̄p̄e facit hunc sensum, & aequivallet pluribus particularibus, quas sub se includit, si loquens omnia particularia objecta, sub universalis contenta, distinctè cognoscit, e. g. si quis dicat: Omnes Canonici fuere præsentes ad Matutinum: significat idem, ac: Joannes fuit præsens: Jacobus fuit præsens &c. nec est moris, in tali casu de quilibet in particulari id enunciare. Interim tamen nos revelationem Divinam universalem confusè cognoscimus, & independenter à nova instructione, vel explicatione talis revelationis, non scimus, quænam particulares, seu propositiones, seu personæ, aut objecta, sub illa universalis revelatione contineantur.

Hinc opus est definitione Pontificis, vel Concilii &c. que ostendat, hoc, vel illud particularē objectū, vel hanc, aut illam particularē propositionem, in universalis contineri, vel eā includi. Talis instruētio, vel explicatio, aut applicatio universalis revelationis supr̄a posita: Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: est canonizatio, vi cuius Pontifex definit, e. g. SS. Aloysium, & Stanislaus, esse duos ex iis, quos Christus dixit

R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

perseveraturos in finem, adeoque salvos futuros.

423. Prob. jam conclusio. Ista propositio universalis: Omnis legitimè electus, & ab Ecclesia acceptatus, tanquam Summus Pontifex, est verus Papa, Caput Ecclesie, & Vicarius Christi: est de fide, ut nemo Catholicorum negat; quia est dudum à pluribus Conciliis, Niceno, Constantiensi, Florentino, supra citatis n. 327. & 328. & aliis definita: & in hac universalis propositione continetur etiam ista: Clemens XII. legitimè electus, & ab Ecclesia acceptatus, tanquam Summus Pontifex, est verus Papa, Caput Ecclesie, & Vicarius Christi: ergo juxta dicta num. præced. etiam ista est de fide; nam etiam ista est dicta à DEO; hic enim, revelando illam universalem, non est locutus, tantum in genere, vel confusè, sed determinatè intellexit omnes futuros successores S. Petri, adeoque etiam Clementem XII.

Solum supereft, ut ostendatur, quod DEUS etiam hanc propositionem particularem sub illa universalis intellexerit, & revelaverit, quod sic monstratur. Est omnino indubitate, quod ille sit legitimè electus, quem tota Ecclesia, tanquam legitimè electum, & consequenter tanquam verum Vicarium JESU Christi acceptavit, adeoque tanquam talem agnovit: atqui tota Ecclesia ut talem acceptavit, & agnovit Clementem XII. ergo. ma. prob. Ecclesia est columna, & firmamentum veritatis, atque specialiter dirigitur à Spiritu Sancto, in rebus pertinentibus ad religionem, inter quas, & quidem gravissimas, est ista; cum h̄c agatur de ipso capite, fundamento, & regula fidei, ac morum: imò talis unanimis Ecclesie consensus, & acceptatio, est formaliter, vel eminenter altera electio, supplens omnes defectus, si qui in prima intercurrissent.

Nec dicas, Ecclesiam, quæ ita sentit, esse sine capite, adeoque non esse infallibilem; nam utique etiam ipse electus judicat, se esse verum Papam, postquam scilicet in suam electionem consensit, ut supponitur fecisse. Dein Ecclesia etiam sine capite juxta omnes habet à Christo potestatem, sibi de capite certo providendi; unde in tali casu hic Ecclesie consensus, & acceptatio talis personæ, se habet ut definitio Pontificis canonizantis aliquem Sanctum; est nempe applicatio, vel explicatio propositionis revelationis universalis, & particularis sub ea contentæ, atque à DEO subintellecta, quarum utraque est de fide.

424. Confirm. & solidè conclusio I. Si non est de fide, Clementem XII. esse verum Christi Vicarium, neque erit de fide, Tridentinum, aut aliud quocunque Concilium, suisse verum generale Concilium: hoc est contra communem omnium Catholicorum sensum, & non potest admitti: ergo. prob. art. Eodem modo posset dici, non esse de fide, quod Paulus III. & Pius IV. aliique Pontifices, durante eo Concilio Ecclesie præsidentes, illudque convocantes,

fue

fuerint veri Christi Vicarli: non esse de fide, quod Episcopi ibi præsentes fuerint veri Episcopi, rite baptizati, aut ordinati &c. aut quod alia de jure Divino necessaria adfuerint: adeoque non esse de fide, an Concilium constitetur ex legitimis membris, & capite: ergo. Certè, nisi recurratur ad argumenta, nostris circa Pontificem adhibitis similiis, etiam circa Concilia nihil probabitur, & disparitas formalis inter unum, & alterum casum, nunquam ostendetur.

425. Confirm. 2. Martinus V. edidit Bullam: *Inter cunctas pastoralis sollicitudinis curas.* in Concilio Constantiensi, à quo legitimè electus est: & licet tunc non statim acceptatus fuerit à tota Ecclesia, fuit tamen acceptatus paulò post (ex quo saltem tempore negari non potest, Bullam plenum valorem accepisse) in hac autem Bulla, quæ habetur sub finem ejusdem Concilii, post recensitos erroneous articulos Wicleffi, & Hussii, dicitur, quod cuique, qui de hac heresi suspectus esset, proponenda sit haec quæstio: *Utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor B. Petri, habens supremam autoritatem in Ecclesia DEI?* Ad quid enim exprimi deberet ipius pro tempore existentis nomen, nisi hic in individuo homo credendus esset verus Papa, ac successor S. Petri, atque suprema potestate in Ecclesia prædictus?

ARTICULUS XVIII.

Solvuntur Objectiones.

426. **O**b. 1. Propositiones universales à DEO revelatae, præfertim, quæ ex parte subje-

cti habent terminum complexum, sunt tantum conditionatae: ergo etiam particularis in iis contenta, aut subintellecta, faciunt tantum sensum conditionatum: ergo hæc propositio: *Clemens XII. legitimè electus, & ab Ecclesia acceptatus, est verus Vicarius Christi:* est tantum conditionata: scilicet: *Si Clemens XII. est legitimè electus &c.* ergo non est absolutè de fide, eum esse verum Vicarium Christi.

Prob. ant. Ista propositio: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit:* habet hunc sensum: *Si quis perseveraverit &c.* & par est ratio de altera: *Omnis legitimè electus, & acceptatus ab Ecclesia &c:* ergo. prob. ant. Christus *Ioan. 14. v. 23.* dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit:* & statim tanquam propositionem oppositam adjungit. *v. 24.* *Qui non diligit me, sermones meos non servat:* ergo, sicut prior, ita etiam ista secunda, tantum facit sensum conditionatum, adeoque & aliæ similes propositiones universales, licet quoad verba videantur absolutæ.

427. Resp. 1. retorq. argum. Ergo eti-

am ista propositio erit tantum conditionata: *Omne Concilium universale, legitime congregatum, est infallibilis regula fidei:* & consequenter etiam hæc particularis in ea contenta: *Concilium Tridentinum universale, legitime congregatum, est infallibilis regula fidei:* erit tantum conditionata vera, adeoque, salva ejus veritate, poterit quis negare, quod canones Tridentini sint absolute de fide, dicendo, id tantum esse verum conditionata: quod nemo Catholicorum admittit.

Resp. 2. In forma dist. ant. Propositiones tales, à DEO revelatae, sunt tantum conditionatae aliquando. om. ant. semper, & universaliter. neg. ant. & sub eadem distinctione. conc. vel neg. primam cons. & neg. absolutè secundam, ac tertiam. ad prob. iterum neg. ant. ad hujus prob. neg. rursus cons. Indigent hæc aliqua majori explicazione, quam subjungo.

428. In primis omitto, quod propositiones revelatae, ex modo enunciandi conditionatae, quando conditio non est purificata, vel non est prævisa purificanda, non faciant sensum absolutum: & hinc omis, tales propositiones esse aliquando tantum in sensu conditionato veras, (sæc. tantum in sensu conditionato revelatas; nam propositiones tales, quarum conditio, nec impleta est, nec implenda, non possunt in sensu absoluto à DEO revelari) sed hæc propositiones sunt extra nostrum casum; nos enim loquimur, de propositionibus revelatis à DEO, quarum conditio, vel purificata est, vel prævisa purificanda: & ista non tantum faciunt sensum conditionatum, sed etiam absolutum; licet quoad modum enunciandi, seu quoad verba, sint conditionatae, atque etiam vim habeant sensus conditionati: quam vim haber quilibet propositio absoluta; nam, si res absolutè est vera, necessariò etiam conditionata est vera.

Attamen, quia sensus istarum propositionum, non est nobis totaliter explicatus, vel applicatus, intelliguntur eæ à nobis sibi tantum in genere, vel confusè, aut tantum in sensu aliquo conditionato, vel quasi tali, donec per definitionem Pontificis, aut Ecclesiæ acceptationem, vel quandoque per evidentiam naturalem, aut aliam evidentem credibilitatem, vel quemcumque tandem modum, applicetur nobis earum sensus etiam absolutus, saltem quoad alias propositiones particulares.

429. Sic e. g. applicatus est nobis, quoad plures propositiones particulares, sensus absolutus illius propositionis: *Qui perseveraverit usque in finem &c.* per canonizationem plurimorum Sanctorum: quamvis non sit applicatus quoad omnes; cum necdum omnes Sancti canonizati sint; item per communem consensum Ecclesiæ nobis applicatus est sensus absolutus propositionis universalis: *Omnis legitimè electus, & acceptatus ab Ecclesia, est verus Vicarius Christi:* quoad plures propositiones particulares, que spectant ad præcedentes certos Pontifices,

ces: item quoad illam, que spectat ad moder-
num Pontificem, & est haec: *Clemens XII.
legitimi electus, & ab Ecclesia acceptatus,
est verus Papa, & Vicarius Iesu Christi.*

Nec est ullum absurdum, dicere, quod
DEUS propositiones suas absolutas, revelet
per verba quoad modum conditionata, quae
successivè dein magis explicitur. Sic sepe
decreta sua absoluta tantum revelat, per re-
velationem quoad modum enunciandi con-
ditionatam, ut negari non potest, præsertim
ab iis, qui adstruunt in DEO decretum vir-
tualiter indivisibile. Quod autem tales re-
velationes universales, si sint absolutæ, sint
impedibiles ab iis hominibus, ad quos per-
tinent propositiones particulares (hi enim
absolutam istarum veritatem sèpissimè pos-
sunt impedire) tam parum absurdum est,
quam parum, quod decreta DEI sint impedi-
bilia; nam ea revelationes tantum sunt im-
pedibiles quoad alias formalitates, quæ
nempe eisdem homines concernunt; sicut
scilicet à quolibet homine est impeditum
decretem condendi mundum: qua de re plura
in tract. de DEO.

430. Ob. 2. Non minus est revelatum,
quod in omni hostia consecrata sit præsens
Christus, quam sit revelatum, quod omnis
legitimi electus sit Pontifex: & tamen non
est revelatum, de qualibet hostia in particu-
lari, quod sit consecrata, vel quod in ea
præsens sit Christus: ergo neque est re-
velatum, de quolibet in particulari legitimi e-
lecto, quod sit legitimè electus, vel verus
Vicarius Christi. Resp. 1. retorq. argm. in
Concilio Tridentino, & alii, de quibus. n.
424. Resp. 2. dist. 2. p. ant. non est re-
velatum de omnibus hostiis in particulari,
quæ revera consecrata sunt. neg. ant. de
omnibus etiam iis, que revera non sunt
consecratae. con. ant. & neg. conf.

Conformiter ad superius dicta, etiam
revelatio universalis de sacris hostiis, est re-
velatio particularis de qualibet, si revera
consecrata sit: at, ut jam dixi, ad hoc, ut in
particulari credamus, in hac hostia adeste
Christum, debet nobis infallibiliter applica-
ri, vel exponi, quod sub revelatione univer-
salis, etiam haec particularis contineatur:
quod tamen de hostia qualibet in particulari
non sit; unde non est proximè credibile de
qualibet hostia, quæ existimatur consecrata,
quod in ea sit Christus. At vero particu-
laris revelatio de Pontifice est nobis appli-
cata, vel exposita per communem consen-
sum Ecclesiæ.

Interim tamen quamlibet hostiam,
quam prudenter consecratam existimamus,
etiam prudenter adoramus: sicut prudenter
damus eleemosinam ei, quem prudenter ju-
dicamus pauperem, aut honoramus eum,
quem non dubitamus, esse nostrum paren-
tem: qua de re plura sub initium hujus tra-
ctatus. Non tamen ideo etiam statim pos-
sum, credere omne id, quod tantum prudenter
existimo esse revelatum; si enim revera ali-
quid revelatum non sit, actum fidei circa il-

lud elicere non possum, ut jam superius o-
stensum.

431. Dices. Revelatio particularis de
quavis hostia est nobis applicata certitudine
moralis, quatenus nobis est moraliter cer-
tum, eam esse verè consecratam; cum nul-
lum habeamus prudens dubium de aliquo de-
fectu, circa consecrationem admissio: ergo
etiam possumus credere, eam esse consecra-
tam. Resp. neg. conf. Hæc certitudo mor-
alis tantum negativa non sufficienter nos
certificat de revelatione consecrationis, in
ordine ad fidem eliciendam; talis enim eti-
am dari potest de elicto actu charitatis, vel
recepto sacramento poenitentiae, valido, &
formato: & tamen, ut Tridentinum docet,
nemo potest certitudine fidei nōesse, quod sit
in gratia: quod tamen necessariè sciretur,
si talis certitudo moralis negativa sufficienter
applicaret, seu explicaret, revelationem Di-
vinam universalem, quæ dicit, quod omnis,
qui verè recipit sacramentum poenitentiae,
vel elicit actu charitatis perfectæ, sit in
gratia: aut si ostenderet, vel determinaret,
quamlibet revelationem particularem in uni-
versali contentam.

Unde debet esse certitudo moralis posi-
tivè talis, & similis illi, quam afferunt mo-
tiva credibilitatis, quæ applicant testimoni-
um DEI, seu revelationem Divinam, alii
articulis fidei, quæque non fundant tantum
morale certitudinem negativam, potissim
nascentem ex defectu rationum in op-
positum: sed fundant aliquam certitudinem,
ortam ex positivis gravissimis rationibus,
quæ ex merito suo evidentem reddunt cre-
dibilitatem objecti: quin etiam hoc ipsum
reddunt positivè, & omnino strictè moraliter
certum.

432. Ob. 3. Si esset de fide, Clementem
XII. esse verum Vicarium Christi, esset
quoque de fide, quod sit legitimè electus,
rite baptizatus, & ordinatus sacerdos, ac
Episcopus &c. quæ sunt necessaria vero Vi-
cario Christi, & Summo Pontifici: sed ista
non sunt de fide: ergo nec illud prob. mi-
si ista debent esse de fide, etiam debet esse
de fide, quod eum baptizans habuerit de-
bitam intentionem: quod eum ordinans
fuerit verus Episcopus: adeoque, quod hu-
jus quoque ordinator, & ordinatoris ordi-
nator usque ad Apostolos, fuerint veri Epi-
scopi: sed haec non sunt de fide: ergo.
Resp. retorq. arg. ut supra n. 427. in Conci-
lio Tridentino, & Episcopis ibi congregatis.

Antequam autem directè respondeam,
noto, alia esse constitutio Papatum, alia
esse ad eum requisita. *Constitutio Papatum*
sunt suprema & infallibilis authoritas defi-
niendi, & suprema jurisdictione, seu potestas
ligandi, & solvendi, omnes fideles in tota
Ecclesia, sive præcipendi, prohibendi, ab-
solvendi &c. quæ ab aliis rectè vocantur
geminæ claves scientia, & jurisdictionis;
ita enim Papatum explicat Florentinum ci-
tatum n. 410. Et haec sunt quasi forma de-
nominans Papam; eumque distinguens ab
aliis inferioribus Episcopis. *Requisita ad*

Papatum sunt, alia quidem *requisita juris Divini*, alia *requisita juris humani*, sicut & impedimenta, quæ sunt defectus, tum positivæ, tum negative requisitorum.

433. Quod spectat ad requisita, vel impedimenta juris humani, seu canonici, illa omnia supplentur, & ista tolluntur, per acceptationem Ecclesie; omnes enim juris humani defectus supplentur per eam acceptationem, quæ est quasi secunda electione; unde, et si de prima electione non sit de fide, quod ea valida fuerit, non obest: imo et si irrita fuisset, nihil obest; nam sufficeret secunda, de qua est de fide, quod sit legitima: nec ista est irritabilis à jure.

Neque de ista secunda electione, canones, electionem irritantes, intelligendi sunt; cum isti non debeant cedere in damnum Ecclesie, quod vel maximè fieret, dum Christi Vicarius sepe esset incertus: & melius est Ecclesie, habere Pontificem, cuius electio prima invalida fuerat, quam ignoranter carere vero Pontifice. Quare, si fingeretur etiam intercessisse simonia, ea non impedit efficaciter, aut irritam faceret hanc acceptationem, seu quasi secundam electionem. Et sane Sæculo X. ubi multi fuere in Sedem Romanam intrusi (qua de re videri potest Spondanus ad nn. 900.) qui tamen universaliter ab omnibus, tanquam veri Pontifices agniti fuere, sepius videtur acceptatio Ecclesie debuisse supplerre viria primæ electionis.

434. Quod jam spectat ad requisita, vel impedimenta juris Divini, quidam videtur dubitare, an necessariò debeat esse determinatè de fide, quod illa omnia in vero Summo Pontifice adsint; quia, si DEUS per dispensationem daret autoritatem, & potestatem Papalem personæ cuidam, que in aliquibus deficeret, illa esset verus Papa, & Vicarius Christi; nam fortè, ut ait hic auctor, tantum disjunctivè est de fide, unum ex his duobus, nempe quod vel ista requisita non deficiant, vel quod DEUS dispenset, & non obstante defectu, vel impedimento, tamen tali personæ autoritatem, & potestatem Papalem conferat.

Suarez *disp. 10. de fide sec. 5. n. 4.* ait, falsum esse, quod alii, quam legítimo S. Petri successori, unquam detur à Christo illa potestas. Et quidem facile conceditur, neminem hucusque jure Divino inhabilem fuisse Papam; dudum enim explosa est fabula de Joanne Papissa, atque à Baronio, Christophoro Ott in *Roma gloria*, & plurimis aliis, ita confutata, ut vel ipsos, paulo sagaciores hæreticos, ejus confictæ pudeat: sed nec potest ullus alias assignari, qui jure Divino inhabilis Pontificatum gesserit.

435. At fors, ut ait auctor supra citatus, non est èquè certò falsum, quod decretum DEI de non conferenda ea potestate, nisi habenti omnia requisita, sit indisponsabile: quis enim scit, si in casu, saltem metaphysicè ex se possibili, contingeret, personam de jure Divino inhabilem, e. g. re ipsa non rite baptizata, ab omni Ecclesia acceptari,

tanquam Pontificem, & Christo quasi presentari, an non DEUS dispensaret, & in bonum Ecclesie, que alias in re gravissima deciperetur, etiam tali personæ autoritatem, & potestatem Pontificiam tribueret.

Quodsi tamen quis omnino evincat, hoc decretum DEI indispensabile esse, & hoc esse de fide, ait is auctor, e ipso etiam esse de fide, quod quilibet electus, & à rotâ Ecclesia acceptatus, habeat omnia de jure Divino requisita, e. g. quod sit mas, baptizatus &c. quia erit de fide, quod DEUS non permittat, taliter inhabilem eligi, vel acceptari: eritque casus ille, quem supra ex se (hoc est spectando præcisè naturam humanæ electionis) metaphysicè possibilem diximus, ratione decreti Divini, & specialis ejus providentia, impossibilis.

436. Quod spectat ad ordinem sacerdotii, vel Episcopatus, Arriaga *de fide disp. 7. sec. 8. n. 49.* ait, esse omnium sententiam, quod electus Papa, ante ordinationem, etiam si nequid presbyter esset, jam habeat plenam authoritatem, & potestatem Papalem; unde, si etiam male ordinatus fuisset, non magis damnum redundaret in Ecclesiam, quam ex mala ordinatione alterius Episcopi. Quare forte ad id, quod Suarez *loc. num. prædicto citato* objicit, (quod scilicet, si dicatur DEUS tali existimato tantum Pontifici conferre potestatem Papalem, dici quoque debeat, eidem etiam conferre potestatem absolvendi, et si non sit sacerdos) posset responderi, hoc non sequi; quia, hæc potestas non est ita necessaria, nec ex ejus defectu oriretur magis damnum Ecclesie, quam si alius Episcopus, ut jam dictum, non esset rite ordinatus.

In forma Resp. dist. ma. si esset de fide, Clementem XII. esse verum Vicarium Christi, etiam esset de fide, quod sit mas, baptizatus &c. si decretum DEI de non conferenda authoritate Papali, nisi habenti omnia jure Divino requisita, sit indisponsabile, conc. ma. si sit dispensabile, neg. ma. & dist. sic mi. neg. cons. Est de fide, huic in individuo personæ esse collatam authoritatem Papalem: ergo saltem est de fide, vel hanc personam habere omnia requisita, vel DEUM dispensasse in suo decreto; unum enim ex his necessariò debere credi, non inefficaciter probatum est: & meo iudicio multè credibilius est, DEUM non dispensare, sed personam acceptatam esse rite baptizatam &c.

437. Ob. 4. Non est de fide, quod electus non sit occultus hæreticus: ergo non est de fide, quod sit verus Vicarius Christi. prob. cons. talis hæreticus non est membrum Ecclesie: ergo non potest esse ejus caput. Resp. om. ant. neg. cons. Suarez. *disp. 10. sec. 6. n. 5.* ait, se credere, quod nullus auctor dicat, cum umbra probabilitatis, per solam hæresin internam, vel occultam, amittit dignitatem Papalem: sicut nec alius Episcopus propterea amittit suam jurisdictionem. Idem docet Canus de loc. *Theol. I. 4. c. 6. seu ult. resp. ad 12. ad prob. dist. ant.* talis hæreticus non est membrum Ecclesie simili.

pliciter ei unicum, fide, vel charitate. conc. ant. non est membrum secundum quid, & in sensu adhuc sufficiente ad hoc, ut possit esse caput Ecclesiae. neg. ant. & cons. Retineret nempe talis internus, vel occultus hereticus, adhuc potestatem Papalem, & jurisdictionem; hinc deberet ei Ecclesia adhuc adhaerere, non fide, sed subjectione.

438. Interim tamen Bellarminus *tom. 1. contr. 3. de Rom. Pontif. l. 4. c. 6.* egregie defendit, quod DEUS, nec hucusque permisit, nec deinceps permisurus sit, ut Papa, etiam ut persona privata, in heresinformalem, etiam tantum occultam, incidat. Sed etiam dato, non concedo, quod in tam posset incidere, non posset tamen, tam heres in Ecclesia credendam proponere; unde quando doctrina aliqua aperte heretica non est, eamque Pontifex definit, eo ipso removet ab ea omnem heresis suspicitionem, atque Catholicam facit. Quodsi autem Papa in apertam heres incederet, ita, ut Ecclesia de hoc constaret, e. g. si aperte negaret virginitatem B. Virginis, eo ipso, ut doctores consentiunt, suo officio excideret, & a Christo privaretur potestate Papali: quod tamen neque hucusque factum est, nec deinceps futurum est.

439. Ob. 5. Si nostra conclusio est de fide, tune, qui eam non amplectuntur, sunt heretici: sed hoc dicere, videtur nimium: ergo. Confr. Non potest juxta nos dari dilicitem, inter hereticum, & schismaticum: atqui hoc debet dari: ergo. Respondet Arriagat *tom. 5. de fide disp. 7. sec. 8. n. 56. conc. ma.* si Pontifex sit ab omnibus acceptatus, ut nulla sit ratio dubitandi: & addit rationem; quia alias posset quis dubitare de omnibus antecessoribus.

Sed hoc argumentum, à sensu distributivo ad collectivum, est invalidum; alias, cum possem absque heresi dubitare de quolibet Catholico (saltem excepto Papa) an sit verè talis, possem etiam dubitare de omnibus collectivè: adeoque possem absque heresi dubitare, an verè detur Ecclesia (nam Papa solus non facit Ecclesiam) quod est falsum. Suarez *de fide disp. 10. sec. 5. n. 9.* ait, se non vide re, quomodo is, qui acceptatum ab omnibus alias Pontificem, nolit acceptare, vel ei obedire, posset excusari ab heresi: prius tamen dixerat, fortasse talem non dicendum hereticum; eoquod nostra sententia nondum sit aperte de fide.

Notandum autem, quod adversarii, si qui sunt, hujus conclusionis, non negent, quod hæc persona sit verus Pontifex: nec insufficientur, quod sit certum, hanc personam esse verum Pontificem: neque ab hujus persone obedientia se subtrahant: sed tantum negent, hoc esse de fide, seu negent propositionem modalem, sive reflexam: *De fide est, hanc personam esse verum summum Pontificem:* quæ propositione quoad modum, seu reflexionem, fortè quibusdam videbitur, nondum esse aperte definita de fide; unde, qui eam negaret, ipsi saltem in foro externo, non videbitur judi-

candus hereticus: quidquid sit de foro interno, in quo prius videri debet, an ipsi sufficienter fuerit applicata revelatio Divina: sicut nobis circa propositionem directam applicata est, per argumenta solidissima.

440. Ad confir. neg. ant. ut enim ait Suarez *de fide disp. 10. sec. 5. n. 9.* schismata ordinari oruntur, priusquam verus Pontifex absque controversia ab Ecclesia acceptatus sit: & hinc schismaticus est, qui non recipit Pontificem, cum primo deberet eum recipere: quod potest fieri sine heresi formalis; quia potest, quis ex aliqua culpa, quæ tamen non sit heresis, nescire communem acceptationem, vel aliquid simile, ita, ut non neget, eum, qui legitimè electus, & acceptatus est, esse verum Pontificem: sed neget culpabiliter, & pertinaciter, hanc personam esse legitimè electam, vel acceptatam: & consequenter ei non obediatur, sed ab ea se separet.

Item schisma potest dari, quando quis etiam agnito Pontifici negat obedientiam, in qua re needum datur culpa heresis. Attamen bene observant doctores, quod schisma diu durare non soleat sine heresi, qua quis etiam neget, cum, qui rite electus, & acceptatus est, esse verum Pontificem; cum erubescere soleant tales aperte fateri, quod nolint legitimè Christi Vicario obediere: sicut rebelles subditi facile impugnant legitimè principis jurisdictionem.

441. Ob. 6. Formosus Papa fuerat acceptatus ab universalis Ecclesia, tanquam verus Pontifex, & tamen postea Stephanus VI. dictus VII. judicavit, eum non fuisse legitimum Pontificem, ac ab eo ordinatos jussit reordinari: ergo non fuit de fide, quod fuerit verus Pontifex ille, qui ab universalis Ecclesia fuit acceptatus. Resp. Quidam videtur in dubium revocare, an Stephanus, cum hoc fecit, jam fuerit verus Pontifex; cum fuerit in cathedram S. Petri intrusus: quamvis postea ad evitanda mala fuerit ab Ecclesia acceptatus: sed hoc omisso.

Resp. 2. neg. cons. Est de fide, quod Formosus fuerit verus Pontifex, & Stephanus in eo facto juxta omnes rectè sententes erravit: sed faciendo, & jubendo: non autem definiendo; non enim definivit ex cathedra, Formosum non fuisse verum Pontificem: sed tantum odio, & passione contra eum excæcatus, tanquam homo privatus, judicavit, eum non fuisse verum Pontificem, & ideo etiam ejus cadaver exhumari, atque in Tyberim projici jussit.

442. Similiter nil definivit ex cathedra idem Stephanus, circa valorem ordinum à Formoso collatorum: sed ex simili odio, & passione, omnia ejus acta abolere voluit. etiam usque ad ordines ab eo collatos: circa quos eum passio facile excæcare potuit, ut vel ratione forme, vel ratione materiæ, vel intentionis, aut potestatis, aliquem defecetum substantialem intervenisse judicaverit, & ordines, quos saltem dubios esse censuit, vel

etiam omnino invalidos, repeti jussit; quæ de re iterum redibit sermo *in tract. de sacramentis à n. 223.* Interim negari non potest, quod in hoc casu (qui tamen est puri, & nudi, atque informis facti) primò Stephanus, & post eum Sergius III. (qui id iudicium approbavit) graviter erraverint.

Dices. Si est de fide, Formosum fuisse verum Pontificem, Stephanus erravit contra fidem, eum non agnoscendo. Resp. 1. Error Stephani circa personam Formosi, ejusque Papatum, fuit hominis privati, & non Pontificis, è cathedra docentis. Resp. 2. Fuit tantum error materialis, non tam circa fidem, quam circa aliquam veritatem, quæ nondum tanquam credenda erat proposita; quia tunc temporis hæc nostra conclusio nondum fuerat ita discussa, aut ita clarè proposita, adeoque Stephanum (idem est de Sergio) rebus Theologicis non valde addictum, potuit latere; imò (ut suprà n. 439. ex Suarezio vidimus) forte necdum assertio nostra est apertè ab Ecclesia definita: & hinc potuit revelatio hac de re, Stephanus non fuisse satis applicata: quin etiam potuit ex passione cœca putare, Formosum non fuisse universaliter acceptatum. Quod autem Pontifex possit, ignorare aliquam revelationem, necdum apertè propositam, & sic sentire ei oppositum ut privata persona, non videtur ab ullo negari: & difficulter negatur in Joanne XXII. qui aliquando privatim putavit, animas defunctorum ante diem judicii non admitti in cœlum, aut ad visionem DEI.

ARTICULUS XIX.

An Definitio Ecclesie sit Verbum DEI stricte dictum.

443. Praenotandum, 1. Scripturam Sacram, seu Verbum DEI

scriptum, esse illud, quod scriptum est instinctu Spiritus Sancti, dictantis, non tantum sensum, sed etiam verba; nam in sacris literis, non tantum sensus, sed etiam verba singula (de quibus infallibiliter scimus, non esse per aliquem errorem corrupta, e. g. à descriptoribus, vel typographis) sunt infallibilia. Quæ verba tamen dupliciter dictari possunt. Primo formaliter simul, & materialiter, quando scilicet Spiritus S. prævenit scriptorem, &c, antequam hic verba excogitet, ipse jam illa suggerit: id quod tunc maximè fit, quando de altissimis mysteriis sermo est: imò Suarez de fide disp. 5. sec. 3. n. 5. ait, ut plurimum in sacris libris verba esse ita dictata.

Secundò dictari possunt verba à Spiritu S. formaliter tantum, quando scilicet Spiritus S. relinquit scriptori libertatem, ad utendum speciebus suis, & eligenda materialiter verba; sed ei assistit, ne quid falsi, aut indecentis misceat: atque etiam post

eam materialem electionem, ea verba assūmit tanquam sua, atque dicit, ac suo nomine vult scribi: sicut scilicet Christus reliquit Ecclesæ materialem electionem aliquarum materiarum in certis sacramentis, e. g. in sacramento ordinis, quas deinceps instituit; nec enim Ecclesia instituit materialia, aut formam sacramentorum.

Hoc autem videtur fieri tunc, quando scribuntur ea, quæ erant naturaliter canonice scriptoribus notissima, ut illud 2. ad Timoth. 4. v. 11. Lucas es mecum solus. & ad Rom. 16. v. 21. Salutat vos Timotheus adiutor meus &c. Hinc autem potest contingere, ut scriptor canonicus possit veniam petere, non quidem ob admissum errorem, quem DEUS impedivit: sed vel ob non electa materialiter optima verba, vel ob aditam, aut omisam aliquam circumstantiam, quæ non vietit veritatem historiæ &c. Sic 2. Mach. 15. v. 39. ait scriptor canonicus: Et si quidem bene, & ut historiae competit, hoc & ipse velim: si autem minus digne, concedendum est mihi. Sic etiam S. Paulus 2. Corinth. 11. v. 6. de se ait: Etsi imperitus sermone, sed non scientia.

444. Prænotandum 2. tripli modo scribi posse e. g. epistolam principis. 1. si ipse manu propria scribat. 2. si dicet verba etiam materialiter. 3. si jubet scribere nomine suo, & ipse suam auctoritatem scripto impetrat. Sic e. g. scribitur edictum nomine imperatoris, à cancellariis, vel secretariis, qui ipsi verba eligunt, & scriptum componunt, quod imperator tanquam suum assumit, ac subditis proponit. Potest tamen 4. princeps jubere, ut secretarius scribat, non suo, id est, principis nomine, sed suo, id est, secretarii, ita tamen, ut principis voluntatem significet: at tunc talis epistola non est scriptum, aut verbum principis strictè dictum, sed scriptum secretarii: quamvis etiam habeat aliquam auctoritatem mediatae à principe.

Quodsi etiam princeps legeret eam epistolam, antequam mitteretur, & sic impedit, ne aliquid falsi miseretur: ista tamen necdum esset ejus proprium verbum, aut scriptum: sed tantum ejus assistentia secretario exhibita impediret falsitatem. Id quod etiam ex eo colligitur, quod, quando primis tribus modis scribitur, semper ponatur: Nos DEI gratia volumus, jubemus te &c. at, si quarto modo scribitur, ita ponitur: Princeps vult, ut sua dominatio, hoc, vel ilud faciat.

445. Ubi tamen advertendum, quod, eti in Sacra Scriptura aliquando videatur loqui suo nomine scriptor canonicus, e. g. Apostolus Paulus, tamen ea verba sint verba DEI, non tantum historicè referentis, ea esse dicta (ut sepe fit etiam in Scriptura, quando scilicet dicta falsa, vel alia DEO non conveniunt) sed etiam dicentis: sicut scilicet in comedii Terentii, vel Plauti, quidquid actores dicunt, verba sunt Terentii, vel Plauti. Non tamen ea verba semper sunt DEI, suo nomine aliquid praincipientis, vel ordinantis; ut pater ex illis verbis S. Pauli.

Pauli. 1. Cor. 7. v. 12. Ceteris ego dico, non Dominus: quæ, licet sint verba DEI, tamen non sunt DEI immediate præcipientis: item præceptum, abstinendi à sanguine Actor. 15. v. 29. licet habeatur in Sacra Scriptura, non est Divinum, sed Apostolicum; unde etiam postea cessavit.

446. Prænotandum 3. sensum Sacrae Scripturæ assignari à doctoribus quadruplicem, juxta illos versiculos: *Litera scripta docet: quid credas, Allegoria: Moralis, quid agas: quid spères, Anagogia.* Itaque, ut satis communiter docent, *Literalis sensus* est idem, ac historicus, seu etiam ille, quem verba immediate, in sensu obvio, & grammatical, præferunt. Et juxta hanc explicationem sensus literalis, licet sèpissimè, non tamen semper est de fide, e.g. Christus non est literaliter, seu in sensu grammatical, credendus esse vitis, petra, pastor ovium &c. sed tantum allegoricè, scilicet intelligendo per oves homines &c. *Allegoricus sensus* ostendit per allegoriam, seu tropicè, quid credendum, e.g. Christum ex eo, quod dicatur vitis, & nos palmites, credendum esse auctorem gratiæ, sive qua nihil boni, præfertim supernaturaliter meritorii, possimus facere. *Moralis sensus* spectat ad mores, & docet, quid debeamus agere, vel omittere. *Anagogicus sensus* per tropum ostendit, quid in futurum debeamus sperare: sic per terram lacte, & melle manantem, seu terram promissionis, indicatur speranda beatitudo celestis. Addendum hīc, sive in eodem textu plures, vel etiam omnes hos sensus, convenire.

Paulo aliter, cum pluribus aliis à se citatis, discurrit P. Didacus de Quadros *Palæstra Biblica tom. 2. p. 2. apparatus c. 2. n. 9.* Ad hujus auctoris mentem *Literalis sensus* est ille, qui per voces, sive propriæ, sive tropicè acceptas, in contextu significatur primo, proximè, ac immediate. Et hinc, si narratur in Scripturis aliqua historia, sensus literalis est sensus historicus: alias etiam potest esse tropicus, ut quando Christus de se, & Apostolus dicit: *Ego sum vitis, vos palmites. Ioan. 15. v. 5.* ubi Christus, non nisi in sensu tropico, voluit significare, se esse vitem &c. *Allegoricus sensus* est ille, qui per allegoriam, seu tropum, ostendit, quid sit credendum: & talis sensus est in illis verbis *Matth. 21. v. 42.* à Christo Domino ex psalmo 117. v. 22. usurpati: *Lapidem, quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in caput anguli:* quibus allegoricè nobis proponitur credendum, quod Christus à Phariseis, tanquam synagoge architectis, seu primoribus, fuerit rejectus: à DEO autem adhibitus, tanquam lapis fundamentalis, & quidem angularis, ut duos parietes, hoc est, gentiles, & Judæos, velut angulo jungere, in una Ecclesia domo.

Moralis sensus est ille, qui mores spectat, & indicat, quid agere, vel omittere debeamus: e.g. dum dicitur *Matth. 22. v. 37. Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo &c.* quibus docemur, eliciendum esse

anorem DEI super omnia. *Anagogicus sensus* est ille, qui per tropum ostendit, quid in futurum speremus. Sic, dum *Exodi 33. v. 2. & 3.* dicitur: *Mittam præcursorum tuū Angelum, ut ... intres in terram, fluenter lacte, & melle:* proponitur nobis speranda beatitudo celestis. Et hi tres sensus, nempe allegoricus, moralis, & anagogicus, satis communiter vocantur etiam *sensus spiritualis*, qui videtur opponi sensui literali. At vero *Quadros loc. cit.* afferit, quod omnes hi tres sensus possint esse etiam literales, si nempe in contextu significentur primo, proximè, & immediate.

Et certè in primo textu suprà adducto: *Ego sum vitis, vos palmites:* sensus primò intentus, adeoque juxta hunc auctorem literalis, est allegoricus; nam sub allegoria vitis, & palmitum, docemur credere, omnem influxum gratiæ, sive qua nihil boni operis supernaturalis possimus facere, esse à Christo. In illo autem textu: *Diliges Dominum DEUM tuum &c.* itemque in aliis præceptis in Scriptura contentis, primo, & immediate docemur, quid agere debeamus, adeoque sensus literalis est moralis. Pariter, quando Christus Dominus dixit *Matth. 26. v. 29. Cū illud vinum bibam vobiscum novum in regno Patris mei:* primò, & immediate volvit significare, Apostolos supernaturali dulcedine in celo implendos; unde sensus literalis est anagogicus, significans, sperandam ipsis esse beatitudinem cœlestem. Quin etiam notant auctores, in iidem verbis plures sive sensus convenire, ut in hoc ipso nunc adducto, literalis, allegoricus, & anagogicus.

Præter hos quatuor sensus adduci potest etiam quintus, scilicet *Accommodatius*, seu ille, qui nec ab auctore Scripturæ principali, sive Spiritu S. nec ab auctore instrumentalis, seu scriptore canonico, est intentus, in certis verbis, quæ hīc, & nunc, alicui rei accommodantur. Sic Ecclesia cuique Confessori Pontifici accommodat illud de Noëmo dictum *Ecclesiastici. 44. v. 17. In tempore iracundia factus est reconciliatio.* item illud de Abraham dictum *ibidem v. 20. Non est inventus similis illi ... qui conservavit legem excelsi.* Hoc sensu ut solent concionatores: & quidem ad laudanos Sanctos opportunè sive, & ingeniosè: at vero ad probanda scholasticè dogmata, sensus hic non est satis efficax. Addendum ex Ulloa *de tad. 1. principi. S. Scriptura. regul. 3.* quod idem textus facer possit habere plures etiam sensus literales. Sic illud *Osee 11. v. 5. Ex Agypto vocavi filium meum:* significat literaliter liberationem Hebraeorum ex servitute Agyptiaca, & simul Christi Domini ingressum in Agyptum, vel redditum ex illa, ut habetur *Matth. 2. v. 15.* vide apud Ulloam loc. cit. plura exempla hujus rei.

447. Quaritur jam, an definitio Ecclesie sit verbum DEI strictè dictum, ita ut etiam sit partiale motivum formale intra linéam fidei, & non tantum infallibilis applicatio verbi DEI extra eam linéam. Cink,

nink, & Gormaz ajunt, communem esse sententiam doctorum, Ecclesiam non loqui verbum DEI. Sed hoc non videtur verum, nisi intelligatur communis contra communem, ut sepe fit; nam etiam, qui afferunt Ecclesiam loqui verbum DEI, sunt satis multi; licet enim auctores communiter, vel communius dicant, Ecclesiam non facere novas revelationes, non ideo tamen negant, eam loqui verbum DEI: sicut Christus, quando locutus est ea, quæ jam in antiquo testamento dicta erant, utique tamen verbum DEI locutus est.

Ex auctoribus, quos videre potui, affirmant clarè, Ecclesiam loqui verbum DEI Arriaga tom. 5. de fide disp. 2. sec. 5. n. 55. Haunoldus. l. 3. tract. 1. c. 1. §. 5. maxime n. 115. & 124. ac seq. Layman. l. 2. tract. 1. c. 2. n. 4. Thyrifus in manuduct. Machomet. p. 1. l. 2. c. 6. §. 4. Rasler. de ult. resolut. fidei a. 4. Dubii videntur Espanza l. 6. q. 15. a. 9. (nam ait, quod, dum adjungitur assistentia Spiritus S. adjungatur auctoritas Divina) Valencia tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 1. assert. 3. nam prius Ecclesiæ propositionem vocat conditionem: dein autem ait, asseverationem Ecclesiæ esse partem, vel conditio nem testificationis Divinæ.

448. Negant autem Ecclesiam loqui verbum DEI Bellarminus tom. 2. contr. 1. de Conciliorum auctoritate c. 12. Canus de locis Theol. l. 5. c. 5. & l. 12. c. 3. Tannerus tom. 3. disp. 1. de fide. q. 1. dubio 7. n. 215. & 216. & 217. Oviedo tract. de fide controv. 4. punct. 9. n. 120. Rhodes de fide disp. 2. q. 1. sec. 2. §. 2. ubi ait, esse communiorem, Gormaz de virt. Theol. n. 445. & 448. Coninck disp. 9. de fide dubio. s. n. 60. & 61. & plures alii: item Thomistæ communiter, ut testatur Suarez, qui merito etiam pro hac sententia citatur; nam, quamvis disp. 3. de fide sec. 10. n. 8. dicat, Ecclesiam esse organum, per quod Spiritus S. loquitur, tamen non intelligit strictam, & immediatam Divinam locutionem.

Ibidem enim dicit Eximius, definitionem Ecclesiæ non spectare ad objectum formale fidei, sed ad peculiarem ejus applicationem, & hoc colligi ex S. Thoma 2. 2. q. 1. a. 1. ubi Angelicus in corp. dicit: *Non enim fides, de qua loquimur, assentit aliqui, nisi quia est à DEO revelatum:* & prius præmisit, quod objectum formale fidei nihil est aliud, quam veritas prima: adeoque juxta Suarezium, S. Thomas non vult esse idem, quod aliquid ab Ecclesia definitum sit, & quod sit à DEO revelatum: consequenter censet, illam definitionem non esse locutionem DEI. Addit dein Eximius n. 9. hanc sententiam communiter tenere Thomistas, citatque multos alios. Insuper n. 10. ait, fideles rudes saltē implicitē resolvere suam fidem ultra dictum Ecclesiæ in DEUM. Idem disp. 5. sec. 3. n. 4. negat, canones Ecclesiæ esse Sacram Scripturam, item disp. 3. sec. 11. n. 4. negat, Ecclesiæ facere novas revelationes.

449. Dico cum his postremis. Defini-

tiones Ecclesiæ probabiliter non sunt, propriè, & strictè loquendo, verbum DEI, sed infallibilis ejusdem applicatio. Prob. conclusio potissimum negativè. Non est ratio afferendi, quod Ecclesiæ definitio sit verbum DEI strictè dictum: ergo gratis id dicitur. ant. prob. solutione objectionum. Confir. Auctores communissimè dicunt, Ecclesiæ non proferre novas revelationes, sed tantum antiquas: ergo, cùm non habeatur ratio, dicendi potius, quod eas denuo nomine DEI loquatur, quam, quod eas tantum explicet, & implicitè contenta aperiūt proponat, melius dicitur hoc secundum. Confir. 2. Tridentinum sess. 4. in decreto de edit. sacr. librorum tantum ait: *Sancta mater Ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione Scripturarum Sanctorum:* & non ait: *cuius est loqui verbum DEI strictè tale:* ergo non debemus sine adducta probatione ei plus tribuere. Confir. 3. Suarez n. preced. citatus, & communiter alii dicunt, canones, vel definitiones Ecclesiæ, non esse Sacram Scripturam: atqui essent Sacra Scriptura, si essent verbum DEI strictè dictum, vel scriptum: ergo.

ARTICULUS XX.

Solvuntur Objectiones.

450. O B. 1. Definitio Ecclesiæ est infallibilis, & quidem ob assistentiam Spiritus S. ergo nihil deest ad hoc, ut dicatur esse verbum DEI. prob. cons. non est alia ratio, quare dicta, & scripta, e. g. Apostolorum, censentur esse verbum DEI scriptum: ergo. Resp. neg. cons. ad prob. neg. ant. Ratio alia est: quia ex ipsa doctrina Ecclesiæ, & infallibili ejus applicatione, habemus, quod illa verba Apostolorum, & aliorum scriptorum sacrorum, DEUS accipi voluerit, tanquam sua, & sua auctoritate dicta. At nullibi inventur, quod Ecclesia applicaverit nobis, etiam suas definitions, tanquam verbum DEI. Ubi addo, mihi non videri credibile, quod omnia, quecumque in privata conversatione dixerunt Apostoli, etiam spiritualia, sint verbum DEI strictè loquendo: sed tantum illa, quæ Ecclesia nobis applicavit, & definivit esse verbum DEI. Sancte Canus de locis Theolog. l. 2. c. 18. exponus illud Matth. 10. v. 19. *Nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora &c.* ait de sacrificiis auctoribus: *Hoc verò Spiritus Sancti donum toto vite decursu non habebant: sed tantisper, dum lingua eorum calamus erat scribæ velociter scribentis.*

451. Quod autem infallibilis assistentia Spiritus S. non faciat, ut dictum sit verbum DEI, probatur, primò ex paritate cum epistola, iubente rege scripta, non nomine regis, sed secretarii, de qua vide n. 444. Secundò ex eo, quod etiam Beati in celo, & Angeli, non possint errare in loquendo, ex speciali assistentia DEI: non tamen semper loquantur.

quantur, strictè, & propriè verbum DEI, ita, ut propriè dicatur loqui DEUS. Tertio ex eo, quod Ecclesia habeat etiam infallibilem assentiam Spiritus S. in loquendo præceptivè, seu præcipiendo: & tamen præcepta canonica non sint verbum DEI, strictè loquendo; alias esent præcepta strictè loquendo Divina, in quibus Pontifex non potest dispensare; cùm tamen hoc juxta omnes possit in legibus canoniciis: sicut nec posset contra illa dari ulla præscriptio, quam tamen omnes admittunt adversus leges canonicas. Quartò ex eo, quod etiam ex infallibili assentia Spiritus S. instituat Ecclesia sacramentalia; non tamen loquatur ibi verbum DEI; alias propriè Christus etiam institueret sacramentalia, sicut sacramenta, quod dici non potest.

Nec dicas, etiam leges Apostolicas non esse omnes Divinas (nam canones Apostolorum propriè non sunt leges Divine) con sequenter nec eorum scripta fore sacra. Resp. ex hoc ipso probari, quod ad discernendas inter se leges, ab Apostolis acceptas, (an scilicet latæ sint immediatè à DEO, & per Apostolos tantum promulgatae: an vero ab Apostolis sua auctoritate statuta, quamvis assistente Spiritu S.) opus sit, ut vel Scriptura clare id explicet, aut Ecclesia applicet: sic Tridentinum expressè ait, legem de sacramento extremæ unctionis à S. Jacobo tantum promulgaram. At canones Apostolicos Ecclesia non applicat ut præcepta DEI.

452. Ob .2. Variis locis Sacrae Scripturæ dicitur, vocem Ecclesiae esse vocem DEI: ergo. prob. ant. *Acto. 15. v. 28.* dicitur de Ecclesia in Concilio collecta: *Vixum est enim spiritui Sancto, & nobis. Luc. 10. v. 16. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Matth. 10. v. 20.* Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis &c. ergo. Resp. neg. ant. ad prob. Resp. exponendo textus. Quod spectat ad primum, in primis, et si dicetur, per illud Concilium Apostolorum locutum est se propriè Spiritum S. non sequeretur, idem dicendum de aliis; nam illius acta fuerunt inserta Sacrae Scripturae, & omnia, quæ ibi recensita, vel scripta habentur, fuerunt infallibilia, etiam quoad pura facta &c. quod non competit aliis Conciliis.

Secundò potest dici, licet in actis Apostolorum ea verissimè à Divino Spiritu referantur, & historica ea narratio sit verbum Spiritus S. non tamen ipsas illius Concilii definitiones fuisse strictè verbum DEI, sicut nec sunt canones Apostolici: & certè ibi statuta fuit lex, de servanda abstinentia à sanguine, & suffocato, quæ jam dudum abrogata est, adeoque non fuit lex strictè Divina; unde etiam Bellarminus *tom. 2. controv. 1. de Conciliis l. 2. c. 12.* illud: *Vixum est enim spiritui Sancto: explicatis: Spiritus nostram industram, & diligentiam adjuvante.*

Alter textus intelligendus est de quo vis superiori, legitima auctoritate à Christo mediate saltem accepta instructo, & præcipiente: non autem quivis superior loquitur

strictè verbum DEI; unde tantum aliquo modo mediate, & interpretative, auditur, vel spernitur DEUS.

453. Tertius textus à Maldonato explicatur hoc modo: *Non tam vos, quam Spiritus Patris vestri: quia non vestro, sed illico sensu, consilioque respondebitis.* Cornelius à lapide exponit: *Non ex vobis, vestraque prudentia, & animo, sed ex Spiritu S. qui vobis suggesteret sapientiam, & animos, ut præsidibus sapienter, & animos respondeatis.* Igitur hoc textu tantum significatur, quod Spiritus S. adjuturus sit martyres, ut, et si solliciti non fuerint, quid tyrannis respondeant, ipsis tamen abunde incida, quid respondeant. Sic videtur hic ipse textus Matthai explicari *Luc. 21. v. 15.* quando dicitur: *Dabo vobis os, & sapientiam: ergo ipsi martyres ore accepto loquuntur.* Et quis dicat, omnia, quæ martyres in tormentis dixerint, fuisse strictè verbum DEI, ut DEUS strictè ea dixisse dicendus sit? e.g. quando S. Laurentius dixit: *Affatum est jam: versa, & manduca.*

Adde 1. quod DEO attribuantur etiam ea, quorum ipse principalis est causa, juxta illud S. Pauli. *1. Cor. 15. v. 10. Non ego auctorem, sed gratia DEI mecum.* Et sic labores etiam ejusdem Apostoli, de quibus ibi meminit, tribuuntur DEO, quin tamen illi labores possint dici labores DEI, non tantum in communi sensu, quatenus tantum dicuntur, etiam esse DEI; quia ipse in eos influit: sed in sensu strictiori, & ad eum modum, quo Sacra Scriptura dicitur verbum DEI. Imò quilibet oratio pia, ex gratia supernaturali facta, specialiter est attribuenda DEO, quin tamen verba ita orantis sint verbum DEI strictè dictum, etiam quando non utitur orationum formulis, in S. Scriptura contentis, sed a se ipso primum excogitatis. Adde 2. quod DEUS dicatur in Scripturis etiam facere id, ad quod agendum tantum excitat, vel inducit: sic dicitur *ad Rom. 8. v. 26* de Spiritu S. *Postulat pro nobis genitibus inenarrabilibus;* cùm tantum excitet nos ad eos genitus, eosque moraliter causet.

454. Ob 3. Tridentinum *sessione 18. decretu de librorum delectu &c.* ait de sua adhortatione: *Hanc ergo, non humanam, sed Spiritus S. vocem audientes &c.* ergo vox Concilii est vox Spiritus S. Resp. dist. cons. vox Concilii est vox Spiritus S. latius sumpta. conc. cons. strictè sumpta. neg. cons. Concilium ibi tantum loquitur de sua invitatione, ad unionem pacem, atque concordiam: & hanc invitationem suam ait esse, non tantum humanam, sed Spiritus S. vocem; sicut scilicet solemus dicere, quod vox concionatoris, ad poenitentiam exhortantis, vel vox superioris præcipientis, sit vox DEI, non strictè, sed aliquo modo moraliter; quia utique DEUS, sicut ad poenitentiam, ita ad unitatem, & concordiam hortatur. Insuper, sicut superius diximus, quod non tam martyres loquuntur, quam DEUS, nec tam homo justus bene operetur,

quam gratia DEI: sic potest etiam dici, per vocem Concilii, non tam loqui Concilium, quam DEUM, adeoque hujus vocem non esse purè humanam, præsertim etiam ratione assistentia Spiritus S. Tandem nec adversarii dicunt, dicta Concilii omnia esse verbum DEI, sed tantum definitiones: atqui haec invitatio Concilii non est definitio: ergo non est verbum DEI.

455. Ob. 4. Multa defacto nos docuit Ecclesia, & quidem de fide credenda, quæ antiqui non crediderunt: ergo Ecclesia debet de novo aliquid revelare, adeoque loqui verbum DEI. Resp. neg. ant. hoc enim negat Cardinalis de Lugo *de fide disp. 1. sec. 13. n. 174.* item Suarez *de fide disp. 3. sec. 11. n. 4.* & hoc teste etiam alii auctores communis consensu. Idem Eximus *citata sec. 11. n. 6.* ait, jam omnia prius esse confusæ, & implicitè revelata, quæ dein Ecclesia explicet, & explicitè, ac clare proponat; DEUS enim, (ut jam suprà dictum *n. 422.*) cùm nihil confusæ cognoscat, semper, dum revelat propositionem universalem, jam revelat implicitè etiam particulares in universalis contentas: quænam autem contineantur, explicat Ecclesia.

Sic quando Christus dixit *Matth. 10. v. 22.* *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit:* jam clarè cognovit, quinam in particulari sint contenti sub illa propositione universalis: hos autem dein nobis applicat Ecclesia, vel explicat, dum Sanctos canonizat. Et ita etiam docet Tannerus *tom. 3. disp. 1. q. 1. dubio 7. n. 214.* & 216. idemque ibidem dicit de libris canoniciis; DEUS enim revelavit universaliter, verbo saltem Divino tradito, omnes libros canonicos continere doctrinam de fide: Ecclesia autem applicat, quinam libri in ea propositione universalis contineantur: quamvis de his libris possit fortè etiam responderi, quod de singulis libris extiterit jam olim peculiaris revelatio, per traditionem accepta, & nobis per Tridentinum denuo applicata.

456. Ob. 5. Fideles ultimò resolvunt suam fidem in auctoritatem Ecclesiæ, saltem rusticæ, & rudes communiter, qui non cogitant de revelatione à DEO facta: ergo, vel debet Ecclesia loqui verbum DEI: vel fideles illi vix unquam eliciunt actum fidei Theologicæ: hoc secundum est durissimum: ergo prius est verum. Resp. neg. ant. Ipsi rudes non possunt suam fidem resolvere in auctoritatem Ecclesiæ tantum humanam; hæc enim non est sufficenter infallibilis: resolvere autem in auctoritatem, ut effectam assistentia Spiritus S. (prout fatetur ipse Arriaga, licet adversarius *disp. 3. de fide sec. 1. n. 7.*) non est facilius, quam resolve re suam fidem in ipsam auctoritatem Divinam; nam, ut idem ait, Ecclesia ut habens talem assistentiam, & cognita ut eam habens, non potest facilius audiri, quam DEUS.

Quare, si adversarius non videtur nimis difficile, quod rudes debeant resolvere fidem suam in auctoritatem Ecclesiæ, ut effectam assistentia Spiritus S. nec ipsis est in-

credibile, quod in hanc resolvant fidem; non debet etiam ipsis videri nimis difficile, quod rudes debeant fidem resolvare in auctoritatem DEI: neque incredibile, quod eam in hanc resolvant: saltem, ut ait Suarez *disp. 3. de fide sec. 10.* implicitè: quatenus nempe concipiunt doctrinam Ecclesiæ, ut ipsis revelatam, ac traditam à DEO, licet hanc suam resolutionem scholasticis terminis explicare nequeant. Unde etiam catechistæ, si rectè docere velint, debent ita docere: si aliter se gerant, male faciunt.

457. Ob. 6. S. Augustinus citatus *num. 147.* ait: *Ego vero Evangelio non credrem, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas:* ergo hæc est motivum credendi. Confir. 1. Fideles credunt Ecclesiæ, & per hoc distinguuntur ab hereticis: ergo. Confir. 2. Auctoritas Ecclesiæ potest movere ad aliquem actum fidei: non tantum humanæ; hæc enim non est infallibilis: ergo Divinæ; nec enim datur medium. Confir. 3. Ecclesia ut infallibilis involvit etiam auctoritatem Spiritus S. ergo actus illi innexus nititur etiam auctoritate Divina. Resp. neg. conf. Auctoritas Ecclesiæ non est motivum credendi Divina fide: sed est motivum volendi credere; unde S. Augustinus quasi dicit: *Ego nollem credere, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas.* Scilicet Ecclesia auctoritas reddit credibile Evangelium, & immediate movet ad volendum credere, seu ad piam affectionem; non vero movet immediatè ad actum fidei. vide Rhodes citatum *n. 448.* ubi bene notat, S. Augustinum dicere, se non crediturum Evangelio: ergo huic immediatè creditit, scilicet Evangelio propter se ipsum, sed ut applicatum ab Ecclesiæ.

Ad primam confir. dist. ant. Fideles credunt Ecclesiæ fide Divina. neg. ant. fide alia inferiori. conc. ant. & neg. conf. Distinguuntur autem fideles ab hereticis 1. quia isti non credunt Ecclesiæ, nec ejus infallibilitatem &c. tanquam objectum materiale. 2. quia heretici non credunt Ecclesiæ, etiam fide inferiori, tanquam infallibiliter applicanti verbum DEI. Ad 2. confir. neg. conf. cum sua ratione. Ecclesiæ auctoritas est media inter auctoritatem Divinam, & humanam, & consequenter actus ei innexus, etiam est medius, inter actum fidei Divinæ, & humanæ. Ad 3. confir. dist. ant. Ecclesia ut infallibilis involvit auctoritatem Spiritus S. ut loquentis verbum DEI. neg. ant. ut infallibilizans tantum, verbum ex se humanum, vel medium inter humanum & Divinum. conc. ant. & neg. conf. Ad fidem non requiritur auctoritas DEI quomodo cunque, sed loquens: si quis autem non assentiretur propter auctoritatem Ecclesiæ, sed propter auctoritatem Spiritus S. assistens, & loquentis, estet alius casus.

458. Collige, quod multò minus fama communis, vel alius quisunque annuncians verbum DEI, e. g. parochus, loquatur propriè verbum DEI; si enim Ecclesia non loquitur verbum DEI, multò minus isti,

qui carent infallibili assistentiā Spiritū S. & etiam tunc, quando proponunt verbum DEI, sincerè, & tanquam missi ab Ecclesia, nihil aliud faciunt, quam quod proponant, & applicent revelationem olim factam. Pariter, neque miracula, aut alia signa credibilitatis (exceptis iis, quae aliunde specialiter probantur esse verbum DEI, ut prophetiae) sunt strictè loquendo verbum DEI: sed sigillum contestativum, & applicans verbum DEI: sicut nempe sigillum appressum mandato regis, non est verbum regis: sed testificatio, & applicatio illius, seu indicium, quod scriptura illa sit verbum regis. Quare, licet in aliquo sensu morali, & latiori, miracula possint, & soleant dici verbum DEI: non tamen sunt verbum DEI in sensu strictè dicto.

QUÆSTIO IV.

De Actibus præviis ad Fidem.

ARTICULUS I.

An ad Actum Fidei de veritate Religionis Catholicae, vel alicujus Mysterii, præcedere possit, vel etiam debeat
Evidētia in attestante.

459. Dico 1. Evidētia in attestante non est incompossibilis cum actu fidei, adeoque potest hunc præcedere. ita Suarez, Valsquez, Valentia, & plures alii, quos citat, & sequitur Gormaz de virt. Theol. n. 518. & 519. Est autem evidētia in attestante judicium evidens de eo, quod DEUS hunc, vel illum articulum locutus, aut testatus sit. Prob. conclusio 1. auctoritate S. Thomæ 2. 2. q. 5. a. 2. in corp. ubi docet, per talen evidētiam visi, e.g. miraculi, qua, ut ait, convinceretur intellectus evidentis, ut cognoscet manifeste, hoc dici à DEO, non tollit rationem fidei. Prob. 2. ratione. Evidētia illa non esset motivum fidei, sed tantum applicatio nobilioris motivi: atqui nobilior applicatio non impedit effectum, nisi specialis ratio pugnet, qualis hic non datur: ergo.

Confir. Valde probabile est, B. Virginem evidenter cognovisse, conservatam sibi fuisse virginitatem cum maternitate, ad contestandam revelationem factam de Divinitate Filii sui: item Lazarum habuisse evidētiam de resuscitatione sua à mortuis, insignum contestativum revelationis de Divinitate Christi: iterum Apostolos, præferim post Christi Domini resurrectionem, & apparitiones, habuisse evidētiam de ejus resurrectione, facta in signum simile revelationis de ejusdem Divinitate: ergo habuerunt evidētiam, excludentem omne dubium de eo, quod verè DEUS locutus sit, ac revelaverit, Christum esse DEUM: & tamen hoc ipsum crediderunt: ergo. Dicere autem, quod nec B. Virgo, nec Apostoli, aut Lazarus, apprehenderint connexionem istorum

signorum cum revelatione, vel revelationis cum Divinitate Christi, est dicere aliquid prorsus incredibile, ut patebit ex n. seq. no-tando 3.

460. Jam, antequam ad secundam conclusionem accedamus, ut evitentur intermediae quæstiones multæ, etiam de voce, noto sequentia. Primo. Sicut cæcus potest evidenter cognoscere vocem Petri, quem nunquam vidit, ita etiam nos in via possumus evidenter cognoscere vocem DEI, quem nunquam vidimus: imò, sicut potest ab alio ita describi vox Petri, habens peculiariissimum sonum, ut discernatur evidenter ab eo, qui eum nunquam vidit: sic pariter nos ex peculiarissimis signis possumus discernere vocem DEI. Secundo. Per evidētiam hic non intelligitur tantum, demonstratio strictè à priori, vel strictè à posteriori, sed etiam demonstratio à concomitanti connexione, qualis sèpe datur etiam in mathematicis, ut agnovit Aristoteles, dum ex distantiâ syderum intulit scintillationem eorum, vel vicissim.

Tertio. Ex evidētia de Divina revelatione, inferatur evidētia de ipsa re, saltem apud prudentes, ad minimum quoad an est, licet non quoad quomodo est; hoc est, inferatur evidenter, quod res ipsa existat, quamvis non inferatur, quo modo existat, seu non inferatur ipse modus existendi (nisi hic ipse modus sit etiam revelatus) nam evidens est hic discursus: *Quidquid DEUS revelat, est evidenter verum: sed evidenter revelat, e.g. incarnationem: ergo est evidenter vera.* Sic etiam mathematices ignaro est evidens veritas, deducta evidenter ex propositionibus Euclidis, si ipsi est evidenter certum, e.g. ex testimonio omnium mathematicorum, quod illæ propositiones sint evidenter vera; licet enim non capiat ipsam demonstrationem, ut ajunt, quoad quomodo est, capit tamen eam sufficienter, quoad an est: sic etiam multis effectus evidenter sciens, licet, à qua causa proveniant, nesciamus.

Quarto. Falsum est, quod idem medium, seu idem medius terminus, non possit probare conclusiones faciles, & difficiles; nam potest idem esse connexum utrisque, ut revera est testimonium DEI. Quinto. S. Thomas, quando 2. 2. q. 5. a. 2. in corp. dicit, aliquid prædictum per prophetiam, vel prædictionem DEI evidenter, tamen non fore evidens, loquitur de evidētia rei immediate in se; nam ait: *Licet illud futurum, quod prædictur, in se evidens non esset;* si enim negaretur prorsus omnis evidētia, non videretur esse verum hoc assertum, ut colligitur ex discursu modo facto. His notatis

461. Dico 2. Judicium evidens de ipsa veritate religionis Catholicae, vel de existentia revelationis Divinæ, non est necessarium ad actum fidei, adeoque non debet hunc præcedere: sed sufficit judicium evidens de credibilitate, & credititate. ita omnes Theologi, qui negant, esse immediata evidētia, DEUM revelasse mysteria nostræ fidei, qui sunt plurimi cum D. Thoma, & Eximio (qui disp. 3. de fide sec. 8. n. 5. omnino